

EGE MİMARLIK

YIL 29 SAYI 102 2019/1

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin üç ayda bir yayınlanan Uluslararası Hakemli Dergisidir.
Yerel Süreli Yayın
 Mimarlar Odası İzmir Şubesi Üyeleri için ücretsiz bir yayındır.

Yayınlayan

Mimarlar Odası İzmir Şubesi adına;
 Yayın Komitesi
Sahibi Halil İbrahim Alpaslan
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Nilüfer Çınarlı Mutlu
Editör Can Gündüz
Yayın Sekreteri Perin Çün
Grafik Tasarım Nusret İrfan Uşun
Konsept Tasarım Emre Çıkınoğlu

Yayın Komitesi

Halil İbrahim Alpaslan
 Deniz Dokgöz
 İpek Ek
 Can Gündüz
 İlker Özdel
 Melis Varkal
 (Soyadına göre alfabetik)

Tarandığı Veritabanları

DAAI - Design and Applied Arts Index

Yayın Yeri

1474 Sokak No: 9 Alsancak İzmir
 Tel: (232) 463 66 25 (pbx)
 Faks: (232) 463 52 12
 egemim@izmimod.org.tr
 www.izmimod.org.tr

Akhisar Temsilciliği: (0236) 414 86 50
 Aydın Temsilciliği: (0256) 213 45 33
 Dikili Temsilciliği: (0232) 671 85 02
 Kuşadası Temsilciliği: (0256) 612 00 91
 Manisa Temsilciliği: (0236) 232 68 07
 Nazilli Temsilciliği: (0256) 312 84 83
 Ödemiş Temsilciliği: (0232) 545 73 73
 Salihli Temsilciliği: (0236) 715 08 23
 Turgutlu Temsilciliği: (0236) 312 04 21
 Uşak Temsilciliği: (0276) 212 29 57

Abone ve Reklam İletişim

Binat İletişim & Danışmanlık
 Barbaros Bulvarı Dörtüzlü Çeşme Sok. No: 2
 Güneş Apt. K: 6 D: 7 34353 Beşiktaş / İstanbul
 Tel: (212) 259 90 79 Faks: (212) 259 16 46
 info@binatdanismanlik.com
 Reklam Yöneticisi: Teoman Coşkun
 abonelik.binatdanismanlik.com

Baskı

Mas Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
 Hamidiye Mahallesi Soğuksu Caddesi No: 3
 34408 Kağıthane / İstanbul
 Tel: (212) 294 10 00
 kitap@masmat.com.tr
 Tarih: Nisan 2019
 Sertifika No: 12055

• Ege Mimarlık makale seçimleri hakemler tarafından yapılmaktadır. Sadece hakemli seçim sürecinden geçen yazılar "makale" kategorisinde yer alacaktır.

KAPAK **Kucaklayan Ev**
 FOTOĞRAF **George Messaritakis**

BAŞYAZI ...3**İNGİLİZCE ÖZET ...4****HABERLER ...5****İZ BIRAKANLAR**

Deniz Dokgöz, Fulya Selçuk,
 Rabia Akgül
Necmettin Emre: Arafta Bir Mimar ...12

YAPI TANITIM

Yuvacan Atmaca, İbrahim Emre
 Gündoğdu
Yırcı Sabunevi ...20

FEŞMEKÂN

And Akman, Onurcan Çakır
Ovada Yapı Atölyeleri ...24

FEŞMEKÂN

Yuvacan Atmaca, İbrahim Emre
 Gündoğdu
Herkes İçin Mimarlık ...28

KARŞILAŞMALAR**Karşılaşmalar ...30****KOMŞU YAKA**

Eleni Fillipa
Kucaklayan Ev ...32

MAKALE

Bedriye Asimgil
20. Yüzyıl İlk Yarısında Kentsel Kimlik Bileşenlerinin Yerel İzleri: "Yer" Adlandırılmaları (Toponimi), İzmir Örneği ...36

MAKALE

Ali Kazım Öz
İzmir'de Yeni Bir Keşif: Kangöllü Su Kemerleri ...42

MAKALE

Özgün Tutar, Eylem Bal
Neoliberal Kentleşme Eksenli Büyük Ölçekli Kentsel Projelerin Yatırımcılar Tarafından Sunumu: İzmir Yeni Kent Merkezi Örneği ...48

MAKALE

Erdem Yıldırım, Hikmet Gökmen
Yumuşak Zemin Tasarımında Algoritma Kullanımı: Bornova Cumhuriyet Meydanı Örneği ...54

KÜLTÜR SANAT

Nilgün Yanık Emiroğlu
Toskana Rüyası ...60

KARİKATÜR

Deniz Dokgöz
Karikatür ...64

Değerli Meslektaşlarımız, Mart ayının son günlerinde Jeoloji Mühendisleri Odası, İZFAŞ ve Ege İhracatçı Birlikleri ile birlikte, Doğal Taş Fuarı'yla eşzamanlı olarak V. Taş Kongresi'ni gerçekleştirdik. Gaziemir fuar alanında dört gün süren kongre kapsamında yurt içinden ve dışından önemli isimlerin sunumlarını izleme fırsatı bulduk. Kongre süresince fuar yapılarını daha yakından görme, deneyimleme ve mimarinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha değerlendirme olanağı bulduk.

Ne yazık ki “fuarlara kenti” olma iddiasındaki kentimizin en önemli yapılarından biri olan bu yapının mimarisi estetik kriterlerden kullanım ve işletim zorluklarına kadar gözümüze çarpan sorunları ile bu özellik ve ölçekteki yapıların mimari proje elde etme süreçlerinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha anlamamıza neden oldu. Her zaman vurguladığımız gibi, kamusal yatırımların mimari projelerini elde etmenin en sağlıklı yolu mimari proje yarışmalarıdır. Her ölçekteki yapının elde edilmesini sağlayabilecek farklı yarışma modelleri yönetmeliklerimizde tanımlanmış olmasına rağmen ne yazık ki hala bu tür olumsuz örneklerle karşılaşmaktayız.

Gündemimizin önemli bir ayağını da hiç şüphesiz Mart ayı sonunda yapılan yerel yönetim seçimleri ve sonuçları oluşturmaya devam ediyor. Yerel ve ülke çapında sonuçların değerlendirmesi devam ederken göze çarpan noktalardan bir tanesi yoğun yapılaşma baskısı altında yanlış politikalarla adeta yaşanmaz hale getirilen en büyük iki ilimiz İstanbul ve Ankara'daki memnuniyetsizliğin ve itirazların bu illerdeki yönetim anlayışını değiştirecek güce ulaştığının tescillenmesidir. Seçimlerin ülkemize ve kentimize hayırlı olmasını ve özellikle imar konusunda benimsenen yanlış politikaların terk edilmesi için bir fırsat olarak değerlendirilmesini umut ediyoruz.

İstanbul ve Ankara kadar vahim olmamakla birlikte kentimizdeki imar politikalarının da yeni seçilen yöneticiler tarafından tekrar değerlendirilip seçimlerin olumlu yönde bir evrilmenin başlangıcı olmasını diliyoruz. Yoğun ve adaletsiz yapılaşmaya yol açan planların ve plan revizyonlarının yapılmadığı, çağdaş kentleşme ilkelerinin benimsendiği bir dönemi hak ve talep ediyoruz. Önemli kamusal yatırımların mimari projelerinin elde edilmesi sürecinde bölgesel, ulusal ve uluslararası mimari proje yarışmalarının tercih edilmesi benzer sorunlarla karşılaşma olasılığını azaltacaktır. Bu konuda umut vadeden bir büyükşehir belediye başkanının seçilmesi sevindirici olmakla birlikte Mimarlar Odası olarak biz her zaman olduğu gibi belediyelerimizin meslek alanımız dahilindeki icraatlarını izlemeye, önerilerde bulunmaya, yanlışlara ise itiraz etmeye devam edeceğiz. Saygılarımızla.

YÖNETİM KURULU

ŞUBE'DEN

EGE MİMARLIK'TAN

Sonunda 102. sayımızı sizlerle buluşturmanın heyecanı içindeyiz. Geçirdiğimiz zaman içerisinde içerik zenginliği ile iddialı ve görsel yönüyle güçlü dinamik bir sayı ortaya çıkarmaya çalıştık.

Haberler'de kent gündemine ilişkin mutluluk verici gelişmeleri paylaşarak başlıyoruz sayımıza. Mimarlar Odası İzmir Şubesi olarak; kent suçlarıyla mücadelemizde kazandığımız zaferlerin yanında, “Elektrik Fabrikası Ne Olmak İster?” Yarışması'nı duyurmanın da heyecanını taşıyoruz. İz Bırakanlar'da ise Deniz Dokgöz, Fulya Selçuk ve Rabia Akgül'ün hazırladığı, “araftaki mimar” Necmettin Emre'ye ilişkin bir anma çalışması var.

Bu sayının Feşmekan konukları Herkes İçin Mimarlık Derneği ve ilkine Alan 3.14 ve E-G Mimarlık'ın ev sahipliği yaptığı OVADA Yapı Atölyeleri. Herkes İçin Mimarlık aynı zamanda Yırca Sabunevi'nin “suya sabuna dokunan,” katılımcılık ve dayanışma ile kurulmuş güzel hikayesi ile Yapı Tanıtım bölümünde de karşımıza çıkıyor. Ege'nin karşı yakasına uzanıp Komşu Yaka'ya baktığımızda ise, React Architects'e ait Kucaklayan Ev'i görüyoruz bu sayımızda.

102. sayıda akademik anlamda konu çeşitliliği ile keyifli bir okuma vadeden dört makale yer alıyor. Bunların ilkinde Bedriye Asımgil, “20. Yüzyıl İlk Yarısında Kentsel Kimlik Bileşenlerinin Yerel izleri: ‘Yer’ Adlandırmaları (Toponimi), İzmir Örneği” başlıklı makalesi ile İzmir'de yer adlandırmalarındaki değişiklikleri ortaya koyuyor. Devamında, “İzmir'de Yeni Bir Keşif: Kangölü Su Kemerleri” ile Ali Kazım Öz bizlere bir kültür mirası olarak Kangölü Su Kemerleri'ni tanıtıyor. Takiben Özgün Tutar ve Eylem Bal, “Neoliberal Kentleşme Eksenli Büyük Ölçekli Kentsel Projelerin Yatırımcılar Tarafından Sunumu: İzmir Yeni Kent Merkezi” başlıklı çalışmalarında İzmir özelinde neoliberal kentleşmenin bir sonucu olan büyük ölçekli kentsel projelerin yatırımcıları tarafından nasıl sunulduğunu irdeliyor. Son olarak Hikmet Gökmen ve Erdem Yıldırım, “Yumuşak Zemin Tasarımında Algoritma Kullanımı: Bornova Cumhuriyet Meydanı Örneği” ile geliştirdikleri algoritma aracılığıyla gerçekleştirdikleri yumuşak zemin tasarımı uygulaması sürecini paylaşıyor.

Sayımızın sonraki bölümü Kültür-Sanat; konuklarımız ise Fotoğraf Yolcusu ekibinden ve Midilli Adası Fotoğraf Derneği'nden bir grup fotoğrafçı. Suyun iki yakasından iki dost, Yasa ve Tsoullis'in girişimi, Toskana havasını solumamızı sağlayan sonuçlar vermiş. Fotoğraf ile ilgili bir diğer bölümümüz Karşılaşmalar'da ise okurlarımızın çeşitli bağlamlarda yakaladıkları karşılaşma an'larını keyifle inceleyeceğinizi umuyoruz. 102. sayının Karikatür köşesinde ise Deniz Dokgöz'ün çalışması yer alıyor. Sonraki sayımızda buluşmak üzere, keyifli okumalar.

YAYIN KOMİTESİ

MEMORABLE FIGURES

An Architect in Limbo: Necmettin Emre

Deniz Dokgöz, Assoc. Prof. Dr., Fulya Selçuk, Res. Assist., Rabia Akgül, Res. Assist., Dokuz Eylül University, Department of Architecture

Dokgöz, Selçuk and Akgül examine Necmettin Emre, his contribution to the architecture of İzmir through his prominent works, and to the Turkish intellectual community through his newspaper and journal articles.

PROJECTS

Yırca Soaphouse

Yuvacan Atmaca, Architect, İbrahim Emre Gündoğdu, Architect

Architecture For All Association shares their experience of how they transformed a 100 year old stone house into Yırca Soaphouse for women producers in the area together with university students and villagers in Yırca Village, Soma, Manisa.

ETC_SPACE

OVADA Construction Workshops

And Akman, Building Biologist, Onurcan Çakır, M.Arch

Hosted by Alan 3.14 and E-G Mimarlık, 1st OVADA Construction Workshop tells its own story of creating a semi-open space with geodesic dome and gabion wall construction. The article also gives an outline of the aims and future prospects of OVADA Construction Workshops as a series.

ETC_SPACE

Architecture For All

Yuvacan Atmaca, Architect, İbrahim Emre Gündoğdu, Architect

Architecture For All Association tells about who they are, how they come together, their goals, the values they attach importance to, and their aspirations.

NEIGHBOR SHORE

Hug House

Eleni Fillipa, Architect, NTUA, trans. by Perin Çün

The Hug House from Paros Island, Greece aspires to be a group of buildings that is compatible with the Cyclades' semi-arid climate with its inner courtyards and surrounding stone masonry walls, along with such a humble landscape design in order to make minimum intervention in the nature.

ARTICLE

Local Traces of Urban Identity Components in the First Half of the 20th Century: "Location" Names (Toponymy), the Case of İzmir

Bedriye Asımgil, Assoc. Prof. Dr., İzmir Democracy University, Department of Architecture

The aim of this study is to reveal the changes in place names in İzmir in the first half of the 20th century. In studies on place names, it can be seen that politics, ethnic identities, historical developments and freedom struggles in the region are major factors. In the study, discussions on neighborhoods, boulevards and streets that emerged in different periods of spatial organization in İzmir are evaluated as a whole, along with each spatial pattern, its historicity and its formation process.

ARTICLE

A New Discovery in İzmir: The Aqueducts of Kangölü

Ali Kazım Öz, Assoc. Prof. Dr., Dokuz Eylül University, Department of Archaeology (Department of Restoration)

This article aims to record the remains of Aqueducts of Kangölü in the literature of watercourses and proposes them as a property of architectural heritage. The archaeological ruins and materials in Buca territory have been documented in the field survey conducted in 2018. The remains from the Archaic Period to the Ottoman Period are classified as settlement, defense, religious and water buildings according to their functions. Through analytical drawings and detailed investigations, the remains and their surroundings have brought new data in the natural and cultural heritage reservoir of İzmir.

ARTICLE

Presentation of Neoliberal Urbanization-Oriented Large-Scale Urban Projects by Investors: The Case Study of İzmir New City Centre

Özgün Tutar, Urban Planner, Eylem Bal, Instr. Dr., Dokuz Eylül University, Department of City and Regional Planning

In this article, large-scale urban projects are examined as outputs of neoliberal urbanization, opening large chunks of urban land to real estate speculation. The ways these projects

are presented to general public by investors to upper income group users provides us with insights about the urban restructuring mechanisms at work at İzmir New City Centre.

ARTICLE

Algorithm Usage in Softscape Design: The Case of Bornova Cumhuriyet Square

Erdem Yıldırım, Res. Assist., Hikmet Gökmen, Assoc. Prof. Dr., Dokuz Eylül University, Department of Architecture

This study introduces an algorithm that uses parametric tools aiming to design alternative green areas for public spaces based on the quantitative analysis of pedestrian movements. The analysis uses video images as a source input to examine pedestrian movement at a micro scale. The algorithm that is coded with the parametric design software Grasshopper© analyses the pedestrian movements in the video images by quadratic method, which is a spatial analysis technique. The developed algorithm was used in Bornova Cumhuriyet Square and a green area design was made in the direction of pedestrian circulation of the space. The design of the algorithm based on the mapping of pedestrian density was applied as a temporary floor painting to draw attention to excessive use of hard surfaces in public squares and presents an alternative autonomous technique that reduces the heat island effect.

CULTURE & ARTS

Toscana Dream

Nilgün Yanık Emiroğlu, Producer

The story of "Toscana Dream" photograph exhibition consists of 60 photographs of 12 artists, who came together with the efforts of Mehmet Yasa, the leader of *Fotoğraf Yolcusu* team and Stratis Tsoullellis, the Head of *Midilli Adası Fotoğraf Derneği*.

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi Ücretli Çalışan Mimarlar Komisyonu Meslektaşlarımıza Yönelik Dayanışma Kursları Kurguladı

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi Ücretli Çalışan Mimarlar Komisyonu'nun meslektaşlarımıza yönelik olarak düzenlediği dayanışma kursları; Aralık 2018'de Ender Aydın (İKİKALEM Mimarlık) yürütücülüğünde Autodesk Revit 2019 ve Ümit Kılıç (UKHOTech) yürütücülüğünde Graphisoft ArchiCAD22 kursları ile İzmir Mimarlık Merkezi'nde başladı. Meslektaşlarımızın ücretsiz olarak yararlandığı kursların ikinci turu yine Aydın ve Kılıç'ın katkılarıyla Ocak ayında gerçekleşti. Mart ayında ise Ümit Kılıç yürütücülüğünde Lumion 9 kursu düzenlendi. Katılımcılar kursların bitiminde sertifikalarını Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı H. İbrahim Alpaslan'ın elinden aldı. Meslektaşlarımızla dayanışma faaliyetlerimiz devam edecek.

“İzmir Elektrik Fabrikası Ne Olmak İster?” Ulusal Öğrenci Mimari Proje Fikir Yarışması Düzenlendi

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi, “Ne Olmak İster” üst başlıklı öğrenci yarışmaları dizisini “İzmir Elektrik Fabrikası Ne Olmak İster?” Ulusal Öğrenci Fikir Yarışması ile başlattı.

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi, belirli periyodlarla açmayı düşündüğü öğrenci yarışmasının ismini usta mimar Louis Kahn'dan ödünç alıyor: “Kahn mimarlık öğrencilerine verdiği bir derste ‘*Tuğla ne olmak istersin? diye sorun,*’ diye başladığı diyalogunu ‘*Kullandığınız malzemeyi onurlandırmanız önemlidir*’ diye bitirir. Biz de bu diyalogdan ilham alarak, kentimizde atıl kalmış, ihmal edilmiş veya potansiyelini gerçekleştirememiş bina ve mekanların yeniden ele alınmasını, onları onurlandırmayı hedef olarak yarışma serimizi isimlendirdik. Bu yarışma dizisinin ilk adımı olarak da; İzmir’in kentsel belleğinde yer etmiş, işlevi, konumu ve mimari özellikleri

nedeni ile korunmayı hak eden bir yapı olan İzmir Elektrik Fabrikası’nı ele aldık. Çürümeye terk edilen bu tescilli ve üstün nitelikli yapı ne yazık ki son zamanlarda bir de özelleştirme kapsamına alınarak kamunun elinden çıkması ve dolayısıyla korunmasının daha da güçleşmesi riski ile karşı karşıya.

Bu yarışmanın Elektrik Fabrikası’na olduğu kadar mimarlık öğrencilerimize, eğitim ortamımıza, kent ve mimarlık gündemine de olumlu katkıları olacağını umut ediyor; tüm katılımcılara başarılar diliyoruz.” (TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu, Yarışma Ön-Söz’ünden)

2 Mart’ta ilan edilen yarışmanın 9 Mart’ta alan gezisi gerçekleştirildi. Dijital teslim için son tarih 7 Mayıs olarak belirlenirken, yarışmanın sonuçları 15 Mayıs’ta açıklanacak.

2019 Pritzker Mimarlık Ödülü’nün Kazananı Arata Isozaki Oldu

2019 Pritzker Ödülü’nü Japon mimar, şehir plancısı ve teorisyen Arata Isozaki kazandı. Isozaki, Pritzker Ödülü’nün 46. kazananı ve Japonya’dan bu ödülü kazanan sekizinci mimar. 2019 Pritzker Ödül Töreni, Mayıs ayında Paris Versay Sarayı’nda halka açık bir konferansla birlikte yapılacak. Fotoğraf: pritzkerprize.com

Urla Bademler’de Yeşili Talana Hayır!

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi’nin, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin İzmir ili Urla ilçesi Bademler Mahallesi’ni de kapsayan alanda yaptığı nazım imar planı değişikliğine yönelik açtığı davada yargı planının iptaline kararı verdi.

Mimarlar Odası, İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi’nin 12/10/2017 tarih ve 05/995 sayılı kararı ile kabul edilen 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinin birçok parselde kullanım ile yapılaşmaya ilişkin kararları değiştireceğini ve değişikliğin planlama ilke ve esasları ile yasal mevzuata aykırılık gösterdiğini öne sürerek 2018 yılında dava açmıştı.

İzmir 5. İdare Mahkemesi, dava dosyasını inceleyerek ve bilirkişi raporuna dayanarak;

- Kamu yararı amaçlı, teknik ve nesnel gerekçeler bulunmaması nedeniyle yapılan plan değişikliğinin yasal mevzuata uygun olmadığı
- Davalı idarenin savunma dilekçesinde ifade ettiği yeşil alan artışının neye göre yapıldığının açıkça ortaya konulmadığı
- Planda yapılacak toplam inşaat alanı ve ilave nüfusun hesaplanmadığı ve plan tekniği ve yasal mevzuat gereği bu ayrıntıların herhangi bir yoruma yer vermeyecek açıklıkta plan açıklama raporlarında belirtilmiş olması gerekliliği
- “Ticaret Alanı” olarak belirlenen alanların arazi kullanım kararlarının “Ticaret + Konut Alanı”na dönüştürülmesi sonucu alanda ilave nüfus yaratılmış olmasına karşın bu nüfusun ihtiyacı olan sosyal ve teknik altyapı alanlarında herhangi bir artış sağlanmadığı
- Alanın kuzeyinde yer alan 15 metrelik taşıt yolunun 792 ve 603 nolu parselleri koruyacak biçimde kuzeye doğru kaydırıldığı, bu kaydırma sırasında “Turizm Tesis Alanı”nın küçüldüğü, yerleşim alanlarının kuzeye doğru kaydırıldığı, bu kaydırılma sonrasında boşalan alanın “Konut Gelişme Alanı” olarak belirlendiği
- Bu kapsamda yapılan plan değişikliğinin planlama ilke ve esasları ile yasal mevzuata aykırılık gösterdiği görüş ve kanaati sonrasında istinaf yolu açık olmak üzere dava konusu işlemin

iptaline karar verdi.

Söz konusu alanda İzmir Ticaret Odası Eski Başkanı Ekrem Demirtaş’ın İTOKENT2, Oyak İnşaat’ın 1000 konutluk projesi gibi bölgeyi konut yapılaşmasına açacak projeler yer alıyor.

Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı H. İbrahim Alpaslan, son yıllarda rant çevrelerinin baskısıyla tarım, orman alanları ve kamusal alanların konut alanına çevrilme baskısının arttığına dikkat çekti. Alpaslan, yerel yönetimler

ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın imar planlarında bütünsel ya da parçalı değişiklikleri sıklaştırdıklarını söyledi. Alpaslan, İzmir’de bu değişimlere karşı mücadelenin yalnızca oda ve sivil toplum örgütlerinin mücadelesine bırakılmaması gerektiğini belirterek; yeşili, doğayı seven ve bu kentin geleceğinde kendini paydaş olarak görenleri, süreci dikkatle takip etmeye çağırdı.

Resim: İzmir İli Urla İlçesi, Bademler Mahallesi, (Çamlı-Ulaşım Yerleşimleri Arası) 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Askı Düzeltmelerine Ait İmar Planı Değişikliği

Beyaz Fil Yıkılmayacak

Beyaz Fil davasında, Manisa 2. İdare Mahkemesi 31.12.2018 tarih ve 2018/241 esas sayılı kararı ile yürütmeyi durdurma kararı verdi.

Kararda Beyaz Fil’in, Cumhuriyet dönemi mimari özelliklerini taşıdığı, imar ve özellikleri bakımından korunmasına gerek görülen yapılardan olduğu, Kentsel Sit Alanı içinde bulunduğu, taşınmazın sanat değeri, mimari, tarihi, estetik, mahalli, arkeolojik değerler kapsamı içinde; strüktürel, dekoratif, yapısal durum, malzeme, yapım teknolojisi, şekil bakımından özellik arz etmesi şartlarını taşıdığı, yapının 1. grup olarak belirlenen tekil ölçekli anıtsal yapı örneği

olduğu, tescil kaydının devam etmesi gerektiği belirtilmiş; dava konusu işlemin uygulanması halinde telafisi güç zararların meydana gelebileceği belirtilerek yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir (Beyazfil Yıkılmasın Platformu).

Fotoğraf: www.arkitera.com

YAZIN KIŞI, KIŞIN YAZI ÖZLEYENLERE...

Dünyada satılan her 3 klimadan birini üreten Gree Klima,
-30 derecede bile ısıtmaya devam eden modelleriyle hayatımızda.

Haliyle, içinizi ısıtan fiyatlarla.

Tarihi Kent Merkezinde 45 Katlı Gökdelene Geçit Yok

İzmir tarihi kent merkezinin içerisinde, Pasaport bölgesinde yer alan tütün depoları ve alışveriş merkezinin bulunduğu alana bir holding tarafından yapılacak, 45 katlı ve 250 metre yüksekliğinde gökdelene Konak Belediyesi tarafından verilen ruhsatın iptali için harekete geçildi.

Mimarlar Odası, söz konusu yapı ruhsatının 1/5000 ölçekli uygulama imar planına göre verilmesinin açıkça kamu yararına ve şehircilik ilkelerine aykırı olduğunu öne sürerek yürütmenin durdurulması istemiyle İzmir İdare Mahkemesi'ne başvurdu.

Söz konusu gökdelen için süreç 2007 yılında başladı. Gökdelene projesinin onaylanması için 1/5000'lik nazım imar planları birkaç kez değiştirilirken, son olarak geçtiğimiz yıl, kamuoyunda "Basma Çukuru" olarak adlandırılan bölgeyi de içine alan imar planı İzmir Büyükşehir

Belediyesi tarafından tekrar onaylandı. Onaylanmasının ardından Konak Belediyesi de ruhsat işlemlerini tamamladı.

Tarihi Agora ve Kemeraltı'nın hemen yanında söz konusu gökdelenin yapıldığı takdirde, 186 metre rakımlı Kadifekale'yle de yarışacak yükseklikte olacağını ve bunun kabul edilemez olduğunu belirten Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı H. İbrahim Alpaslan, "Atina'da Akropol'ün hemen yanına onu geçecek bir yapı teklif edebilir misiniz? Ya da Roma'nın Antik kalıntılarının hemen yanına yüksek yapı önerilebilir mi? Çağdaş dünyanın 19. yüzyılda aştığı zihniyetle ne yazık ki biz hala mücadele etmek durumundayız," dedi.

Alpaslan, verilen ruhsatla, kent merkezini kilitleyecek, silüeti son derece olumsuz etkileyecek 250 metre yüksekliğinde, 45 katlı bir kütlelin kentin kalbine saplanacağını öne sürdü. İzmir gibi tarihi kentlerde özellikle kent merkezinde yapılaşmanın bu kadar gelişigüzel olmaması gerektiğine değinen Alpaslan, "Toprak altında ve üstünde antik çağlardan Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine kadar çok önemli kültür varlıklarının, kent

dokularının olduğu bir alanda, tarihi bölgede böylesine bir yükseklik kabul edilemez. Bunun yanı sıra kentsel altyapının da bu yoğunlukta bir yapıyı kaldırmayacağı herkes tarafından malumken böyle bir karar kente ihanet anlamına gelmektedir," dedi.

Kararın planlama ölçeğinde de sorunları olduğunu belirten Alpaslan, kentsel planlamanın en temel unsurlarından birinin imar planlarının kademeli birlikteliği ilkesi olduğuna dikkat çekerek, 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının üst ölçekli nazım imar planlarına uygunluk göstermesi gerektiğine de vurgu yaptı. Alpaslan, "Hiyerarşik planlama ilişkisine göre; bir plan, üst ölçekli diğer plan tarafından yönlendirilmeli ve ona uyumu noktasında denetlenmelidir," dedi.

Mimarlar Odası İzmir Şube Başkanı İbrahim Alpaslan, ortalama yapı yüksekliğinin 8-10 kat olduğu bölgede 45 katlı bir gökdelen yapılmasının sıkışıklığı daha da artırarak trafik, altyapı ve kamusal alan sorunlarını daha da çözümsüz hale getireceğini, bu gibi kararlarla kent merkezinin gittikçe yaşanmaz hale geleceğini öne sürdü.

Resim: egepostasi.com

Karabağlar'da Yüksek Yapılaşmaya Yargı Dur Dedi

Karabağlar Belediyesi'nin yaptığı ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin onayladığı Karabağlar 2. Etap Bahçelievler-Gülyaka Mahalleleri ve Civarı 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı Revizyonu ile bu plana ilişkin plan değişikliği İzmir 5. İdare Mahkemesi tarafından durduruldu.

Mahkeme, TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin öne sürdüğü; ulaşım altyapısına, yol ağına ve kademelenmesine yönelik yeterli alan ayrılmadığı; planla getirilen yapılaşma koşullarının yoğunluk artışına sebebiyet verdiği; yüksek yapılaşma önerisinin İzmir Körfezi silüetini bozacağı; plan notlarında yer alan hükümler sebebiyle yüksek yapı alanlarının önünün açıldığı; kat adedi ve bina yüksekliği artışı ile şehrin ve alanın güneşe olan cephesinin olumsuz etkileneceği gerekçelerini haklı

buldu.

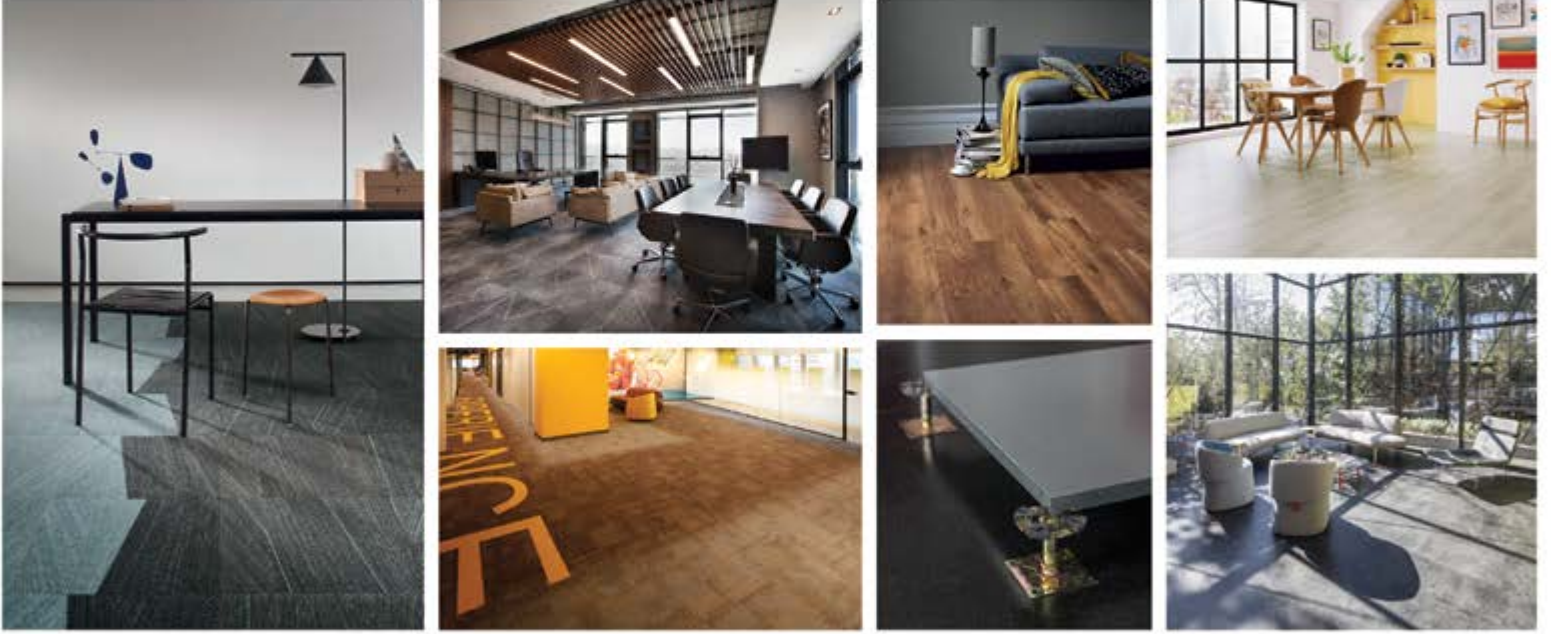
Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu adına 18.01.2019 tarihinde bir basın açıklaması yapan Mimarlar Odası İzmir Şube Başkanı H. İbrahim Alpaslan, şunları ifade etti:

"Kamu yararını gözetmek ve her türlü idarenin meslek alanımıza giren konularda kamunun aleyhine eylemlerine engel olmak anayasal sorumluluğumuz. Bu dayanaktan hareketle, kentimizdeki imar kararlarını incelemek ve gerekli durumlarda konuyu yargıya taşımak, İzmir'in çağdaş şehircilik ve mimarlık ilkelerine uygun olarak gelişmesini sağlamak önde gelen görevlerimizdir. Uzun süredir İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerinin birçoğunun çağdaş şehircilik ve mimarlık ilkelerinin, eşit, sosyal, demokrat belediyecilik

ilkelerinin olabildiğince uzağına savrulduğunu üzümlerle izlemekteyiz. Yoğun, altyapısız, hukuksuz yapılaşma için birbiriyle yarışan ilçeler, her gün yeni bir yerden yükselen ve kenti her geçen gün daha da kilitleyen yüksek yapılar, hukuksuz olduğu tescillendiği halde durdurulamayan holding inşaatları ülkemizdeki topyekun çöküşten ne yazık ki kentimizin de payını aldığı en net göstergeleri.

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi olarak yaklaşan yerel seçimlerin kentin son şansı olduğunu bu vesile ile hatırlatırken, çağdaşıktan, hukuktan, eşitlikten ve demokrasiden nasibini almamış belediye başkanları ile İzmir'in çöküşünün çok uzak olmayacağı konusunda endişe ve uyarımızı da kamuoyu ile paylaşmayı görev biliyoruz."

PETRA ile 25 Yıldır Sağlıklı Zeminlerde Mutlu Adımlar

Dünyanın en kaliteli zemin malzemelerini sayısız ihtiyaca uygun renk ve desenle müşterilerine sunan PETRA The Flooring Co., 2018 yılında 25 yaşına bastı. Kurulduğu yıl olan 1993'ten bu yana PETRA, Türkiye'de gerçekleştirilen en nitelikli kurumsal projelerin birçoğunda yer aldı. Zemin kaplaması sektörünün dünya çapında en ayrıcalıklı markaları, bugüne kadar PETRA temsilciliği sayesinde en seçkin mimari projelerde ve toplam 6 milyon metrekarelik alanda kullanıldı. Son kullanıcılar, tasarımcılar, iç mekan ve zemin sektörü profesyonellerine sunduğu kaliteli ve inovatif ürünleri ile çevreye saygılı yaklaşımına uygun olarak PETRA The Flooring Co., temsilcisi olduğu firmaların da benzer değerleri paylaşmasına önem veriyor.

Karo Halı Tasarımları

Milliken zemin kaplamaları dünyanın dört bir yanındaki ofis, otel, havaalanı, eğitim ve ticaret mekanlarına değer katıyor. Modüler karoların sağladığı esneklikle birleştiğinde Militrone özel baskı teknolojisi ile üretilen karo halı sistemleri tasarımcılar için, büyük ölçekli sanat yerleştirmelerinden incelikli dokulara, görünüş ve performans açısından müşterilerinin ihtiyaçlarını mükemmel olarak karşılayacak mekanları yaratmada sonsuz özgürlük sunuyor.

Giriş Paspas Çözümleri

Milliken EFS OBEX ürünleri iç ve dış mekan kullanımları için kolayca uygulanabilir çözümler sunuyor. Üç aşamalı bir bariyer sistemi olarak tasarlanan ürün, kir ve nemin yapının iç mekanına taşınmasını %50 oranında engelliyor ve bu sayede bakım ve temizlik maliyetlerinde ciddi tasarruf edilmesini sağlıyor. Uyumlu renk ve desen alternatifleriyle OBEX giriş çözümleri, tasarım ve estetikten taviz vermeden yapıların giriş alanlarında işlevselliği artırıyor.

Lüks Vinil Zemin Kaplamaları

Designflooring ofis, otel, konut, havaalanı, eğitim ve ticaret mekanlarına hem etkileyici hem de bakımı kolay zemin kaplaması çözümleri yaratıyor. Ahşap, parke, taş ve seramik zeminlerden esinlenerek doğal kaynakları tüketmeden tasarladığı dayanıklı lüks vinil zemin kaplamalarını geniş ürün yelpazesıyla müşterilerine sunuyor.

Yükseltilmiş Döşeme Çözümleri

Yangına, korozyona, suya ve neme dayanıklı; kalsiyum sülfat veya beton özlü, çelik kaplı yükseltilmiş döşeme sistemleri PETRA The Flooring Co. güvencesiyle üretiliyor. Yükseltilmiş döşeme sistemlerinin en önemli avantajları arasında; modüler olmaları, ihtiyaç halinde kablo-tesisat vb. sistemlere müdahale imkanı sağlamaları ve hızlı monte edilebilmeleri yer alıyor.

Kauçuk Zemin Kaplamaları

Indelval'ın rulo ve karo şeklinde kullanıma uygun sistemleri, tüm ticari mekan zeminlerine ek olarak endüstriyel mekanlar, okul ve üniversiteler, spor salonları, ulaşım ve toplu taşıma endüstrisi zeminleri gibi teknik gereksinimleri yüksek özel uygulamalarda tercih ediliyor.

Sürdürülebilirlik

PETRA The Flooring Co., temel firma prensiplerinden biri olarak her zaman bünyesinde çevreye ve insana faydalı ürünler barındırmayı benimsiyor. İyi tasarımları sürdürülebilir yaklaşımlarla desteklemeyi amaç edinen PETRA, ürün gamında bulunan tüm zemin malzemeleri ile müşterilerine ekonomik değer ve uzun kullanım ömrü sunuyor. PETRA ürünleri projelerde LEED, BREEAM vb yeşil bina sertifikaları ve en önemlisi bu binalarla etkileşim içinde olan insanların sağlığını ve konforunu merkezine koyan WELL Building sertifikası alınması için en yüksek puanlar ile katkı sağlıyor. Kendi ürün grubunda alınabilecek tüm çevre ve kalite sertifikalarına sahip olan PETRA The Flooring Co., ürünleri ve çevrecilik ilkesini benimseyen yönetimiyle dünyanın en sağlıklı üreticilerini PETRA bünyesinde bir araya getiriyor.

PETRA Doğru Yerdensiniz
/ The Flooring Co.

+90 212 287 61 58
www.petratr.com

İZMİR İÇİN, FLAMİNGOLAR İÇİN NİHAİ KARAR: İZMİR KÖRFEZ GEÇİŞİ İPTAL EDİLDİ

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan İzmir Körfez Geçiş Projesi ile ilgili olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen 04.04.2017 tarih ve 4586 sayılı “Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu” kararı İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, söz konusu ÇED raporunu 4 Nisan 2017’de onaylamış, bu karar karşısında TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu, EGE Çevre ve Kültür Platformu (EGEÇEP), Doğa Derneği ve 85 yurttaş yürütmenin durdurulması ve projenin iptali için dava açmıştı. Karara ilişkin davacı kurumlar, 24 Aralık 2018’de İzmir Mimarlık Merkezi’nde bir basın toplantısı gerçekleştirdi. Yapılan basın açıklamasının tam metni şöyle:

“İzmir’in Gediz Deltası, çok sayıda kuş türünün dünyadaki en önemli yaşama alanlarından biri. Türkiye’deki 14 uluslararası öneme sahip Ramsar Alanı’ndan biri olan Gediz Deltası, Doğal Sit Alanı olarak da korunmakta. Türkiye’nin en büyük yüzölçümüne sahip kıyı sulak alanlarından biri ve kırk binden çok flamingonun yaşam alanı olan, UNESCO’nun Dünya Doğa Mirası ile ilgili dört kriterinin tamamını sağlamaktadır. Bu nedenle alınan karar, dünya doğa koruma içtihadı açısından da tarihi önem taşımaktadır.

İzmir 3. İdare Mahkemesi’nin 30.10.2018’de verdiği tarihi karar şunları

içeriyor: ‘Otoyol ve Raylı Sistem Dâhil İzmir Körfez Geçiş projesi ile ilgili projenin bulunduğu alana ilişkin 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarında gerekli değişikliklerin yapılmadığı; il ya da bölge düzeyinde İzmir’in çevre düzeni planından ulaşım master planına kadar hiçbir planın stratejisi olarak üretilmemiş olması nedeniyle planlama ilke ve esaslarına uygun olmadığı, projenin kuzey aksının çok önemli bir doğa koruma alanı içerisinden geçtiği, bölgede uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınmış alanların ve farklı koruma statülerinin bulunduğu, güzergahın güney bölümünde de tescil altına alınmış koruma statülerinin ve korunacak tarım alanı olarak belirlenmiş bir kent bölgesinin yer aldığı, ekosistemde su sıcaklığının ve alanın denizle olan su alışverişinin değişeceği, bunun da flamingoların besin zincirinin en önemli halkasını oluşturan artemiaların bölgeden yok olmasına yol açabileceği ve bunun da sonuç olarak birbirine hassas dengelerle bağlı bir ekosistemin proje ile zarar görebileceği, ÇED projesinde verilmiş olan jeolojik bilgilerin çok genel ve küçük ölçekli olduğu, projeye özel yeterli detay haritalama ve zemin etüt çalışmaları içermediği, projenin temelini oluşturan zemin bilgisiyle ilgili net bir bilgi olmadığı, batırma tünel ile geçiş yapılan İnciraltı bölümünün aktif fay hattı zonundan geçmekte olduğu ve bu kısımdaki bağlantı contalarının

olası bir depremde beklenen yatay ve düşey deplasmanları tolere edebilecek kapasiteye sahip olup olmadığıyla ilgili raporda detay verilmediği dikkate alındığında, dava konusu ‘Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu’ kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.’

Körfez Geçiş Projesi’ni ilk olarak, 2014 yılında yerel seçimlerin hemen öncesinde o dönem İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na aday olan Binali Yıldırım, İzmir için tasarladığı 1414 projeden biri olarak açıklamıştı. Daha önce de defalarca belirttiğimiz gibi, “Körfez Geçiş Projesi, İzmir için gelecekte çizilen senaryonun bir parçasıdır. O senaryoda doğal yapısından gitgide uzaklaşan, ekolojik değerlerini kaybeden, betonlaşmaya teslim edilmiş, ayrıcalıklı imar hakkı sağlayan, parça parça plan değişiklikleri ile yüksek rant artışlarının önü açılan, kıyılarını betona teslim eden, rant talanı altında sağlıklı bir kent var.” O yüzden kararı bu kötü senaryoyu bozmak için bir fırsat olarak değerlendiriyoruz. Şimdi bu önemli kararın uygulanmasını sağlama, kararın arkasından dolanma hamlelerine izin vermeme zamanı. Mahkeme kararının uygulanması anayasa ve yasa gereğidir. (...)

Sunduğumuz mahkeme kararı ile Körfez Geçiş projesinin ÇED olumlu kararı iptal edildiğinden, projeye ilişkin her türlü hazırlık çalışmasının derhal durdurulması, verilen her türlü iznin geri alınması gerekir.

Tüm İzmir halkına bu önemli hukuki kazanımımızı armağan ediyoruz ve buradan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İzmir Valiliği’ne sesleniyoruz: Körfez Geçiş projesine ilişkin mahkeme kararını gecikmeksizin, harfiyen uygulayın. Hükümete ve lüzumsuz proje yanlısı herkese; İzmir’i mahvedecek bu projeyi bir daha gündeme getirmemek üzere çöpe atma, tüm İzmirliyle de karara sahip çıkma çağrısında bulunuyoruz. Davanın davacıları TMMOB İzmir İKK, EGEÇEP, Doğa Derneği ve 85 yurttaş olarak, kararın uygulanmasının takipçisi olacağımızı kamuoyuna duyuruyoruz.”

Daha yeşil, daha çevreci bir dünya için...

BİTKİLENDİRİLMİŞ YEŞİL ÇATILAR

www.btm.co

info@btm.co

444 4 286

MEMORABLE FIGURES

An Architect in Limbo: Necmettin Emre

Deniz Dokgöz, Assoc. Prof. Dr., Fulya Selçuk, Res. Assist., Rabia Akgül, Res. Assist., Dokuz Eylül University, Department of Architecture

Dokgöz, Selçuk and Akgül examine Necmettin Emre, his contribution to the architecture of Izmir through his prominent works, and to the Turkish intellectual community through his newspaper and journal articles.

PROJECTS

Yırca Soaphouse

Yuvacan Atmaca, Architect, İbrahim Emre Gündoğdu, Architect

Architecture For All Association shares their experience of how they transformed a 100 year old stone house into Yırca Soaphouse for women producers in the area together with university students and villagers in Yırca Village, Soma, Manisa.

ETC_SPACE

OVADA Construction Workshops

And Akman, Building Biologist, Onurcan Çakır, M.Arch

Hosted by Alan 3.14 and E-G Mimarlık, 1st OVADA Construction Workshop tells its own story of creating a semi-open space with geodesic dome and gabion wall construction. The article also gives an outline of the aims and future prospects of OVADA Construction Workshops as a series.

ETC_SPACE

Architecture For All

Yuvacan Atmaca, Architect, İbrahim Emre Gündoğdu, Architect

Architecture For All Association tells about who they are, how they come together, their goals, the values they attach importance to, and their aspirations.

NEIGHBOR SHORE

Hug House

Eleni Fillipa, Architect, NTUA, trans. by Perin Çün

The Hug House from Paros Island, Greece aspires to be a group of buildings that is compatible with the Cyclades' semi-arid climate with its inner courtyards and surrounding stone masonry walls, along with such a humble landscape design in order to make minimum intervention in the nature.

ARTICLE

Local Traces of Urban Identity Components in the First Half of the 20th Century: "Location" Names (Toponymy), the Case of Izmir

Bedriye Asimgil, Assoc. Prof. Dr., İzmir Democracy University, Department of Architecture

The aim of this study is to reveal the changes in place names in Izmir in the first half of the 20th century. In studies on place names, it can be seen that politics, ethnic identities, historical developments and freedom struggles in the region are major factors. In the study, discussions on neighborhoods, boulevards and streets that emerged in different periods of spatial organization in Izmir are evaluated as a whole, along with each spatial pattern, its historicity and its formation process.

ARTICLE

A New Discovery in Izmir: The Aqueducts of Kangölü

Ali Kazım Öz, Assoc. Prof. Dr., Dokuz Eylül University, Department of Archaeology (Department of Restoration)

This article aims to record the remains of Aqueducts of Kangölü in the literature of watercourses and proposes them as a property of architectural heritage. The archaeological ruins and materials in Buca territory have been documented in the field survey conducted in 2018. The remains from the Archaic Period to the Ottoman Period are classified as settlement, defense, religious and water buildings according to their functions. Through analytical drawings and detailed investigations, the remains and their surroundings have brought new data in the natural and cultural heritage reservoir of Izmir.

ARTICLE

Presentation of Neoliberal Urbanization-Oriented Large-Scale Urban Projects by Investors: The Case Study of Izmir New City Centre

Özgün Tutar, Urban Planner, Eylem Bal, Instr. Dr., Dokuz Eylül University, Department of City and Regional Planning

In this article, large-scale urban projects are examined as outputs of neoliberal urbanization, opening large chunks of urban land to real estate speculation. The ways these projects

are presented to general public by investors to upper income group users provides us with insights about the urban restructuring mechanisms at work at Izmir New City Centre.

ARTICLE

Algorithm Usage in Softscape Design: The Case of Bornova Cumhuriyet Square

Erdem Yıldırım, Res. Assist., Hikmet Gökmen, Assoc. Prof. Dr., Dokuz Eylül University, Department of Architecture

This study introduces an algorithm that uses parametric tools aiming to design alternative green areas for public spaces based on the quantitative analysis of pedestrian movements. The analysis uses video images as a source input to examine pedestrian movement at a micro scale. The algorithm that is coded with the parametric design software Grasshopper© analyses the pedestrian movements in the video images by quadratic method, which is a spatial analysis technique. The developed algorithm was used in Bornova Cumhuriyet Square and a green area design was made in the direction of pedestrian circulation of the space. The design of the algorithm based on the mapping of pedestrian density was applied as a temporary floor painting to draw attention to excessive use of hard surfaces in public squares and presents an alternative autonomous technique that reduces the heat island effect.

CULTURE & ARTS

Toscana Dream

Nilgün Yanık Emiroğlu, Producer

The story of "Toscana Dream" photograph exhibition consists of 60 photographs of 12 artists, who came together with the efforts of Mehmet Yasa, the leader of *Fotoğraf Yolcusu* team and Stratis Tsoullellis, the Head of *Midilli Adası Fotoğraf Derneği*.

Necmettin Emre: Arafta Bir Mimar

Deniz Dokgöz, Fulya Selçuk,

Rabia Akgül

* Bu çalışma Doç. Dr. Deniz Dokgöz yönetiminde Dokuz Eylül Üniversitesi FBE Bina Bilgisi ABD Yüksek Lisans dersi "Mim 5107 Modern Konut İmgesi Kübik Ev" kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Deniz Dokgöz, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Fulya Selçuk, Araş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Rabia Akgül, Araş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Modern mimarlık hareketinin Türkiye'deki varoluş biçimi, Batı ülkelerindeki varoluş biçiminin aksine yeni kurulan Cumhuriyet'in ulus devlet politikaları ekseninden tariflenen resmi bir programa dayanmaktadır. Batılılaşmış modern bir toplum ülküsüne dayanan bu programın yarattığı dönüşümü Türk Modernleşmesi başlığında toplumsal hayatın tüm dinamiklerinde görmek mümkündür. Bu dinamikler içerisinde mimari yönelimin Osmanlı canlandırmacı üslubu yerine modern işlevselci yeni bir dile evrilmesi Cumhuriyet'in eğitim, söylem ve uygulama alanlarında tercih ettiği dili tariflemiştir. Döneminin tek mimarlık okulu olan Sanayi-i Nefise Mektebi'nin (Devlet Güzel Sanatlar Akademisi - bugünkü adı ile MSGSÜ) Ernst Egli ile başlattığı modernist tavır bu dilin ürünüdür. Dolayısıyla 1930'da başlayan bu süreç ile birlikte yetişen genç mimarlar modernist ürünleri ile Cumhuriyet'in önemli eserlerine imza atmışlardır. 1930 öncesi süreçte Vedat Tek ve Giulio Mongeri yönetimindeki DGSA, Beaux Arts eğitim modeline uygun atölyelerinde, klasik mimariden başlayan, üsluplar ile devam eden ve Türk mimarisi olarak adlandırılan Osmanlı canlandırmacı üslubunu benimseyen bir okulken, bu atölyelerden eğitim alan ve ortaya koydukları mimari tavırları ile Osmanlı seçmeciğine dayanan ürünler veren genç mimarlar devrimin mimarisini yakalayabilecekler midir? Bu soru, aldıkları eğitim ve beklenen mimari tavırlar göz önüne alındığında genç mimarların arada kalma durumlarını özetleyen niteliktedir. Genç mimarların ülkelerinin modernleşme

süreci içerisinde aldıkları eğitime bağlı olarak Osmanlı canlandırmacı üslubundan katı modernist üsluba geçiş sürecine dair arada kalma durumları "araftaki mimarlar" terimi ile nitelendirilebilir. "Araftaki mimarlar" her iki dönemde de başarılı üretimler göstermiş mimarlardır. Bu mimarlar içerisinde Necmettin Emre, Ankara ve İstanbul merkezli üretim ağının dışında, üretimlerini İzmir üzerinden gerçekleştiren kişi olarak öne çıkar. Necmettin Emre salt yapı üretmeyen, İzmir Mühendis ve Mimarlar Birliği ile sonradan Mimarlar Birliği Başkanlığı'nda çalışarak mimarlık camiasında mesleki örgütlenme çalışmalarına katılan; Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu, Ankara Vakıflar Mimarlığı, İmâr Vekâleti, İzmir Şubesi İmâr Şefliği, İzmir Belediye Fen Müdürlüğü, Vilâyet Başmimarlığı görevlerinde ve Vilâyet Umum Meclis üyeliğinde bulunan; mimari proje yarışmalarına jüri olarak katkı koyan; İzmir Valisi Kâzım Dirik ve Aziz Oğan'ın kurdukları İzmir Asâr-ı Atika Muhipleri Cemiyeti'nde eski eserler üzerinde önemli çalışmalar yapan; Türk mimarisi, konut sorunu ve Aydınöğulları'na ait eserler üzerinden yazdığı makaleleri Arkitekt dergisi ile mimarlara; İstanbul'da İkdâm, Yeni Mecmua, İzmir'de Anadolu, Yeni Asır ve Hizmet gazeteleri üzerinden de topluma aktarma derdinde olan bir entelektüeldir aynı zamanda.

- Akyüz Levi, Eti (2009), "Kentteki Tarihi Yapılar", İzmir Kent Tarihi, Devajans, s.112-215.
- Aslanoğlu, İnci (2001), Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Mimarlık Fakültesi Basım İşliği, s.192.
- Bozdağ, Oğuzhan (2013), Türk Ocakları İdeolojisi ve Mimarisi (1912-1931), Gazi Üniversitesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Serçe, Erkan; Yılmaz, Fikret ve Yetkin, Sabri (2003), Küllerinden Doğan Şehir, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayını, Stil Matbaacılık A.Ş. Tesisleri, s.277.

DOĞUM

1891

MEZUNİYET

Türbe projesi ön cephe resmi

"Mekteplerimizin mahsulât-ı irfanına bir nazar: Sanayi'-i Nefise Mektebi Mimarlık Sergisi'nde ikinciliği kazanan Necmeddin Beyin projesi"

Şehbal, no: 90, 1 Şubat 1329, s.357

1913

İZMİR İMAR VE İSKAN MÜDÜRLÜĞÜ

1923

İZMİR TÜRK OCAĞI YENİ BİNASI AÇILIŞI

Açılış haberi
Ahenk,
30 Teşrinievvel
(Ekim) 1927

1927

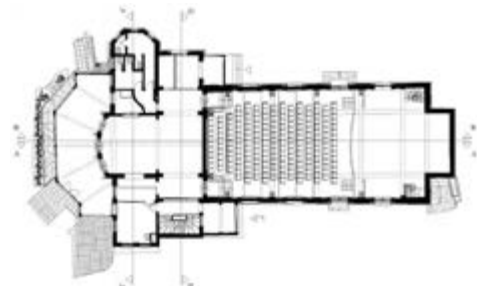
Servet-i Fünûn
Dergisi,
23 Ağustos 1928

1

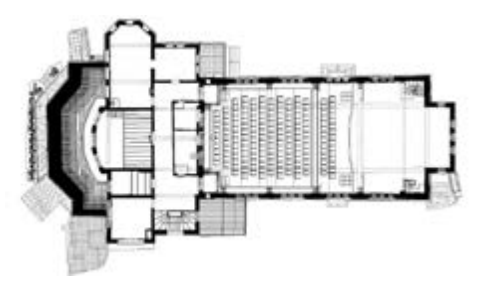
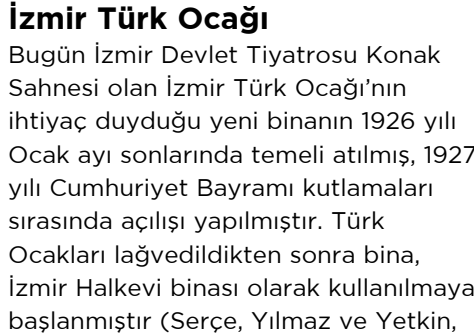
5

Zemin kat planı (Bozdağ, 2013)

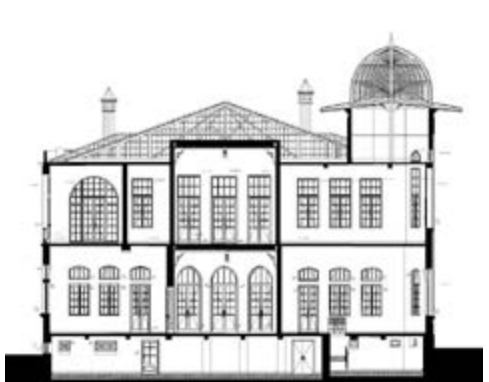
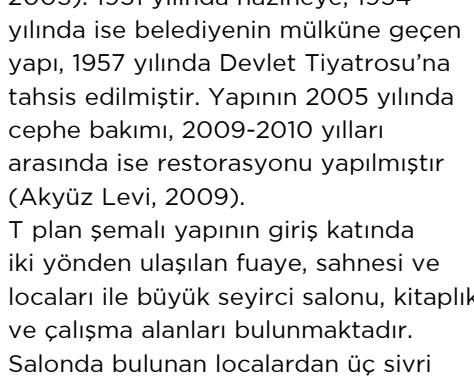
2

Üst kat planı (Bozdağ, 2013)

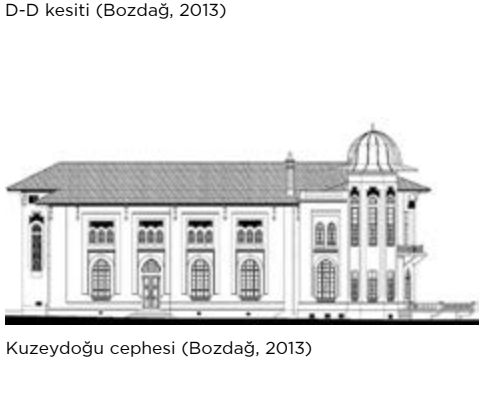
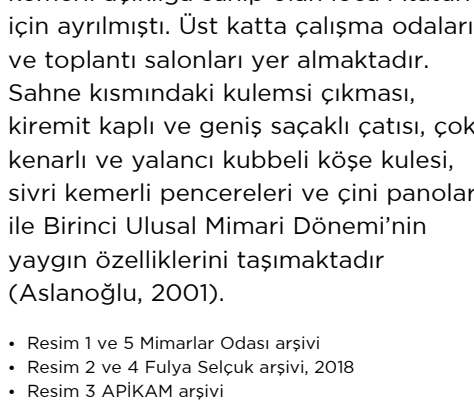
3

D-D kesiti (Bozdağ, 2013)

4

Kuzeydoğu cephesi (Bozdağ, 2013)

İzmir Türk Ocağı

Bugün İzmir Devlet Tiyatrosu Konak Sahnesi olan İzmir Türk Ocağı'nın ihtiyaç duyduğu yeni binanın 1926 yılı Ocak ayı sonlarında temeli atılmış, 1927 yılı Cumhuriyet Bayramı kutlamaları sırasında açılışı yapılmıştır. Türk Ocakları lağvedildikten sonra bina, İzmir Halkevi binası olarak kullanılmaya başlanmıştır (Serçe, Yılmaz ve Yetkin, 2003). 1951 yılında hazineye, 1954 yılında ise belediyenin mülküne geçen yapı, 1957 yılında Devlet Tiyatrosu'na tahsis edilmiştir. Yapının 2005 yılında cephe bakımı, 2009-2010 yılları arasında ise restorasyonu yapılmıştır (Akyüz Levi, 2009).

T plan şemalı yapının giriş katında iki yönden ulaşılan fuaye, sahnesi ve locaları ile büyük seyirci salonu, kitaplık ve çalışma alanları bulunmaktadır. Salonda bulunan localardan üç sivri kemerli açıklığa sahip olan loca Atatürk için ayrılmıştı. Üst katta çalışma odaları ve toplantı salonları yer almaktadır. Sahne kısmındaki kulemsi çıkması, kiremit kaplı ve geniş saçaklı çatısı, çok kenarlı ve yalancı kubbeli köşe kulesi, sivri kemerli pencereleri ve çini panoları ile Birinci Ulusal Mimari Dönemi'nin yaygın özelliklerini taşımaktadır (Aslanoğlu, 2001).

- Resim 1 ve 5 Mimarlar Odası arşivi
- Resim 2 ve 4 Fulya Selçuk arşivi, 2018
- Resim 3 APIKAM arşivi

“ERKEN DÖNEM YAPILARI BİRİNCİ ULUSAL MİMARLIK ÜSLUBUNUN TİPİK ÖZELLİKLERİNİ TAŞIYAN NECMETTİN EMRE, 1930’LU YILLARINDAN SONRA TÜRKİYE MİMARLIK ORTAMINA EGEMEN OLAN ULUSLARARASI ÜSLUBA GÖRE ÇİZGİSİNİ YENİLEMİŞ VE ÖNEMLİ MODERNİST ÜRÜNLER ORTAYA KOYMUŞTUR”

1927

6

Mimar Kemaleddin Caddesi İş Hanı No: 55

Kitabesinde yazdığı üzere Mimar Necmettin ve Mühendis-Müteahhit Nihad Lutfi tarafından inşa edilmiştir. Dönemin kütle ve cephe özelliklerini taşır. Köşe kırılarak giriş alınmış, parapet duvarı yükseltilerek vurgulanmıştır. Üstteki iki katta köşe cephesi içe çekilerek iç balkonlar oluşturulmuştur. Üst kat açıklıkları sivri kemerlerle geçilirken, alt katlarda açıklıklar dik açıdır. Üst katlarda açıklık gruplarının her birinin önünde payandalarla desteklenmiş balkonlar bulunmaktadır. Zemin kat hizası demir payandalarla taşınan şeffaf saçakla çevrilidir. Yapı, düşey hatlarla bezeli çatı parapetleri ile saçaksız olarak sonlanır (Uzun, 2013).

1927

7

Akseki İş Hanı

Mimar Kemaleddin Caddesi'nde en dikkat çekici yapılardan biridir. Üç katlı yapının köşesi kırılmış ve yükseltilmiş, sekizgen bir sivri kubbe ile sonlandırılarak vurgulanmıştır. Osmanlı ya da Selçuklu kemerlerinden oluşan pencere düzeninin ve çini panoların kullanıldığı, köşelerin kubbe ya da alınlık ile vurgulandığı Birinci Ulusal Mimarlık üslubunun ürünlerindendir (Uzun, 2013).

- Uzun, İnci (2013), “Özel Yönetim ve İş Yapıları Mimarisi”, İzmir Kent Ansiklopedisi, Mimarlık II. Cilt, İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayını, İmaj Basım Yayın Reklamcılık ve Ticaret Ltd. Şti., s.27-60.
- Resim 6, 7 ve 8 Fulya Selçuk arşivi, 2018
- Resim 9 Feyzioğlu, Elvan (2011). Fuar Bizim Hayatımız. İzmir: İZFAŞ Kültür Yayını, Lamineks Matbaacılık Ltd. Şti., s.20.

1933

9

İzmir panayırı giriş yapısı ve pavyonlar

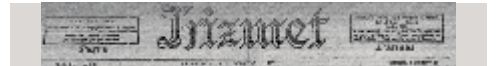
“Mimar Necmettin Bey’in büyük bir zarafetle tersim eylediği cephe ve lüks pavyonların resimleri komite tarafından çok beğenilmiştir. Cephe pavyonlarına talip olan büyük firmalara bugün gösterilecek ve örnek tutulacaktır.”

- Anadolu, 6 Ağustos 1933, s.3.

“Vilayet fen heyeti şefi mimar Necmettin Bey tarafından çok mükemmel bir şekilde planı hazırlanmış olan methalin bir kısmı bitmiştir. Evelki gece bu kısma elektrik cereyanı verilmiştir. Methal, ziya aksettiren reflektörlerle inşa edilmiş olduğu için ziya sütunları görülecek bir manzara teşkil ediyordu. Ta uzaklardan semalara yükselen bol ziya sütunlarını görmek imkanı elde edilmiştir.”

- Anadolu, 1 Eylül 1933, s.3.

“Bilhassa Gazi heykeli meydanında ve Panayır sahasının içinde havuzlu gazino gerisinde sağlam ve betondan süslü bir köşk (telefon köşkü) yaptırılacaktır. Bunun planını Mimar Necmettin Bey verecektir.”

- Hizmet, 7 Ağustos 1933, s.2.

8

TÜRK MİMARLARI

Falih Rifki beyin hakimiyeti milliye'den iktibas edilen (Türk mimarları) makalesini (Milli Birlik)'te gördüm. Bizim mesleğe ait yazılarını, içten gelen bir ürpeme ile okudum Falih Rifki Beyin bu yazısını okuduktan sonra davasını kazanmış bir adam sevinç ve gururu duydum.

Son zamanlarda Ankara'da ve başka şehirlerde çalışan arkadaşların muvaffakiyetleri bilhassa atı hakkında verdikleri ümitle Falih Rifki Beye Türkiye'de Türk mimarlarının bulunduğu kanaatini vermiştir.

Memleket imar işlerinin tanzimi ve bugünkü Garp tekniğinin mahalli ihtiyaçlara, adet ve iklim ve memleket hususiyetlerine göre uydurulması için alınacak tedbirler hakkında Falih Rifki Beyefendinin çok güzel yazılarına ilave edecek hiçbir şeyimiz yoktur. Ancak yakından şahit olduğumuz ve içinde bulunduğumuz vaziyetleri göstererek alınacak kararların tesrii lüzumunu tebarüz ettireceğiz.

Ankara ve İstanbul bir tarafa bırakılırsa diğer bütün şehir ve kasabalarımızda dülger ve divarcıya mimar derler. Belediye meclislerimiz şehir işlerinde en mühim vazifenin mimarlara ait olabileceği hakikatini birtürlü anıyamazlar. Beylik bina projelerinin ihzarı için mimar aramazlar. Resmi işler böyle olunca hususi inşaatın ne hal alacağı kendi kendine anlaşılır.

Kendine kalfa süsü veren her açığöz bir resim yapar veya yaptırır ve bununla işe başlar. İşte böylece imar edildiğinden bahsolunan Türkiye şehirleri garibelerle dolar.

Türk mimarisinin en yüksek derecesini bulduğu Sinan ve Kasımların zamanında mimar başlara ve onların teşkilatına verilen ehemmiyet gözönüne getirilince bütün memleketi kaplıyan kervansaray, köprü, saray, medrese, mektep, hamam, darüşşifa, cami, sabil, çeşme, bentler, suyuolları ve buna benzer asarı medeniyenin nasıl vücuda geldiği ve geniş Türk ülkesi dahilinde san'at birliğinin ne suretle temin

edildiği anlaşılır.

İstanbul'un en muhteşem camiinde çevrilen Türk kemerile aynı senelerde Anadolu içinde en ücra bir köyde çevrilen çeşme kemerindeki uygunluk o zamanki yetiştirme sistemile bu işlerde çalışanların ne kadar kuvvetli bir kontrole tabi tutulduklarını gösterir delillerdir.

Mimar Sinan'ın ve ondan sonra gelen mimarbaşların zaman zaman padişahlara müracaat ederek naehil adamlara inşaat müsaadesi verilmemesi hakkında hükümler alındığını tarihi vesaik arasında görüyoruz.(1)

Şehirlerimize garp tekniğini sokmak, imar işlerini şuurlu bir hale getirmek için buna çok lüzum vardır. Hatta şunu diyebilirim ki muhitinden uzaklaşmamış belediye reislerinin elinde kör bir kazmadan başka bir şey olmayan tüfeyli fen memurlarının imar telakkisiyle yaptıkları tahribattan kasabalarımızı kurtarmak zamanı geldi ve geçti bile. Gene size pek kıymetli eserler

1933

Gazi İlk Mektebi

Döneminde inşa edilen ilkokulların en büyüğü olan İzmir Gazi İlk Mektebi, Alsancak'ta Talatpaşa Bulvarı ve Plevne Caddesi'nin kesişiminde yer almaktadır. Uğur Tanyeli Gazi İlk Mektebi'ni, Bornova Ziraat Mektebi ile birlikte o yılların Modern Mimarlık havasını en iyi yansıtan örnekler olarak tanımlamıştır (Tanyeli, 1992). İki binanın da açılışı Cumhuriyet'in 10. kuruluş yıldönümü kutlamalarında yapılmıştır. Gazi İlk Mektebinin giriş cephesinde 29 Teşrinievvel (Ekim) 1933 tarihi yazmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk okulu şahsen ziyaret ederek takdir etmiştir (Emre, 1933).

L plan şemasına sahip olan yapının köşesi yuvarlatılmış ve ana giriş bu köşeden sağlanmıştır. Tüm sınıfların doğal ışıktan yararlanacak şekilde konumlandırıldığı yapıda, çocukların gözlerini yormayacak renkler kullanılmıştır. Bina yalın görünümü, yatay bordürlerle birleştirilmiş açıklıkları, geniş merdivenleri, metal boru korkulukları ile modern üslubun izlerini taşımaktadır (Aslanoğlu, 2001).

- Aslanoğlu, İnci (2001), Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, s.192.
- Emre, Necmettin (1934), "Gazi İlk Mektebi", Arkitekt, sayı:1934/7, s.191-193.
- Tanyeli, Uğur (1992), "Çağdaş İzmir'in Mimarlık Serüveni", Üç İzmir, Yapı Kredi Yayınları, s.327-338.
- Resim 10 APIKAM arşivi
- Resim 11 Fulya Selçuk arşivi, 2018

10

"Saat 16.30'da Alsancak Gazi Mektebinin açılma şenliği parlak bir surette yapılmıştır. Öğleden sonra Cumhuriyet meydanında toplanmış olan muallimlerden çoğu otobüslerle gelerek açılma şenliğine iştirak etmiştir. Halktan gelenler de çoktu, bilhassa köylüler ekseriyeti teşkil ediyordu. Mektep kapısı önünde ilk tedrisat müfettişlerinden Emin Bey gür sesile bir hitabede bulunmuş, Gazi inkılâbının daha pek çok eserlerini göreceğimizi anlatmış, vecizelerle dolu olan ve milletin kuvvet kaynaklarını gösteren hitabe zaman zaman alkışlarla kesilmiştir. Vali Kâzım Paşa hitabede kendisine temas eden kısımlara cevap vermiş, mütevazı bir şekilde çalışmakta olduğunu söylemiş, hararetle alkışlanmıştır. Mektebin kapısındaki halk kurdelayı keserek içeri girilmiş, ve mektep gezilmiştir. Mektep bütün ihtiyaca cevap verecek büyüklüktedir. Hatta tiyatrosu, güzel bir sahnesi de vardır. Kübik ve güzel bir eserdir."

- Anadolu, 1 Kasım 1933, s.4.

11

Doğan Tekeli'nin anılarında Gazi Ortaokulu (1941-1944)

"O yıllarda İzmir'deki Saint Joseph Ortaokulu'nu saymazsak, Karataş'ta bize yakın bir ortaokul, bir de daha uzakta, Alsancak'ta bir ortaokul bulunuyordu. Karataş Ortaokulu kalabalık sınıfları, görece zayıf eğitimiyle kolay bir okul sayılıyordu. Bu durumda benim diğer okula gitmeme tartışmasız karar verildi. (...) Kurtuluş Savaşı sonrası İzmir Yangını'nda tamamen harap olmuş bölgede, yeni planlara göre ilkokul olarak inşa edilen bu yapı herhalde ihtiyaç nedeniyle 1940'larda artık ortaokul olarak kullanılıyordu. (...) İnönü İlkokulu ve Karataş Ortaokulu'nun savaş öncesinden kalmış, klasik Kıyı Ege mimarisi diyebileceğimiz yapılarına karşılık, Gazi Ortaokulu'nun, o zamanlar 'kübik' denen bir mimarisi vardı. Geniş açılı, üçgen biçimli arsaya uygun olarak ortada yay şeklinde birleşen, iki kollu, üç katlı bir yapıydı. Sokaktan bir kat çıkılarak giriliyordu. Sağ kolda giriş holüne açılan konferans salonu vardı. Basamaklı sıraları alt kattaki sahneye doğru iniyordu. Sol kolda da karşılıklı sınıflar yer alıyordu." (Tekeli, 2019)

- Tekeli, Doğan (2019), Çeşit Evi'nden Hisartepe'ye,
- Yapı Kredi Yayınları, s. 65-66.
- Resim 12 Doğan Tekeli Gazi Ortaokulu ikinci sınıfında, 1942 (Tekeli, 2019, s.71).

12

saklıyan bir kasabamızda belediye emrile yıkılmak istenen bir Selçuk medresesi hakkında belediyenin fen memurle görüşüyordum. Nasıl bir sebep bunu yapabildiklerini sordum.

-Alelusul bir maili indiham raporu verdim, dedi.

İşte emre münkat bu fen memurlarının (!) tehlikeli binalar için vazolunan ebniye kanununun bir maddesine istinadan verdikleri karakuşu hükümlerle hergün bir eser yok edildi ve ediliyor. Binaenaleyh mektepli mimarların himayesine, memleketle serpiştirilmesi yeni işlerin tanzimi ile beraber Türk medeniyetini asırlarca evvelki sıkı inzibata mukabil inşaat sonrasında hudutsuz bir başı boşluk vardır. Memleket yüz kızartacak acibelerle tutulmaktadır. Eskiden uzun senelerin çiraklık hayatından sonra usulüne tevfikan mimar muavinlerine verilen halifelik unvanını (Bugün kalfa olarak kullanırız.) her önüne gelen kullanmakta ve bunlar için hiçbir usul vazedilmiş bulunmamaktadır.

Elde bir mühendis ve mimar kanunu mevcuttur.

Fakat bu kanun ancak mühendis ve mimar unvanını kimlerin kullanacağı hakkında olup kuvvet müeyyidesi olmadığından meslek için hiçbir şey temin etmemektedir.

Mahkemelerde ehli-vukuf olarak çağırılan diplomasız mühendis ve mimar taslakları hakkında yapılan müracaatların bile semere vermesi yukarıdaki ifadeyi teyit eder.

İşte bütün bu keşmekeşlere nihayet verecek olan tedbir Falih Rifki Beyefendinin yazdıkları gibi büyük şehirlerde avukat ve doktorlarda olduğu gibi mühendis ve mimar odalarının açılması, bina resimlerinin behemehal mimarlara yaptırılması, belediyelerde mimarlara layık oldukları mevkiilerin verilmesidir.

Bugün belki bütün memleket ihtiyacını karşılayacak miktarda mimar bulmak mümkün olmaz. Fakat bugünden vazolunacak kuvvetli esaslar birkaç sene içinde bütün memleket işlerini başaracak genç mimarlar yetiştirir. Alaylı dışçileri, eczacıları avukatları pek iyi hatırlarız. İki kanun bunların hepsini tarihe

karıştırdı. Tarihini de ihanetten kurtaracaktır.

Türkiye'de imar işleri mevzuu bahsedilince yapı işçisi üzerinde de tevakkuf etmek lazımdır.

Kendi kendine yetişen hüdayı nabit ustaları da bir teşkilata bağlamak, onların da mesleki bilgi ve melekelerini artırmak lazımdır. Aynı bir yazımızda bu mevzu da temas edeceğiz.

• (1) Hassa mimarların başı Sinan Hüküm ki Rumeli'den ve sair yerlerden gelüp neccariye ve bina ilminden haberleri olmayıp müşarileyhin marifeti olmadan ellerine arşın alıp mimarlık edip na ehil olmağa bina eyledikleri evlerin ekseriye ocakları tutuşup ihrak olduğunu bildürdüğün cilden buyurdum ki vusul buldukta bu bapta mukayyet olup anın gibi bina ve dürud gerlik ilminden haberi olmayup ellerine arşın alıp veçhi meşruh üzere mimarlık eyleyanları menedip senün marifetin olmadın olveçhile naehil kimselere mimarlık ettirmeyesin. (divanda topçular çavuşuna verildi) Fi 17 sefer 980 (Ahmet Refik onuncu asrı hicride İstanbul Hayatı. Sahife 87)

1933

Hasan Nuri Bey Apartmanı

Karantina'da, Göztepe Caddesi ile deniz arasındaki arsaya 1930-1933 yılları arasında inşa edilmiştir. Kira evlerinin ilk örneği olan bu apartman, İzmir'de betonarme tekniğiyle yapılan büyük ve modern ilk apartmandır (Ballice, 2008). Yuvarlak balkonları, sürekli dış çatısından oluşan kübik kompozisyonu ile dönemin modernist anlayışını yansıtmaktadır. 1980'li yılların sonunda yıkılmıştır.

• Ballice, Gülnur (2008). "İzmir'de 20. yy Konut Mimarisinin Kentsel Doku ve Mimari Özellikler Açısından Tarihsel Süreç İçerisinde Değerlendirilmesi". Konut Sempozyumu, İzmir Serbest Mimarlar Derneği. Arkitekt, sayı: 1933/9-10, s.273-277.

“KİRA EVLERİNİN İLK ÖRNEĞİ OLAN HASAN NURİ BEY APARTMANI, İZMİR'DE BETONARME TEKNIĞIYLA YAPILAN BÜYÜK VE MODERN İLK APARTMANDIR”

13

14

Gedik ailesi konutları

Karşıyaka'da Gedik ailesi için farklı dönemlerde yapılmış iki konuttan biri 1934 yılında inşa edilmiştir. Yığma ve betonarme karma yapım sistemi uygulanan bu yapı, köşe pencereleri ile dönemin çizgilerini taşımaktadır. (12) Diğer yapı ise 1948 yılında tamamlanmış olan iki katlı, pembe renkli, ahşap storlu Gediz Villası'dır (13). İkisi de bugüne ulaşamamıştır (Gündüz, 2006).

• Gündüz, Orcan (2006), "Cumhuriyet'ten 1980'li Yıllara Karşıyaka'nın Mimari Kimliğine Katkıda Bulunan Mimarlar, Mühendisler ve İnşaatçılar", Ege Mimarlık 58, İnci Uzun, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayınları, Doruk Grafik San ve Tic. Ltd. Şti., s.28-35.

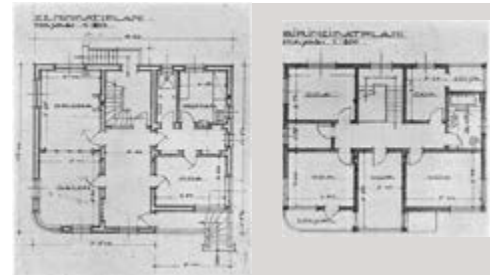
• Resim 13 ve Resim 14 Gündüz, Orcan (2006 içinde Muammer Gedik arşivi).

1934

Prof. Rahmi Bey Evi

Dr. Mustafa Enver Bey caddesi üzerinde inşa edilmiş olan ve bugüne ulaşamayan bu yapı bodrum, zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Bodrum ve zemin katları taşla, birinci kat duvarları tuğla ile işlenmiştir. Birinci katın ileride ayrı bir daire olarak kullanılması ve zemin katın arka kısımdaki kapıdan işlemesi düşünülmüş ve merdiven ona göre yapılmıştır.

• Arkitekt, sayı: 1934/3, s. 67-68.

İstanbul kaymakamına ve kadısına hüküm ki: İstanbul'da hassa mimar başı olan kıdvetül emacidi velayan İsmail zide meediha dergahı muallama arzualh edüp mahruşei İstanbul'da vaki mimarlığa müteallik esnafın kethudalıkları kadimul eyyamdan beru müstehakkine mimar başların tezkeresine iline verile gelmişken bazı na ehil ve na müstehak kimesneler biz ulufe bırakıp (!) dūrūş ettirdin deyu bazı kalıp eşya furuht edüp taaddi üzere oldukların bildirip olbapta hükmü hūmayunum rica etmeğin kadimden ola geldiği üzere amel olunmak için yazılmıştır. Fi evasiti minh 1113. (Ahmet Refik hicri on ikinci asırda İstanbul hayatı Sahife 33)

- (2) Mecelei umuru belediye. Sahife 1046
- Emre, Necmettin (1934), "Türk Mimarları", Anadolu, 7 Kasım 1934.
- Necmettin Emre'nin atıfta bulunduğu Falih Rıfkı'nın "Türk Mimarları" yazısı için: Arkitekt, sayı: 1934/9-10, s.289.

Ahmet Refik'in Türk Mimarları adlı eseri hakkında
Arkitekt, sayı: 1937/1, s.11-13.

Aydinoğulları ve eserleri
Arkitekt, sayı: 1937/10-11, s.307-310.

1936

İzmir fuar pavyonları

"Fuar sahasında en güzel, büyük ve cazip pavyonları Mimar Necmiddin Emre ile şeriki Vedad Ar yapmaktadırlar. Bu iki çalışkan genç, 14 pavyonun inşasını üzerlerine almışlardır. Ve şu birkaç gün içinde inşaatı bitireceklerdir."

- Anadolu, 22 Ağustos 1936, s.3.

Sümerbank pavyonu

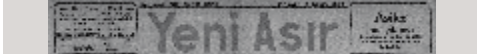

- Sümerbank, Ruşen Mustafa pavyonları, çevresi (APIKAM arşivi)

"Sümerbankın 16 bin liraya mimar Necmeddin Emre ve şeriki dekorasyon profesörü Vedad Ar taraflarından inşasına başlanan büyük ve daimî pavyonu ile inhisarlar, Sovyet Rusya, Yunan ve vilâyetler pavyonlarının inşaatı süratle ilerlemektedir."

- Anadolu, 8 Ağustos 1936, s.3.

"Muhakkak ki, 936 fuarının en muazzam ve heybetli pavyonlarının başında Sümerbank pavyonu geliyor. Karşıdan yüksek bir kale duvarını andıran bir pavyon Türk zevkile Türk san'atkârları tarafından hazırlanmıştır. Mimar Necmeddin Emre'nin pek kısa bir zaman içinde hazırladığı Sümerbank pavyonu başvekilimizin de takdirlerini celbetmiştir."

- Yeni Asır, 6 Eylül 1936, s.4.

1937

Karantina'da bir villa

Karantina'da, Tramvay Caddesi ile sahil arasında, geniş bir bahçe ortasında aile konutu olarak yapılmış ancak günümüzde var olmayan bu yapı bodrum üstü iki katlıdır. Antreden kabul odası, salon ve yemek salonunun bulunduğu bir hole girilmektedir. Mutfak ile servis kısmı, yemek odasının yanına bir koridorla eklenmiştir. İkinci kat yatak odalarına ayrılmıştır.

- Arkitekt, sayı:1937/4, s. 100-102.

İzmir'de bir ev

Karantina'da Tramvay yolu ile sahil arasında aile evi olarak planlanan bina iki buçuk katlıdır. Yan bir antreden zemin kattaki hole girilerek kabul odasına, salona ve kat merdivenlerine ulaşılmaktadır. Yemek salonunun bulunduğu arka cephede denize nazır geniş bir veranda tasarlanmıştır. Birinci kat yatak odalarına ayrılmıştır.

- Arkitekt, sayı: 1937/5, s.134-135.

1938

İzmir'de bir ev

1930'lu yıllarda yoğun olarak imar faaliyetlerinin gerçekleştiği Voroşilof Bulvarı (bugünkü adıyla Plevne Bulvarı) üzerinde bulunan yapı bugüne ulaşamamıştır. Yapı depoların, hizmetçi odalarının, banyo, tuvalet ve küçük bir mutfakın bulunduğu bodrum kat, kabul dairesi ve servis kısmının bulunduğu zemin kat, yatak odalarının ve banyonun bulunduğu üst kattan oluşmaktadır.

- Arkitekt, sayı: 1938/8, s.218-220.

Küçük evler

Yalın kübik hacimleri ve süsten arınmış yüzeyleri ile dönemin modern örnekleri olan konutların plan kurgusunda işlevine göre tanımlanmış mekânlar, geleneksel konutun sofasının yerini alan hol ve koridorlarla birbirine bağlanmıştır.

- Resim 15 Ünalın, Çetin (2002), Türk Mimarlar Cemiyeti'nden Mimarlar Derneği 1927'ye. Mimarlar Derneği 1927 Yayınları, Mas Matbaacılık, s.43.

- Resim 16 Türk Yüksek Mimarlar Birliği Azaları ve Yüksek Mimarlık Mesleği ile AlakadarMevzuat (1940), Cumhuriyet Matbaası.

- Resim 17 SALT Research, Harika, Kemali Söylemezoğlu Arşivi, https://www.archives.saltresearch.org/R/-?func=dbin-jump-full&object_id=3442476&silo_library=GEN01

Aydınoğlu İsa Bey Camii
Arkitekt, sayı: 1939/7-8, s.169-173.

1939

Mimar Vedad'ın Sanat Hayatı
Arkitekt, sayı: 1941-42/9-10, s. 234-235.

1941

Mesken Siyaseti
Yeni Asır, 14 Mayıs 1947, s.3.

1947

İmar Planı çalışması yapmak üzere İzmir'e gelen Le Corbusier İzmirli mimarlarla birlikte. O.L. Akad, Melih Pekel, Le Corbusier, Necmettin Emre, Rıza Aşkan, Alp Türksoy, Fahri Nişli (Çetin, 2002 içinde Fahri Nişli albümü).

1948

Mesken siyaseti

Son zamanlarda gazetelerimiz hükümetin mühim bir mevzu ile alakadar olmaa başladığını haber verdiler. İnşaatı teşvik ve mesken buhranını azaltmak için çareler düşünüyor. Ve bu meyanda Nafia Bakanlığı bir de kanun hazırlıyormuş. Son Ankara seyahatımızda bu layihayı gördük. Ve bu meyanda iç işleri bakanlığının Ankara'da toplanan vali ve belediye reisleri kongresine sunduğu (Belediyeler ucuz ev kanununa) da muttali olduk. Birinci kanunu ihzar eden zebat bizdeki mesken buhranına başlıca son cihan harbi esnasında malum sebepler dolayısı ile memlekette inşaat faaliyetine devam edilmemesini ve şehirlere yapılan akınları ve nüfus tezayüdünün sebebiyet verdiği kanidir. Bunlar da birer sebep olmakla beraber bizdeki mesken buhranı harbin doğurduğu değil teşdit ettiği bir afettir.

Bilhassa birinci cihan harbinden sonra Avrupa'da mühim bir mesele olarak ele alınan ve eski cemiyeti ahvamin da iştigal mevzuları arasına konan mesken siyaseti ve ucuz mesken inşaatı işleri maalesef bugüne kadar memleketimizde meçhul kalmıştır.

Son harp senelerinde mesken buhranı dolayısı ile neşrolunan kanun ve müteaddit koordinasyon kararları mevcut buhranı önlemek şöyle dursun, memlekette yeni yeni sıkıntılar, fertler arasında münaferetler doğurmuş; içtimai adalet esaslarını zedelemiştir. Binalardan alınan vergilerin arttırılması, yeni vergier tarhi, binaların tamirleri için kullanılan malzemenin pahalılaşması, su ve kömür fiyatlarının yükselmesi ve bilhassa para kıymetinin harp evveline rağmen malum düşüşüne rağmen mal sahiplerine bir hak tanımamış, buna mukabil kiracıyı (tasarruf haklarını hiçe

indirircesine) siyanet etmiştir. (...)

Denebilir ki hükümetçe alınan tedbirler bina buhranını azaltmak şöyle dursun artırmış, bina ihratlarının bu tedbirlerin sifra indirilmesi en emniyetli irat olan binayı gözden düşürünce yeniden inşaa hevesi kalmamış ve bilhassa gelir vergisinin de gayrimenkul gelirlere teşmil edileceği haberi işi büsbütün çıkmaza sokmuştur.

Şimdi memleketimizin iskan vaziyetini, barınma ve yaşama durumumuzu tetkik edelim. Büyük şehirlerimizin hali vakti yerinde bir azlığın mahalle ve sayfiyelerdeki ev ve apartmanları istisna ederseniz (bu apartmandan birçoğu da gayri sıhhi kira kışlalarından başka bir şey değildir.) insanların barınabileceği yuva vasfını taşıyan kaç ev, ne kadar köy gösterebilirsiniz?

Bir milletin varlığını muhafaza edebilmek için ilk ve mübrem ihtiyaçlarını göz önüne almak lazımdır. Gıda, geyinmek, ısınmak, barınmak en başta gelir. Ailenin ihtiyaçları, kadınları zamanlarının en fazlasını sıcak yuvada geçirir. Yuvalar burada dünyaya gelir ve gelişir. Mukaddes ocak bu yuvada tüter. Ev ailenin remzidir. Yeni aileler kurulurken ilk akla gelen evdir. Erkek ve kadının hayatlarını birleştirdikleri anı ifade ederken evlenmek kelimesini kullanırız.

Bizdeki barınma şartları ile bu icatları karşılaştırınız. Sokak ve lağımları olmayan, ziya ve havadan mahrum semtlerdeki izbeleri düşününüz. Penceresiz odaları eski tenekelerden ve sandık parçalarından kurulmuş barakaları göz önüne getiriniz. İki kişinin oturamayacağı bir odada sekiz, on insanın yaşama uğraştığı bu hastalık yuvalarında sağlam bir neslin üreyeceğini, bu milletin veludiyetiyle

mütenasip şekilde çoğalacağına inanır mısınız? Bugünkü barınma şartlarımız milletin fizyolojik varlığı kadar ahlaki ve medeni kabiliyeti üzerinde de tahripkar tesirler yapan bir durumdadır. Nüfusun arttırılması, türk neslinin kurtarılması ilk adımın meskenden atılması lazımdır. Anadolu'ya ilk gelen Türklerin, Selçukilerin, Osmanlıların barınma sahasındaki metodları göz önüne alınıncaya bugünkü halimize acımamak elden gelmiyor.

Cumhuriyet devrinde memleketin muhtelif yerlerinde yapılan köprüler, fabrikalar, binalar ve diğer üniran eserleri zikredilebilirse de bunlar devlet bütçesinden yapılan şeylerdir. Fakat barınma ve imar siyaseti bu değildir.

Bazı şehirlerimizde ev ve arsa kooperatifleri kuruldu. Bunlar da bazı zümrelerin şahsi menfaatlerini korumaktan ve arsa spekülasyonundan ileri geçemedi. Yapı siyaseti memleket şümul vasıfları hayiz olmalıdır. bu siyaset daha ziyade meskene ihtiyacı olan, gayri sıhhi şartlar altında yaşamaya uğraşan büyük halk kütlelerinin, şehirlerde az gelirli halk tabakasının, köylerde rençberin az kazançlarıyla yuva kurabilmelerini kolaylaştıracak imkanları veren tedbirlerle temin edilmelidir. (...)

Nafia Bakanlığının hazırladığı kanunun daha ziyade elinde arsası bulunduğu halde maddi imkânsızlıklar yüzünden bina yapamıyan vatandaşları tazyik ile arsaların zenginlerin eline geçmesine yaramaktan başka bir netice veremeyeceğine kaniyiz.

Son günlerde başlayan ve hala devam eden çimento buhranını ve bunu takip edecek olan demir, çivi, kereste ve işçi buhranlarını düşününce bu inşaatı teşvik tasarısını (istihza-i şuun) demekten kendimizi alamıyoruz.

Ayaktakiler (soldan sağa); Alp Türksoy, Suat Erdeniz, Mesut Özok, Melih Pekel, H. Ulvi Bafman, Abdullah Pekön, Necmettin Emre, Sadi Kentoğlu, Hikmet Baraz, İhsan Arif, Faruk San, Harbi Hotan, Orhan Akbaş, sağ öndeki kişi tanınmadı. Ön sıradakiler; Fuat Bozinal, Muzaffer Seven, Akif Kınay, Faruk Aktaş (Gündüz, Orcan 2006 içinde Y. Mim. Sinan Kınay arşivi).

1950'

Türk Yüksek Mimarlar Birliği
İzmir Şubesi Başkanlığı
(1947-1950)
(Ünalın, 2002)

İzmir Şehri Milletlerarası İmar Plânı Müsabakası
Jüri üyeliği
Türk Yüksek Mimarlar Birliği Temsilcisi

1951

İzmir Kültürpark Spor ve Sergi Sarayı Jüri üyeliği
Türk Yüksek Mimarlar Birliği Temsilcisi

1953

Milliyet, 17
Mart 1961, s.2

1961

Mesken siyasetinin ana hatlarını şöyle sıralayabiliriz: 1. Arsa siyaseti, 2. mali muafiyetler, 3. kredi temini, 4. devlet yardımı, 5. amme makamlarının müdahalesi, 6. yapıların ucuza maledilmesi, 7. rasyonelleştirme, 8. yapı elemanları teşkilatı, 9. yapı malzemesi sanayi, 10. işçi yetiştirilmesi, 11. yapı şirketleri.

Bunların tetkikine başlamadan evvel halen meri olan ve yapı işlerini güçleştiren kanunları, ve yapı siyasetinde başlıca mühim rolü oynayacak olan amme müesseselerinin (belediyeler ve özel idareler) hallerini gözden geçirelim:

Bugün tatbik mevkiinde olan yapı ve yollar kanunu bir Alman ova şehrine ait yapı nizamnamesinin tercümesinden ibaret olup memleketimiz bünyesiyle, şehirlerimizin topografi ve tabii vaziyetleriyle katıyen telif edilemeyen bir kanundur. Nafia Bakanlığının ahşap inşaata ait muaddel maddeleriyle beraber katıyen bugünün icaplarına uymayan ve yapı işlerini kolaylaştırmağa imkan vermiyen bir kanundur. Yeniden tanzimi lazımdır.

Hıfzıssıhha kanununun bir maddesine istinaden sağlık bakanlığınca tanzim edilen mesken hıfzıssıhha talimatnamesi fakir halk tabakasının yapabileceği evlerde tatbik edilemeyecek hükümleri havidir. Yeniden elden geçirilmesi lazımdır.

Son zamanlarda Nafia Bakanlığınca tanzim ve tatbik mevkiine konan (zelzele talimatnamesi) yapı maliyetini fakir ve orta tabakanın tahammül edemeyeceği bir hale getirmiştir. Bu talimatnamenin de bilhassa ahşap ve ahşap iskeletli inşaata yet verecek surette tadili lazımdır. (...)

Mesken istimlakının bilakaydii şart mennedilmesi ve icraatı bina

yıkmakta gören bazı idare amirlerinin ve belediye reislerinin elinde alet olan cahil fen memurlarına tanzim ettirilen maili inhidam raporlarıyla ev yıkmaya mesağ veren eski ebniye kanununun maddelerini medeni bir memlekete yaraşır bir hale getirmek lazımdır. Bilhassa yeni tedbirler alınıncaya kadar belediye avkaf, maliye ve idareci hususiyelere ait arsa satışları durdurulmalıdır.

Yapılacak meskenlerin mahalleri nevileri, belediyelerce tesbit edileceğine göre şehirlerin evvel emirde imar plan ve programlarının mevcut olması lazımdır. Birçok şehirlerimizde henüz bu mevzuyla el sürülmemiştir. Bu işleri mecburi kılan belediye kanununun neşrinden beri onbeş sene geçtiği halde İzmir şehri bile imar planını yapmamıştır. O halde belediyeler arsa sahiplerini nasıl icbar edecekler ve nasıl ön ayak olacaklardır. Yeni kanun tasarısında (elektrik, su gibi zaruri havayicin bulunduğu yerlerde) kaydı vardır. Hangi şehrimizde (İstanbul, İzmir, Ankara dahil) yeni yapı sahiplerine aylarca yüz suyu dökmeden bunlar verilebilir?

Hangi belediyemiz amme hizmetleri yapabilir haldedir. (...) Evvela devletin belediyeleri halka yardım edebilecek ve kendi işini başarabilecek bir hale getirmesi lazımdır. (...)

Görülüyor ki mesken siyasetinde en mühim vazife amme müesseselerine yani belediyelere aittir. Halbuki bizden eski ferdiyet sisteminden Avrupai belediye sistemine geçme zamanı olan tanzimattan beri belediyelerimiz kendilerine gelememişlerdir. Ne maddi ve ne manevi bakımdan yeni vaziyeti kavrayamamışlardır. (...)

Belediye kanunları, yapı kanunları Fransız kanunlarından ve son

zamanlarda Alman kanunlarından alınmıştır. Bunlar bizim bünyemize uymamıştır. (...)

Başka memleketlerde bilhassa mesken işleri için mühendis ve mimarların, iktisatçıların, şehircilerin iyyenistlerin kongreleri toplanır. Hatta bunların milletlerarası olanları vardır. Oralardaki müzakere ve münakaşalar hususi teşebbüs erbabının tecrübeleri hükümetlere yol gösterir. Devlet kadrosundaki zevatın her şeyi kendi kendilerine yapmaya uğraşmaları bizi çok geri bırakıyor.

Mesken siyasetinde en mühim nokta muhtelif mevzularda bakanlıklar arasında koordinasyon tesisidir. Maalesef bizim memleketimizde değil bakanlıklar arasında bakanlıkların şubeleri arasında bile koordinasyon bilinmeyen bir şeydir. (...)

Memlekette bir yapı zabıtası mevcut değildir. Tuğla yerine kerpiç ve çimento yerine kül satabilirsiniz. Ancak resmi inşaatlarda fen heyetleri bunları kontrol eder fakat halka ait işlerde alakadar makam yoktur.

Görülüyorki mesken siyasetine başlamadan evvel yapılacak izhari işler vardır. Eğer işte samimiyet varsa biz şimdilik yapı malzemesi üzerindeki kayıtların ve bu işleri köstekliyen kanunların gözden geçirilmesini teklif ediyoruz. Yapı malzemesi üzerindeki gümrük rüsumunun kaldırılması imar işlerini fevkalade tesri edecektir.

Yukarıdan beri arz ettiğimiz veçhile mesken meselesi bizim için hayat memmat meselesidir. İnşaat malzemesi için hemen gümrük kapılarını açmamız lazımdır. Mesken buhranı yüzünden milletimizin maruz kaldığı içtimai sefalet ve sıhhi tehlikeler tasavvur edemeyeceğimiz kadar çoktur. (...)

□

OVADA Yapı Atölyeleri

ATÖLYELER KIRSALDA YAPI TASARIMI ÜZERİNDEN İYİ YAŞAM HALİNİN EMSALLERİNİ OLUŞTURMAYI, KIRSALIN GELİŞMESİNİ VE KENTLERE ALTERNATİF YAŞAM ALANLARI OLABİLECEĞİNİ GÖSTERMEYİ AMAÇLIYOR

OVADA Yapı Atölyeleri adına - And Akman, Onurcan Çakır

ÜSTTE Barbaros Polyesi ve barındırdığı göletler

SAĞDA ÜSTTE OVADA Yapı Atölyesi katılımcıları

SAĞDA ALT Gabion sepetlerinin oluşturulması, yerleştirilmesi ve içlerinin taş ile doldurulması

OVADA Yapı Atölyeleri, İzmir'in batı Urla köylerinde sürdürülmesi planlanan ve ilk etkinliği 21-23 Eylül 2018'de

Birgi Köyü'nde düzenlenmiş olan bir atölyeler serisi olarak tasarlanmıştır. Barbaros Polyesi olarak bilinen ve Barbaros, Birgi, Kadiovacık, Uzunkuyu ve Zeytinler köylerini kapsayan bu alanda farklı mekanlarda gerçekleştirilmesi öngörülen atölye çalışmalarında, farklı disiplinlerden öğrenci, profesyonel veya konuya ilgi duyan katılımcıların bir araya gelerek yapım çalışmaları gerçekleştirmeleri amaçlanmaktadır. Yenilikçi yapım yöntemlerinin uygulanması ve yerel mimari değerlerin bu yöntemlere entegre edilmesi, yerel malzeme ve ustalarla çalışarak ekonomik anlamda bulunulan alana katkı sağlanması ve aynı zamanda kaynak ihtiyacının azaltılması, doğal yapı malzemelerinin üretimi ve uygulaması, insan sağlığı ve ekolojik uyumu gözetilen uygulamaların desteklenmesi; tüm bu çalışmaların zamanla çevreye yansıyacak sonucu olarak da, polyedeki yeni yapılaşma üzerinde olumlu anlamda bir etkisinin olması hedeflenmektedir. Atölyeler kapsamında aynı zamanda ovadaki

ihtiyaçlara kısmen veya tamamen karşılık gelebilecek üretimler yapılacağı öngörülmektedir.

1. OVADA yapı atölyesi (21-23 Eylül 2018)

1. OVADA Yapı Atölyesi'nin ev sahipliğini, Birgi köyünde 590 m² fonksiyonel gabion duvara sahip çiftlik binası ve atölyesi Alan 3.14 ile E-G Mimarlık üstlenmiştir. And Akman, Ercüment Alyanak, Onurcan Çakır, Ekin Güven, Thanos N. Stasinopoulos ve Merve Titiz'in yürütücü olduğu bu atölyede, üç günlük bir plan dahilinde 28 katılımcı ile gabion duvarlar inşa edilmiş ve bunların üzerine jeodezik kubbe yerleştirilmiştir. Her biri 50'şer cm yükseklikte olan dört adet gabion duvarın üst üste yerleştirilmesi ile oluşturulan beş adet duvar, oluşturulan pavyonun zemine bağlanan taşıyıcı ayakları olacak şekilde tasarlanmıştır. Sonuç ürün olarak ortaya 8 metre çapında jeodezik kubbeli bir yarı açık alan çıkmıştır. Atölye kapsamında gabion duvar ve jeodezik kubbelere dair teorik sunumlar, uygulama başlamadan önce gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda bu bölgede bulunan mimari projeler olan

Barbaros Evi ve yapımı sürmekte olan Kadiovacık BiyoEvi'ne teknik geziler düzenlenmiştir.

Uygulamadaki tüm aşamalar sıralanacak olursa, aşağıdaki şekilde ilerleyen bir şema takip edilmiştir:

- Gabion duvarların sepetlerinin, çelik hasırların birbirine birer dikdörtgenler prizması oluşturacak şekilde birleştirilerek oluşturulması,
- Eş zamanlı olarak, jeodezik kubbeyi oluşturan PVC boruların ihtiyaç duyulan farklı uzunluklarda kesilmesi, gruplanması ve bağlantı elemanlarıyla montajı,
- Gabion sepetlerinin, pavyonun kurulması kararlaştırılan alana götürülerek, tüm beş duvarın zeminlerinin aynı kota getirilmesi için zeminin tesviyesi ve güçlendirilmesi,
- Sepetlerin teker teker yerlerine yerleştirilerek içlerinin taş ile doldurulması, kapaklarının kapatılarak tel ile bağlanması, üzerine konan bir diğer sepet ile bu işlemlerin tekrarlanarak, yükseklikleri 2'şer m. olan 5 adet duvar elde edilmesi,
- Montajı yapılmış jeodezik kubbenin, gabion duvarlar üzerine kaldırılarak yerleştirilmesi ve bağlantısının yapılması.

“ATÖLYEDE, ÜÇ GÜNLÜK PLAN DAHİLİNDE 28 KATILIMCI İLE GABİON DUVARLAR İNŞA EDİLMİŞ VE BUNLARIN ÜZERİNE JEODEZİK KUBBE YERLEŞTİRİLMİŞTİR”

“OVADA YAPI ATÖLYELERİ, İNSANCIL YAŞAM ALANLARINI VE İYİ YAŞAMA HALİNİ DİSİPLİNLER ÖTESİ BİR PERSPEKTİF İLE BÜTÜNCÜL BİR YAKLAŞIMDA ELE ALIP, BULUNDUĞU URLA’NIN BARBAROS POLYESİNİ ÖRNEK BİR YÖREYE DÖNÜŞTÜRMEYİ HEDEFLEMEKTEDİR”

Geleceğe dair fikirler

Tüm bu çalışmalarla amaçlanan, son senelerde önemli oranda göç alan Urla yarımadasının batısında kalan bu köylerde, mimari açıdan farkındalık oluşturacak bir girişim başlatmak, ilerleyen süreçte yeni ve geleneksel yapım yöntem ve malzemelerinin harmanlanması ile oluşturulmuş yapılara örnek sağlamak, yalnızca öğrenci ve profesyonellerin değil, çevre halkının ve bölgede çalışan ustaların da katılımını sağlayarak ortak bir bilinç oluşturmak, içinde yaşadığımız ortamda bilgi ve tecrübe paylaşımını arttırabilmektir. Öncelikli olarak bölgede yaşayan ve iş yapan kişilerin atölye yürütücüsü olması amaçlansa da, yapılacak atölyenin kapsamına bağlı olarak çalışılacak konuların uzmanlarının davet edilmesi ve bilgi aktarımının sağlanması da gelecek hedeflerinden biridir.

OVADA yapı atölyeleri, mimarlık disiplini üzerinden tasarım ve yaşam alanlarının uygulanarak deneyimleneceği bir projedir. Uygulamaları ise kırsalda yapı tasarımı üzerinden iyi yaşam halinin emsallerini oluşturma, kırsalın gelişmesini ve kentlere alternatif yaşam alanları olabileceğini göstermektir. Bir insanın var olduğu, yani yaşadığı yer ile sosyal, kültürel ve topografik anlamda kurduğu ilişkilerin nasıl şekillendiğine baktığımızda, yapısal çevresinin ve mimarlığın buna etkisinin ne kadar belirleyici olduğu gerçeği ile karşılaşırız. Bu etki o kadar güçlüdür

ki, toplumsal huzur ile sosyal ve ekolojik sürdürülebilirliği belirleyen en önemli tetikçilerdendir mimarlık. Bu bağlamda iyi mimarlığı, iyi yaşam haline vesile olan mimarlık olarak da görebiliriz. İyi yaşam halinin, yani yapısal çevrenin sosyal problemlere dönüşmediği yaşam halinin dünyamızda nerelerde var olduğuna baktığımızda ise, bunun daha ziyade 'gelişmiş' kırsal alanlarda olduğunu görmekteyiz. Avusturya'nın Vorarlberg ya da Almanya'nın Oberallgäu yörelerine bakacak olursak, bunların kent ölçeğinde değil, kasaba ve etrafına kümelenmiş köyler ölçeğinde tasarlandıklarını görmekteyiz. Bu yörelerin ortak özelliği ise gelişmiş çevre bilinçleri ve güçlü yerine aitlik güdüleridir. Çevremizle gerçek bir 'yaşam' ilişkisi içinde olduğumuzu söyleyebilmenin temelinde fiziken insancıl bir yaşam alanı ölçeğinde bulunup bulunmadığımız yatıyor. OVADA yapı atölyeleri, bu bağlamda insancıl yaşam alanlarını ve iyi yaşama halini disiplinler ötesi bir perspektif ile bütüncül bir yaklaşımda ele alıp, bulunduğu Urla'nın Barbaros polyesini örnek bir yöreye dönüştürmeyi hedeflemektedir.

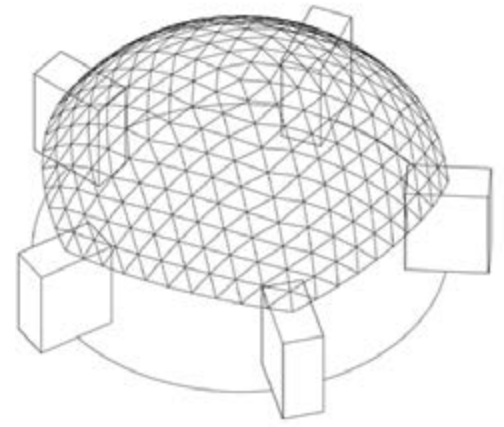
Sürdürülmesi planlanan OVADA Atölyelerinin ana eksenleri, aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır:

- Üretim teknikleri, süreçleri ve işçilik: Kil, taş, ahşap, bitki bazlı malzemeler, organik malzemeler (hayvan tüyü vb.) ve geri dönüşümlü malzemeler (çelik, cam, kauçuk vb.),
- Strüktür tasarımı ve uygulaması: Çeşitli alanların, çatıların ve farklı ölçülerde yapıların üretim ve yerinde uygulaması; taşınabilir yapıların tasarım ve uygulaması,
- Enerji etkin ve karbon ayak izi düşük bir binada insan sağlığını destekleyen ısı izolasyon ve depolama, malzeme ve işçilik çözümleri: Tasarım prensipleri, termal kütle ve ısı izolasyonu için detaylı çözümler ve malzeme seçimleri, iç iklim değerleri ve sağlığını etkileri, uygulamalı çalışmalar,
- Çevre kontrolü konularında (akustik, aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.) pasif sistemlerin ve yerel malzemelerin ön plana çıkarıldığı uygulamalı örnekler üretilmesi.

Okullarda verilen teorik eğitimin, birebir yapılacak örnek uygulamalarla desteklenmesinin aynı zamanda

akademik açıdan mevcut bilgi ortamına katkısı olacağı düşünülmektedir. Hem atölyeler sırasında katılımcıların bu deneyimi yaşayarak öğrenmeleri, hem de atölye sonrasında bu çalışmalara ait çıktıların yayınlanması ve mimarlık ortamı ile paylaşılması sayesinde; uygulamaya dair bilgiler ve dikkat edilmesi gerekenler, uygulamanın işe yarayacağı özel alanlar veya kısıtlar, maliyet azaltımına dair fikirler, farklı alanlarda uygulanabilirlik gibi konular daha belirgin hale getirilmiş olacaktır. ■

And Akman, Yapı Biyoloğu
Onurcan Çakır, Yüksek Mimar

SOLDA ÜSTTE Farklı uzunluklarda boruların kesilerek birleştirilmesi ile hazırlanan jeodezik kubbe

SOLDA ALTTA Eş zamanlı olarak gabion duvarların tamamlanması ve üzerine jeodezik kubbenin montajı

SAĞDA ÜSTTE Uygulanan tasarıma ait çizim

SAĞDA ALTTA Sonuç ürün olarak ortaya çıkan 8 metre çapında bir yarı açık alan, Katılımcılar ile atölye süreci ve sonuç hakkında değerlendirme

Herkes İçin Mimarlık

“DERNEK OLARAK YAPMAYA ÇALIŞTIĞIMIZ ŞEY İHTİYAÇ SAHİPLERİNE BİR YA DA BİRKAÇ SEFERLİK DESTEKTE BULUNMAK DEĞİL. GAYRET ETTİĞİMİZ, BAŞKA TÜRLÜ BİR MİMARLIĞA, HEP BERABER DENENECEK, KARŞILIKLI ÖĞRENİLECEK BİR MİMARLIĞA KATKI KOYMAK”

Herkes İçin Mimarlık Derneği adına - Yuvacan Atmaca, İbrahim Emre Gündoğdu

ÜSTTE Ölçek 1/1 Zefre Balıkçı Barınakları Projesi

SAĞDA Herkes İçin Mimarlık Derneği kuruluş çalışmaları, Atıl Köy Okulları Mesudiye Projesi peyzaj atölyesi, BBOM Meraklı Kedi İlkokulu Peyzaj Projesi tasarım atölyesi, BBOM Meraklı Kedi İlkokul Peyzaj Projesi açılış töreni, Kadın ve Çocuk Mekanları Projesi Ayvalı köyü tasarım değerlendirme toplantısı

Herkes İçin Mimarlık 2011 Aralık'ta kurulmuş bir dernek. Ancak kuruluş hikayesi bundan öncesine uzanmakta. 2007 ve 2008 yıllarında İTÜ Mimarlık Bölümü öğrencisi bir grup, Ölçek 1/1 adında bir öğrenci topluluğu oluşturdu. “*Mimarlık eğitimi süresince içinde sıkışıp kalınan ölçek kavramına farklı bir yaklaşımdır. Ölçeği büyütme korkmamak, detaylarla boğuşmak, okulun sınırlarından kendimizi kurtardığımızda neler yapabileceğimizi görebilmektir. Sorunlarla yüzleşmek ve onları çözmek, verilenle yetinmeyip istediğimizi almaktır.*” (Url-1) sözleri ile kendini ifade eden bu topluluk, Kahramanmaraş Hacıibrahimuşağı köyünde 4 öğretmen için bir öğretmen lojmanı, Giresun Gülburnu köyü Zefre koyunda ise 13 balıkçı için balıkçı barınağı yenilemesi projeleri gerçekleştirdi. Akademisyenlerden ve mimarlardan alınan danışmanlıklar harici bütün tasarım ve kaynak bulma sürecini kendisi yürüten, uygulamasını köylüler ve ustalar ile yapan bu topluluğun faaliyeti 2009'un başlarında sona erdi.

2011 yılının yaz aylarında artık mezun olan Ölçek 1/1 üyeleri ve başka üniversitelerden mezun arkadaşlar olarak bir araya gelip, sosyal alanda faaliyet gösterecek,

yapı işlerinin yanında üretimlerde de bulunacak alternatif bir yapının nasıl olabileceği üzerine 3-4 aylık bir tartışma döneminden sonra Herkes İçin Mimarlık Derneği'nin kurulmasına karar verdik. Çalıştığımız iş ortamlarından ve çalıştığımız/çalışmak zorunda kaldığımız konulardan memnun olmayarak mesleği dönüştürücü alternatifler ararken; mimarlık ofisi, topluluk, inisiyatif gibi seçenekleri değerlendirdikten sonra, yapı üretimleri, atölyeler, sergi katılımları, paneller, araştırma projeleri gibi farklı işleri yürütürken muhatap alınabilecek, sosyal alanda çalışan diğer organizasyonlarla temas edecek ve sadece mimarların dahil olmayacağı bir yapı olarak dernek statüsünü seçtik.

Derneği, “*Farklı uğraşlardan gönüllü öğrencilerin ve profesyonellerin bir araya gelerek ülke ve dünya genelinde karşılaşılan sosyal sorunları yaratıcı yollarla gündeme getirebildikleri, bu sorunlar hakkında farkındalığı arttırmak ve mimarlık ve tasarım alanlarından çözüm yolları üretmek üzere harekete geçebildikleri bir platformdur.*” (Url-2) şeklinde tanımlıyoruz. Bu tanımın işaret ettiği noktadan yola çıkarak “dernek” olarak hareket eden, tek ses çıkaran, tek fikir ortaya koyan bir yapıdan söz etmiyoruz. Dernek, ortak niyetlerle bir

araya gelen, bu niyetlerin çerçevesinde bireysel sorumluluklarla yürüyen bir yapıya sahip. Bu niyetler arasında; birlikte yapma ve katkılara açık olma, konular etrafında kullanıcı, katılımcı, uzman ve destekçilerle bir araya gelme ve bir araya getirici rol üstlenme, emek sömürüsüne dayanmayan ihtiyaca yönelik üretimler gerçekleştirme maddelerini öncelikle sayabiliriz. Dikkat edilmesi gereken olan işlerin bireyselleştirilmemesi, bilgilendirmelerin yapılması ve katılımlara, tartışmalar üzerinden fikir geliştirilmesine açık olunması.

Çalışmalarımızın başlangıcında yapılan görüşmeler ve keşif gezilerinde, kullanıcılar ile bir araya gelerek ihtiyaçları ve imkanları değerlendiriyoruz. Dernekler, vakıflar ve resmi kurumlar gibi unsurların da dahil olabildiği bu değerlendirmelerle eş zamanlı olarak konu hakkında sorumluluk alacak bir ekip oluşursa işe devam etme kararı alıyoruz. Sorumluluk alan kişilerin olması işlerin sürekliliği ve yarıda kalmaması açısından dikkat ettiğimiz bir durum. Kişiler süreç içerisinde değişebilir, işler başlangıç hedeflerinden farklı şekilde gelişebilir. Bu değişiklik ihtimalleri de dahil olmak üzere süreçlerin sağlıklı yürümesi için sorumluluk alınmasını gerekli buluyoruz.

İşlere başlama kararı aldıktan sonra tasarım ve uygulama süreçlerini açık çağrılar ve doğrudan davetler yoluyla katılıma açıyoruz. Ağırlıklı mimarlık ile ilişkili disiplinlerden öğrencilerin katıldığı bu süreçler, başka disiplinlerden öğrencilere ve mezunların katılımına da açık. Yürütülen bu süreçlere kullanıcıları da aktif bir şekilde dahil edip katılımcı yollar deniyoruz. Bu anlamda öğrenilmiş ve katı bir biçimde formüle edilmiş bir katılımcılık anlayışımız bulunmuyor. Dernek üyeleri arasında ve birlikte çalışılan insanlarla kurmaya çalıştığımız yatay/anti hiyerarşiler bağlamında katılımcılığı da, hiyerarşik ya da kısmi katılım olarak değil; çalışmaya dâhil olan tüm aktörlerin eşit gözetildiği, yatay ilişkili bir çokluk olarak ele alıyoruz.

Konuları ele alırken katılımcılık kadar önemseydiğimiz başka bir nokta ise proaktiflik. Bir diğer ifade ile, mevcut gündeme kayıtsız kalmadan kendi

gündemini oluşturmaya çalışmak. Proaktifliği, meselelere dokunurken dayatılan ortamdan ayrı bir gündem oluşturma ihtimalini de barındırdığı için mühim buluyoruz. Geçmiş birikimi değerlendirirken yeni konular için yeni yöntemler ve araçlar üzerinde sürekli düşünmeye devam ediyoruz. Bunların yanında, işler hakkında mimari beklentileri karşılamak da amaçlarımız arasında bulunuyor. Bu işleyişle, alışıldık mimari üretim pratiği içerisinde kendi fikirlerini uygulama şansı bulamayan büyük bir kitle için alternatif bir alan açmaya çalışıyoruz.

Derneğin devamlılığı ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gözettiğimiz bir diğer konu kaynak meselesi. Üyelerin oluşturduğu kaynakla sadece kurumsal ihtiyaçlarımızı karşılarken, çalışmalarının her aşaması için kaynak ihtiyacı duyuyoruz. Bireysel, kurumsal, aynı bağışlar kadar atık malzeme dönüşümleri, mekan ve alet paylaşımları gibi yöntemler de kaynak süreçlerimizin parçaları. Yerelin kaynağı ve imkanları da düşündüğümüz bir nokta.

Kaynağı oluşturan parçalardan bir diğeri ise emek paylaşımı. Mimarlık emeğinin yoğun bir şekilde sömürüldüğü bir ortamda, Herkes İçin Mimarlık'ın ücretsiz mimarlık hizmeti sunan bir kurum olmasını ve o şekilde algılanmasını reddediyoruz. Biz de emeğimizi değişim için kullanıyoruz ve değişim için herkesle konuşmaya açıldık. Ancak dernekle ortak dertleri paylaşmaksızın, işi düşük maliyetle ve hatta bedelsiz yerine getirme çabasında olduğumuzu gördüğümüz muhataplarla emeğimizi paylaşmıyoruz. Sivil toplum örgütlerinin yaptıklarını "hayır işi" olarak tanımlamak ya da sosyal fayda içeren bir işi "tamamen karşılıksız yaptık" demek ülkemizde sıkça görülen bir durum. Ancak dernek olarak yapmaya çalıştığımız şey ihtiyaç sahiplerine bir ya da birkaç seferlik destekte bulunmak değil. Gayret ettiğimiz, başka türlü bir mimarlığa, hep beraber denenecek, karşılıklı öğrenilecek bir mimarlığa katkı koymak.

□

Yuvacan Atmaca, Mimar
İbrahim Emre Gündoğdu, Mimar

KAYNAKLAR

- Url-1 <http://olcek1e1.blogspot.com>
- Url-2 <https://herkesicinmimarlik.org/hakkinda>

Yırca Sabunevi

YIRCA SABUNEVİ PROJESİ 2014 EYLÜL'ÜNDE SOMA'YA EN YAKIN KÖYLERDEN BİRİ OLAN YIRCA KÖYÜ ARAZİSİ İÇİNDEKİ 13 ZEYTİN AĞACININ BÖLGEDE KURULMASI PLANLANAN 3. TERMİK SANTRAL İÇİN KESİLMESİ İLE BAŞLIYOR

Herkes İçin Mimarlık Derneği adına - Yuvacan Atmaca, İbrahim Emre Gündoğdu

ÜSTTE Açılış etkinliği

SAĞDA Uygulama atölyesi

Herkes için Mimarlık Derneği bünyesinde öğrencilerle ele alınan birçok proje gibi Yırca Sabunevi projesi de kendine özgü hikâyesi ve proje boyunca bir araya gelip düşünen ve üreten farklı aktörler ile birlikte sadece mimari bir nesne tasarlama ve inşa etme süreçlerini içermiyor. Bu anlamı ile projeye dâhil olan her katılımcı için tasarladıkları ve inşa ettikleri mimari bir proje olmak dışında farklı bir değere sahip.

Yırca Sabunevi projesi 2014 Eylül'ünde Soma'ya en yakın köylerden biri olan Yırca köyü arazisi içindeki 13 zeytin ağacının bölgede kurulması planlanan 3. termik santral için kesilmesi ile başlıyor. O bölgede daha önce inşa edilen iki termik santralde köylerinin arazisinden toprak kaybetmiş Yırca köylüleri kendi rızaları dışında gerçekleşen bu ağaç kesiminin ardından Mayıs ayında yaşanan Soma maden kazasının da etkisi ile birlikte 3. termik santrale karşı bir araya geliyor. Bölgede aktif olarak bulunan sivil toplum örgütleri ile birlikte santrale karşı güçlü bir kamuoyu oluşturuluyor. Bu güçlü karşı duruşa tepki olarak santrali inşa edecek şirketin 6600 zeytin ağacını bir gecede dozerler ile yok etmesi ile

şiddeti yükselen olaylar köy lehine çıkan mahkeme kararı ile son buluyor ve kesilen ağaçtan daha fazla sayıda zeytin ağacı yeniden dikiliyor. Kazanılan bu zafer Yırcalıları bir arada karar vermek ve birlikte hareket etmek konusunda önemli bir deneyim kazandırıyor.

Bu önemli deneyim sonrası Yırcalıları Soma maden kazası sonrası bölgeye katkıda bulunmak isteyen TİDER (Temel İhtiyaç Derneği) ile bir araya geliyor. Böylece bölgedeki kömür ekonomisinin doğa ve toplum üzerindeki tahrip edici etkisi, "Kömürün is, sabunun misli" sloganı ile Yırca'daki kadınların emeğini merkeze alan yapıcı bir ekonomi olarak, zeytinyağı sabunu üretimi denemelerinin ilkine dönüşmüş oluyor. Yırcalı 34 kadın kokulu sabun üretim sertifikalarını alıyor ve 2014 Aralık - 2016 Ocak arasında TİDER bünyesinde üretim yapıyorlar. Bölgede yaşanan tüm olumsuz ve tahrip edici olaylardan elde edilen deneyimler alternatif bir üretim olarak sabun yapımını merkeze alan bir kadın hareketine dönüşüyor. TİDER'in bölgeden ayrılmasından sonra bu yola devam etmek isteyen 25 kadın "iyi niyet bildirisi" imzalayarak Yırca Hanımeli El ve Ev Ürünleri (Yırca Köyü Derneği, Yırca Hanımeli İktisadi İşletmesi) adı altında kendi işletmelerini

kuruyor. TİDER bünyesinde çalışan ve bu projenin öncülerinden olan Kenan Kahya da Tider'den ayrılarak köye yerleşiyor ve kadınlarla birlikte çalışmaya devam ediyor.

2016 Ağustos'unda "Bir ev hayal ediyoruz!" sloganı ile kitlesel fonlama kampanyası açan Yırca Hanımeli kampanya ve beraberinde üniversite kulüplerinden, farklı firma çalışanlarından, imecelerden ve 750'den fazla bireyden gelen destek ile Şubat 2017'de 97 yaşına kadar köyde yaşamış olan Nazife Nine'nin 100 yaşındaki taş evini ve bitişiğindeki eski bakkal dükkânını satın alıyor. Bu noktada kendi bölgelerinde alternatif bir ekonomi yaratma ve üretme fikirleri olan Yırcalı kadınlar ile yerelde farklı bölgelerde alternatif bir mimarlık yapmayı deneyen Herkes için Mimarlık bir araya geliyor.

2017 Haziran ayında Herkes için Mimarlık'ın dört üyesinin gerçekleştirdiği keşif gezisi ile başlayan proje süreci tasarım ve uygulama atölyelerine katılan mimarlık öğrencileri ile birlikte ilişkilerin hala devam ettiği bir yol arkadaşlığına

Yırcalı kadınlarla belirlenen ihtiyaçlar, yasal zorunluluklar ve mevcut yapıların durumu üzerine tartışıldı. Keşif gezisinde alınan rölöve bilgileri üzerine belirlenen yeni işlevler yerleştirildi. Mevcut taş ev gerekli üretimhanenin fiziksel koşullarını karşılamadığından avlu içinde bulunan sayanın yıkılmasına

Tasarım atölyesinde tartışılan birçok konudan farklı olarak el emeği ağırlıklı uygulama atölyesinin ana omurgasını bahçede sayanın yerine yapılması planlanan gıdahane binasının kaba inşaat işleri oluşturdu. Bahçe duvarına bitişik avlu içindeki yapının diğer üç tuğla duvarının örülmesi, pencere üstleri beton hatılın kalıplarının çakılması, demirinin bağlanması ve betonunun dökülmesi gibi birçok ağır işçilik köylüler ve katılımcılar ile birlikte gerçekleştirildi. Kadınlar kahvesi kısmında da toprak sıva denemeleri gerçekleşti. Özellikle uygulama sırasında birebir bedenlen uygulamaya dahil olmak ve inisiyatif almak birçok öğrenci için okulda tasarladıkları projeler dışında yeni bir deneyim oluşturdu.

"Uygulama atölyesine girmeden önce çok heyecanlıydım, çünkü ilk defa tasarımında bulunduğum bir 'şey'in uygulanmasına da şahit olacaktım. Ama şahit olmaktan fazlasını ummuyordum açıkçası. Duvar imalatında bulunmak, kalıp hazırlamak hatta donatı hazırlamak hiç yapabileceğimiz şeyler gibi gelmemişti. Bu kadarını hiç beklemiyordum. Öncesindeki tasarım sürecindeki kararları uygulama sırasında tekrar sorguladığımız bir üretim olması en keyifli ve kazançlı tarafı oldu benim için. Kendimden beklemediğim üretimler, sanırım birlikteyken birbirimize güven vererek gerçekleşti." (Feyza Çınar)

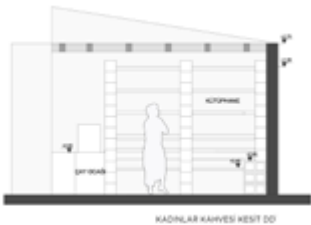
"İmece usulü işlerin nasıl yürüdüğü hakkında endişem vardı. En azından organizasyon aşamasında aksaklıklar

"TASARIM ATÖLYESİNDE KAĞIT ÜZERİNDE KOLAYCA VERİLMİYEN BİRÇOK KARAR, ALINAMAYAN BİRÇOK İNİSİYATİF UYGULAMA SIRASINDA DAHA ZORLU BİÇİMDE AMA DAHA KISA SÜREDE ALINDI"

dönüştü. Kadınlar ile birlikte üretim alanlarının temel ihtiyaçlarının, yasal zorunlulukların ve mevcut imkânların konuşulduğu keşif gezisi dönüşünde öğrencilerin de katılacağı tasarım ve uygulama atölyelerinin tarihleri belirlendi. 16-19 Ağustos tarihlerinde gerçekleşen tasarım atölyesine farklı okulların mimarlık ve peyzaj mimarlığı bölümlerinden 9 öğrenci, 4 dernek üyesi ve Yırca'dan Kenan Kahya katıldı. Atölye, İstanbul Kuzguncuk'ta kurucuları da dernek üyesi olan WE're Mimarlık'ın ofisinde gerçekleşti. 6-16 Eylül tarihlerinde gerçekleşen uygulama atölyesine, tasarım atölyesine gelenler harici katılımlarla, 11 öğrenci ve 4 dernek üyesi ile köyden kişiler de katıldı. Bu proje için ayrıca Mimar Hayriye Sözen ile danışman olarak çalışıldı.

Tasarım atölyesinin keşif gezisinde

ve yerine tek katlı bir üretim alanının inşa edilmesine karar verildi. Mevcut ve yeniden yapılacak mekânlar arasındaki işleyiş şemalarının nasıl olacağı; her mekân için gerekli tezgâh, depo rafları, oturma birimleri, fırın gibi unsurların mekânlara nasıl yerleştirileceği ve nasıl imal edileceği; avlu içindeki peyzaj ve yerleşim ile ilgili tasarım fikirleri oluşturuldu. Eski bakkal dükkânının da kadınlar kahvesine dönüşmesi için planlama yapıldı. En önemli kısım tüm bu tasarımların uygulama planları, gerekli fizibilite ve bütçenin oluşturulması, yaratılması gereken kaynakların belirlenmesi kısmıydı. Maddi imkânların tasarım süreci sırasındaki belirsizliği nedeniyle kullanılacak malzemeler tam olarak sonlandırılmadı ve birçok detayın çözümü uygulama atölyesi sırasında gerçekleşti.

SOLDA Sabun evi planı, Gıda üretim alanından kesit AA', Kadınlar kahvesi kesit DD'

SAĞDA ÜSTTE Uygulama atölyesi gün 8

SAĞDA ALTTA Uygulama atölyesi sonu kadınlar toprak siva yaparken, Uygulama atölyesi son günü

olabilir diye düşünüyordum. Fakat gayet profesyonel ve organize bir biçimde ilerledi. Kendi açımdan şimdiye kadar hiçbir zaman bu kadar yerelle ve farklı kişilerle entegre bir projede çalışmadım. Aynı zamanda bu başlı başına bir yapı stajı gibi bir şey oldu, çünkü çoğu şeyi denemiş olduk. Burada aslında hep beraber bir bilgi aktarımı ve uygulama oluyor. İkisini eritmesi açısından benim için önemli bir deneyimdi..." (Furkan Demirtaş)

Tasarım atölyesine katılan öğrenciler Yırca'yı ve Nazife Nine'nin evini görmeden fotoğraflar üzerinden ve iletilen istekler üzerinden bir ihtiyaç şeması belirledi. Hangi mekânın hangi işlev için uygun olabileceğini ve yeni imal edilecek gıda hane yapısı için nasıl bir tasarım olabileceğini uzun uzun tartışarak tasarımlarını oluşturdular. Hem daha önce hiç bilmedikleri bir üretim sürecinin bilgisini edindiler hem de bu bilgileri edindikleri kendi mimarlık bilgileri ile bir araya getirdiler. Uygulamada ise kâğıt üstünde verilen kararlar, mevcut ekonomik sınırlar, kendi sahip oldukları beden iş gücü sınırları ve yerin imkânları ile yeniden şekillendi:

"Buradaki işlerle mimarlık hayatımın kesişimi tamamen boş küme galiba; çünkü teori ve pratik gerçekten tamamen bambaşka. Tasarımdaki çoğu şeyin burada yapılamadığını gördük. Çünkü olmuyor; yerinde hava koşulları olsun, malzeme olsun, maddi manevi bir sürü etken işin içine girince hayal edilen gibi olmuyor ama belki daha güzel oluyor bu." (Fırat Altundağ)

Tasarım atölyesinde kâğıt üzerinde kolayca verilmeyen birçok karar, alınamayan birçok inisiyatif uygulama sırasında daha zorlu biçimde ama daha kısa sürede alındı. Tasarlama eylemi sırasında zihnen tartışılan birçok sorun bedenlen verilen bir mücadelede, anlık olarak şahit olunan sonuçlar ile çözümlendi. Uygulama atölyesi sırasındaki kişisel ihtiyaçların da iş bölümü ile yapılması dâhil, birçok öğrencinin ifadesinde "elle bir şey yapmak" tanımı öne çıkmakta:

"Burada kendi ortamı içinde birlikte bir şeyleri tasarlıyor olmak ve kendi elimizle bunu yapıyor olmak, toprak sıvaya, çimentoya dokunuyor olmak en önemli kısmı benim için. Çünkü okul hayatında şu an bir şeyler tasarlıyoruz

ama bunlar gerçeğe dökülmesi çok ütopik şeyler oluyor.” (Gökçe Er)

“Okulda bunların hepsini görmüştük. Böyle elini değdire değdire, içinde ola ola yapmak, nasıl yapıldığını anlamak bana çok iyi geldi. Şu an bir ev yapabilirim. Bu yüzden değerliydi...” (Hatice Kübra Öztürk)

“Duvar örmeye dair teorik bilgileri biliyoruz, muhtemelen de o bilgilerden yola çıkarak uygulama yaptık. Bir noktada duvar örmüş olmak ne ifade eder bilmiyorum, ama o duvarı birlikte örmüş olmak, organize olmak ve bir noktada işin sosyal sorumluluğu ve yerinde, hayat içinde gerçekleşmesi çok anlamlıydı.” (İdil Bayar)

Proje süreçleri tasarım ve uygulama aşamaları olarak ayrılmış bölümler olarak düşünülse de aslında başı ve sonu olmayan bir bütün olarak ele alınması gereken süreçler. Yırca Sabunevi projesi o bölgedeki birçok hikâyenin doğurduğu bir sonuç, aynı zamanda yarattığı sonuçlarla da tam olarak bir sona varmayacak bir oluş. Bu hikâye içinde öğrencilerin dâhil oldukları kısım tasarım ve uygulama atölyeleri gibi gözükse de edinilen

deneyim çok daha fazlası. Yırcalı kadınların girişimi, Nazife Nine'nin evinin hikayesi, orada kadınlarla yaşamaya karar veren Kenan'ın hikayesi, her bir öğrencinin oradaki her bir kişi ile olan ayrı ayrı teması ve birlikte düşünüp uyguladıkları her karar, hala devam eden bu sürecin parçaları. Bu anlamı ile öğrenciler meslek sahibi kişiler olmanın dışında kişisel deneyimleri ile süreç içinde varlıklarını hala sürdürmektedirler. Bu da meslek yaşantısı içinde çok elde edilmeyen bir bilgi paylaşımını ve yapılan işi sahiplenmeyi, anlamlı kılmayı ve inanmayı beraberinde getirdi:

“Gelirken beklentilerim yüksekti, bu katılacağım ilk atölyeydi, heyecanlıyım. Açıkçası beklentilerimi tam anlamıyla karşıladı diyebilirim. Sadece yorgunluk kısmını çok düşünmemiştim, şartlar düşündüğümde biraz daha ağır çıktı ama bu keyif kaçırıcı bir durum değil benim için. Birçok şey öğrendik burada. Okul ortamında göremeyeceğim bir sürü şey gördüm ve yaptım. Bunu yaşamak güzel bir olaydı.” (Melih Yavuz)

“Bu projenin köylüler tarafından desteklendiği için yaşayacağına

inaniyorum. Köylülerin ilgilenmediği bir proje olsaydı umudum olmazdı ama köylüler tarafından sahiplenilmiş, birkaç yıldır çalışılan bir proje. Bu mekânları geliştirme konusuna daha da ısınacaklarına hatta bunun köy geneline yayılacağına inaniyorum. Bu anlamda kolektif bir çalışmaya, bu tür projelere de gerek var. Sahip olduğumuz bilgileri bu anlamda paylaşmak çok önemli.” (Mesut Adanır)

“Sabunevi'nin, kadınların mücadelesi, ruhu beni çok etkiledi. Buraya gelirken onun bilinci ile gelmiştim. Hep birlikte birçok duygu yaşadık. Umarım hem kadınlar için, hem köy için, hem diğer köyler için bu girişim öncü olur.” (Hatice Kübra Öztürk)

Üniversitelerin ders dönemlerinin başlaması dolayısıyla 16 Eylül'de sonlanan uygulama atölyesinden sonra çalışmalar ara ara yapılan kısa ziyaretlerle, telefon ve mail üzerinden bilgi paylaşımları ile devam etti. İnşaat işlerinin büyük ölçüde tamamlanmasının ardından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ve Haftası'nda Yırca Sabunevi'nde hep birlikte açılış etkinlikleri gerçekleştirildi. Herkes İçin Mimarlık üyeleri ve atölye katılımcılarının haricinde Kazdağlı Doğan ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği ile gönüllüleri de etkinliklere dâhil oldu. Büyük oranda üretim mekânları tamamlanan kadınlar resmi başvuruları ile birlikte üretimlerine başladılar. Bilgi paylaşımımız, kurulan kişisel ilişkiler ve dostluklar halen devam etmekte.

* Tasarım ve uygulama atölyeleri ile ziyaretlerden notları içeren blog sayfasına yircasabunevi.tumblr.com adresinden ulaşabilirsiniz.

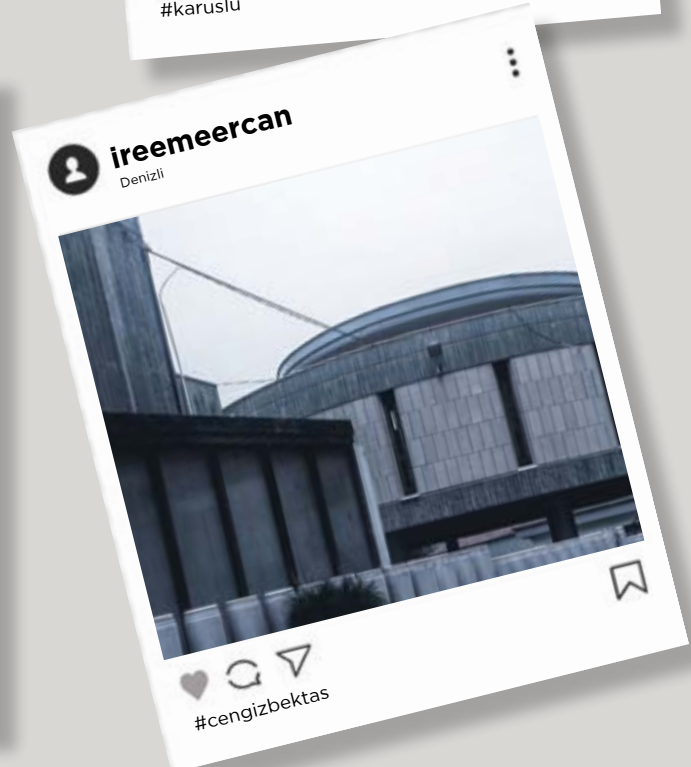
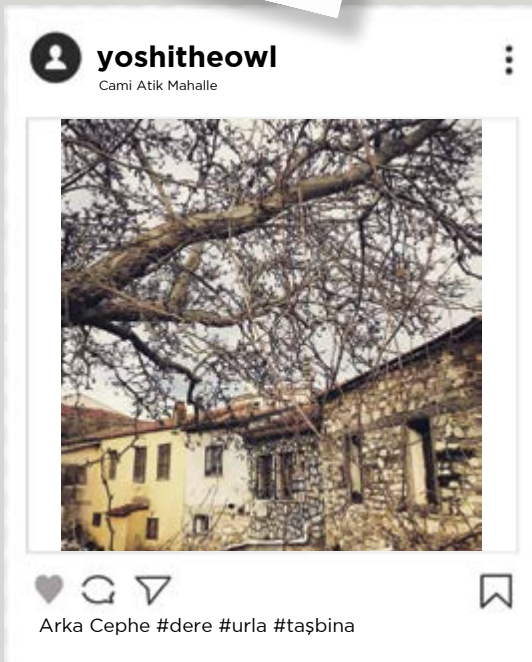
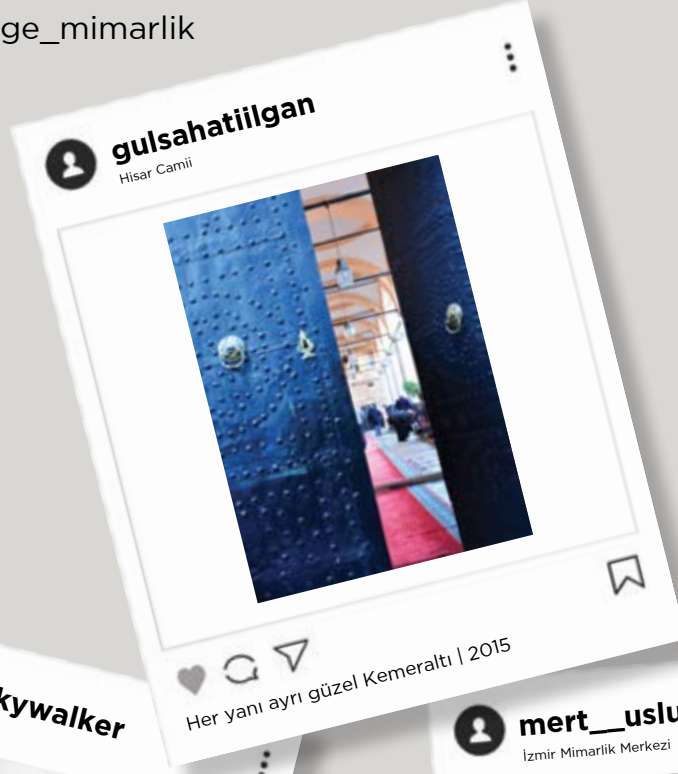
* Yırca Hanımeli'ne destek olmak için Good4trust web sitesinden alışveriş yapabilir ya da yircahanimeli@gmail.com adresinden iletişime geçebilirsiniz.

Tasarım ve uygulama atölyesi katılımcıları:

Ahmet Minez, Anıl Tuhanoğlu, Ecem Tüfekçi, Emre Gündoğdu, Feyza Çınar, Fırat Altundağ, Furkan Demirtaş, Gökçe Er, Hatice Kübra Öztürk, Emre Gündoğdu, İdil Bayar, Kenan Kahya, Melek Aydoğan, Melih Yavuz, Merve Gül Özokcu, Mesut Adanır, Mina Öner, Yağmur Kutlar, Yuvacan Atmaca, Zehra Ersoy, Yırca Hanımeli ve köylüler. ■

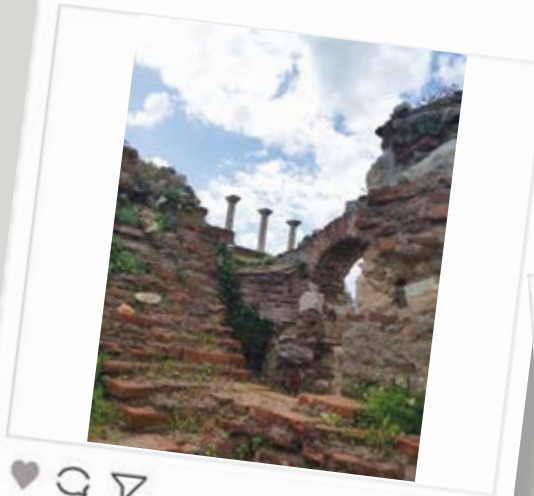
*Yuvacan Atmaca, Mimar
İbrahim Emre Gündoğdu, Mimar*

#egemimkarsilasma #ege_mimarlik

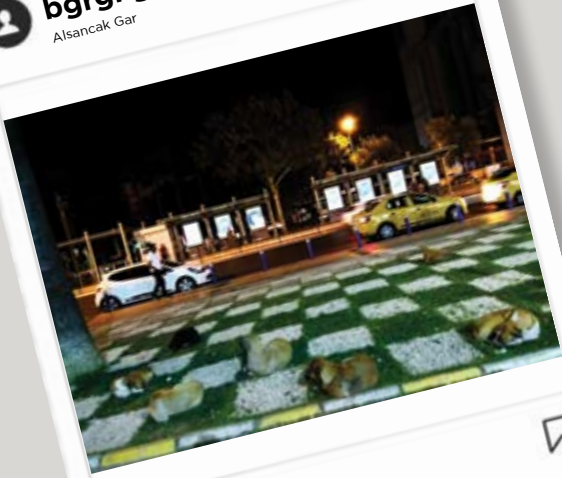

seyma_dilber
Selçuk Kalesi

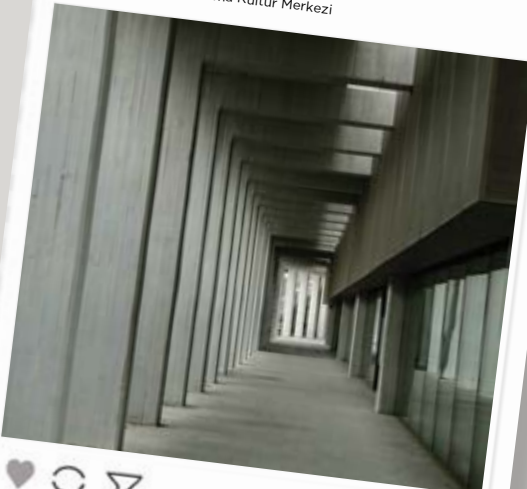
bgrgngr
Alsancak Gar

Sarıbaş-d4... Şah

ebrarchitect
Berkm Bergama Kültür Merkezi

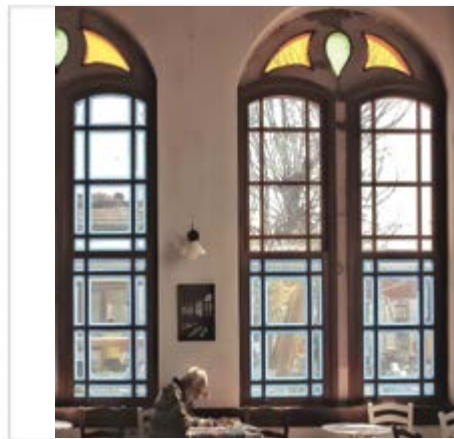
Beton girdabı, itinayla boğulunuz.

handeravenclaw
Basmame Anafartalar Caddesi

livaerbil
Taş Cafe

Reading #taşkahve #cunda

Kucaklayan Ev

KUCAKLAYAN EV, KIKLAD MİMARİSİNDEN YOLA ÇIKARAK, KIKLAD'IN KURAK İKLİMİNE UYUMLU, DOĞADA BIRAKTIĞI AYAK İZİNİ EN AZA İNDİRME GAYRETİNDEKİ PEYZAJ DÜZENLEMESİYLE ÖNE ÇIKAN MÜTEVAZİ BİR YAPI GRUBU TASARIMIDIR

METİN **Eleni Fillipa** ÇEVİRİ **Perin Çün**

PROJE OFİSİ **React Architects - Natasha Deliyianni, Yiorgos Spiridonos**
KATKIDA BULUNAN MİMAR **Ioannis Kouzoumis**
İNŞAAT MÜHENDİSİ **Christos Smyrnis**
MEKANİK & ELEKTRİK MÜHENDİSİ **Nikos Chrystofyllakis**
GÖRSELLEŞTİRME **Andreas Androulakis, Tatiana Tzanavara**
ŞANTIYE KONTROLÜ **React Architects - Natasha Deliyianni, Yiorgos Spiridonos**
YARDIMCI ŞANTIYE KONTROLÜ **Ioannis Vagias**
ARSA ALANI **11000 m²**
TOPLAM İNŞAAT ALANI **150 m²**
PROJE BİTİŞ YILI **2016**
İNŞAAT BİTİŞ YILI **2017**
FOTOĞRAFLAR **George Messaritakis**

Kucaklaşma, insan topluluklarında evrensel olarak görülen—iki ya da daha fazla kişinin kollarını birbirlerinin

boynuna, sırtına, beline dolayarak birbirlerini yakından kavradıkları—fiziksel bir yakınlaşma biçimidir.”

Kucaklayan Ev, Paros Adası'nda, Agios Ioannis Detis bölgesinde yer almaktadır. Deniz ve Naoussa Koyu manzaralı yapı topluluğunun yönelimi doğuya doğrudur. Özel koruma alanı ilan edilmiş olan bölgenin hemen bitişiğindeki arazide Agios Ioannis Detis Çevre Parkı oluşturulmuştur.

Yapı topluluğu, ortak bir açık alan ve yüzme havuzuna açılan iki yapıdan oluşmaktadır. Tek bir yapının devasa kütlesi ikiye bölünerek araziyle uyumlu hale getirilmiştir. Küteller manzaraya bakacak şekilde konumlandırılmış, aralarında bir avlu oluşturulmuştur. Burası arazinin eğimine ayak uyduran, kuzey rüzgârlarından korunaklı bir alandır.

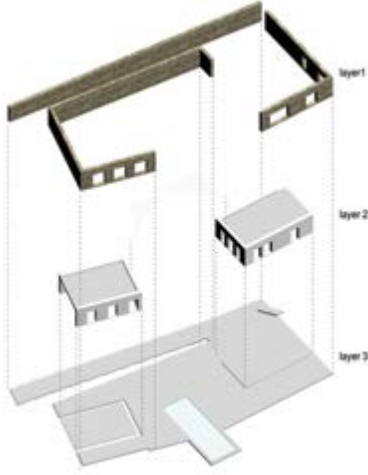
Yapı topluluğunun girişi, arazinin batıda yer alan en yüksek noktasındaki destekleyici yığma duvarların arasına yerleştirilmiştir. Topografyaya ve eğime her fırsatta uyum gösteren yapılar, makul kütleleriyle projenin mevcut koruma alanına yük olmama

temel kaygısına hizmet ederler. Güçlü rüzgârlara karşı korunaklı gerideki avlu, işlevleri, yapı kütlelerine doğrudan atıfta bulunarak oluşturulan bir çekirdek etrafında örgütler. Bu tip plan kurgularına, odaların çeperde, kilisenin de merkezde yer aldığı manastırlarda rastlanır. Benzer düzenlemeler Katoikiés'in geleneksel yapılarında da gözlemlenebilir.

Kucaklayan Ev'in taş duvarları tüm yapıyı sarıp sarmalar ve onu kucaklayarak meraklı bakışlardan korur. Bazı yerlerde duvarlar yapıya dönüşür; bazen de çevresiyle ve zeminle uyumlu avlular çıkarır ortaya. Yapıların sıvalı beyaz duvarları sadece iç avludan görünür; bu cepheler dışardan gelip geçenlere parçalı küçük görünümler sunar. Ana avlu etrafında cepheler duvarlardan ibarettir; bu sayede yakalanan plastik kalite, mimariye bütüncül bir yaklaşım kazandırır. Açıklıkların tasarımı binanın mimari karakteriyle kaynaşır. Yineleme ve ölçünleştirme öne çıkmaktadır. Çeper duvarlarında açıklıklardan olabildiğince kaçınılır. Etraf tepelere sunduğu görünüm, “beşinci cephe” olarak çatıya önem kazandırır.

Kucaklayan Ev, Kiklad mimarisinden yola çıkarak, Kiklad'ın kurak iklimine

“YAPILARIN SIVALI BEYAZ DUVARLARI SADECE İÇ AVLUDAN GÖRÜNÜR; BU CEPHELER DIŞARDAN GELİP GEÇENLERE PARÇALI KÜÇÜK GÖRÜNÜMLER SUNAR”

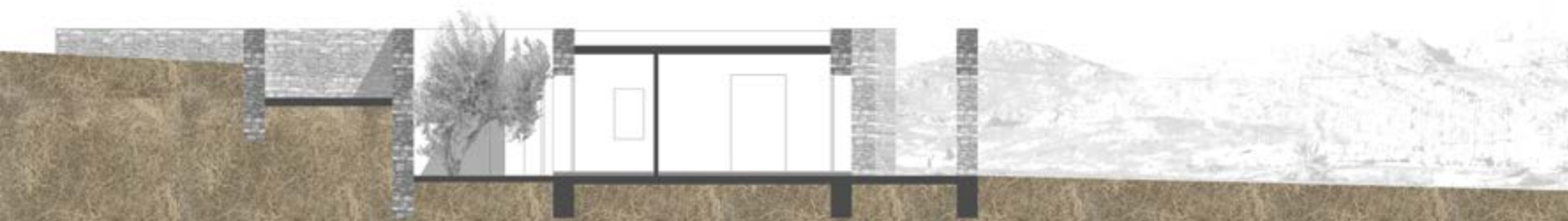

uyumlu, doğada bıraktığı ayak izini en aza indirme gayretindeki peyzaj düzenlemesiyle öne çıkan mütevazı bir yapı grubu tasarımıdır. Tasarıma yön veren ana ilke, Kiklad mimarisinin morfolojik özelliklerinin doğal çevreyle bütünleşik çağdaş bir mimari dil yaratmak için dönüştürülmesi olmuştur.

Çevreye yönelik müdahalenin tümü, peyzajla diyalog halinde hayata geçirilmiş bir yaşam alanı yaratır. Açık ve kapalı mekân tanımları arasındaki sınırların ortadan kalkmasıyla birlikte, yer ile yaklaşan mekân beşeri faaliyetleri kucaklar. ■

Eleni Fillippa, Mimar, The National Technical University of Athens (NTUA)

20. Yüzyıl İlk Yarısında Kentsel Kimlik Bileşenlerinin Yerel izleri: “Yer” Adlandırmaları (Toponimi), İzmir Örneği

ÇALIŞMADA, İZMİR’DE, FARKLI MEKÂNSAL ÖRGÜTLENME DÖNEMLERİNDE ORTAYA ÇIKMIŞ OLAN MAHALLE, BULVAR VE SOKAK ÜZERİNE YAPILAN TARTIŞMALAR, HER BİR MEKÂNSAL ÖRÜNTÜ, TARİHSELLİĞİ VE KENDİ OLUŞUM SÜRECİ İLE BİRLİKTE, BİR BÜTÜN OLARAK DEĞERLENDİRİLMİŞTİR

Bedriye Asımgil

Bu çalışmanın amacı, 20. yüzyılın ilk yarısı İzmir’de yer adlandırmalarındaki değişiklikleri ortaya koymaktır.

Yer adlandırmaları üzerine yapılan çalışmalarda, politik gücün, etnik kimliğin, tarihselliğin ve yaşanmış mücadele gücünün etken olduğu görülmektedir. Aliğaoğlu ve Uzun (2011)’un çalışması, etnik azınlıkların kültürel/sosyal etkileşimini ve Cumhuriyet Dönemi “uluslaştırma” politikalarının yer adlandırmasına etkisini ortaya çıkaran bir çalışmadır.

Çalışmada, İzmir’de, farklı mekânsal örgütlenme dönemlerinde ortaya çıkmış olan mahalle, bulvar ve sokak üzerine yapılan tartışmalar, her bir mekânsal örüntü, tarihselliği ve kendi oluşum süreci ile birlikte, bir bütün olarak değerlendirilmiştir.

Giriş

Kente özgün karakterini veren kentsel kimlik, kenti tanımlayan, belirleyici nitelikteki bileşenler bütünüdür (Ünügür, 1996). Kentsel kimlik, algı ve sezgi yoluyla, birtakım gizli-açık sosyal mesajlar içerir. Sosyal kökenli mesajlar sayesinde, kişi, yerleşimde odak noktası özelliği taşıyan kentsel kimlik öğeleri ve kentin geçmişi ile iletişim kurar. Sokak, cadde, meydan ve bulvarlar birbirleri ardından ve diyalektik olarak oluşan bir ilişkiler yumağının kent kimliğine

yansımış kentsel örüntüleridir (Jacobs, 1995).

Yer adlarının açıklanmasında, tarihselliği bilinen yer adlarının anlaşılabilir açıklanması değer taşır (Umar, 1993). Umar’a göre; farklı kültürlere sahip tarihsel coğrafyalarda, topografyası ile bağlantılı yer adları mevcuttur. Yer adları hangi kültürdeki hangi halkın nerelere yayılmış bulunduğunu anlamamızı sağlayan önemli bir dayanaktır.

Yerleşimlerin tarihsel coğrafyasını inceleyen toponimi çalışmaları, her bir adın işaret ettiği Yer’in kimliği, temsil ettiği dönemin coğrafi, tarihsel ve kültürel etkilenmeleri sonucu ortaya çıkan “coğrafya adları dizini” (Ertem, 1980) çalışmasıdır. Toponimi yerleşme yerlerini anlam, oluşum, köken ve dağılışı vb. açılardan ele alan bir bilim dalıdır.

Yer’in tarihsellik ve kültür tabanlı adlandırma çalışmalarında, mekânları, önceden tanımlanmış bir coğrafi alan, yaşanmış tarihsellik ve kültürel ortamın içinde “nesneler” veya “eserler” olarak görmek yerine, mekânsal bir uygulama olarak “yer ismini anlama” çabası görülmektedir (Madden, 2017). Bu çalışmalar, mekânı veya mekânı metne indirgemek yerine, mekânın üretimindeki rolünü vurgulamaktadır. Michel de Certeau, “her gücün toponimik olduğunu ve emrini

başlattığını” ifade eder (De Certeau, 1984). Bu nedenle toponimi çalışmaları, Yer’in nasıl değerlendirildiği, üretildiği ve yeniden üretildiği yollarından dolayı güçlüdür.

Bu çalışma, Michel de Certeau’nun belirttiği gibi, mekânı metne indirgemekten ziyade, politik gücün, etnik kimliğin, tarihselliğin ve yaşanmış mücadele gücünün toponimik emrini başlatması sonucu ortaya çıkan yer adlarını konu almaktadır. Dünya literatüründe, yer adlandırmasının sosyal ve politik güce bağlı olduğu, farklı toponomik rejimlerin kentsel gelişimin farklı dönemlerini karakterize ettiği görülmektedir (Scherzer, 1992: 139). Bunun yanında, 19. ve 20. yy. başlarında sanayi kentleşmesinin, düzensiz bir damgalanma ve prestij yarattığı, yer adlandırmalarının birçok yerde belli grup insanları dışarıda bırakmak amacı ile politik bir araç olarak kullanıldığı bölgeler de vardır. Bu yaklaşımda, 20. yy. ortalarında, bürokratik ‘yer’ paylaşımı, bürokratik mantıklara yönelik bir toponimik düzen içinde adlandırılmıştır. Manhatta’daki Lincoln Center ve Brooklyn’deki Civic Center gibi (Hankins ve Martin, 2012). Ancak 20. yy. ilk yarısında, Türkiye’de, yer adlarının tarihsel dönüşümlerinin tarih, kültür ve sosyal katmanlar üzerinden türetilmiş olduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 20. yüzyılın ilk yarısında, İzmir’de yer adlandırmalarında meydana gelen değişiklikleri ortaya koymaktır. Değişikliklerin tespitinde arşiv kaynaklarından yararlanılmıştır. Nüfus kayıt defterleri ve İçişleri Bakanlığı’nın çeşitli tarihlerde şehir adlarının değişimi konusundaki tasarruflarına dair yayınlar ve raporlar önemli bilgiler içermektedir. Çalışmada, 1912 tarihli İzmir haritasındaki yer adları ve tarihi süreç içerisinde meydana gelen değişiklikler tespit edilmiştir.

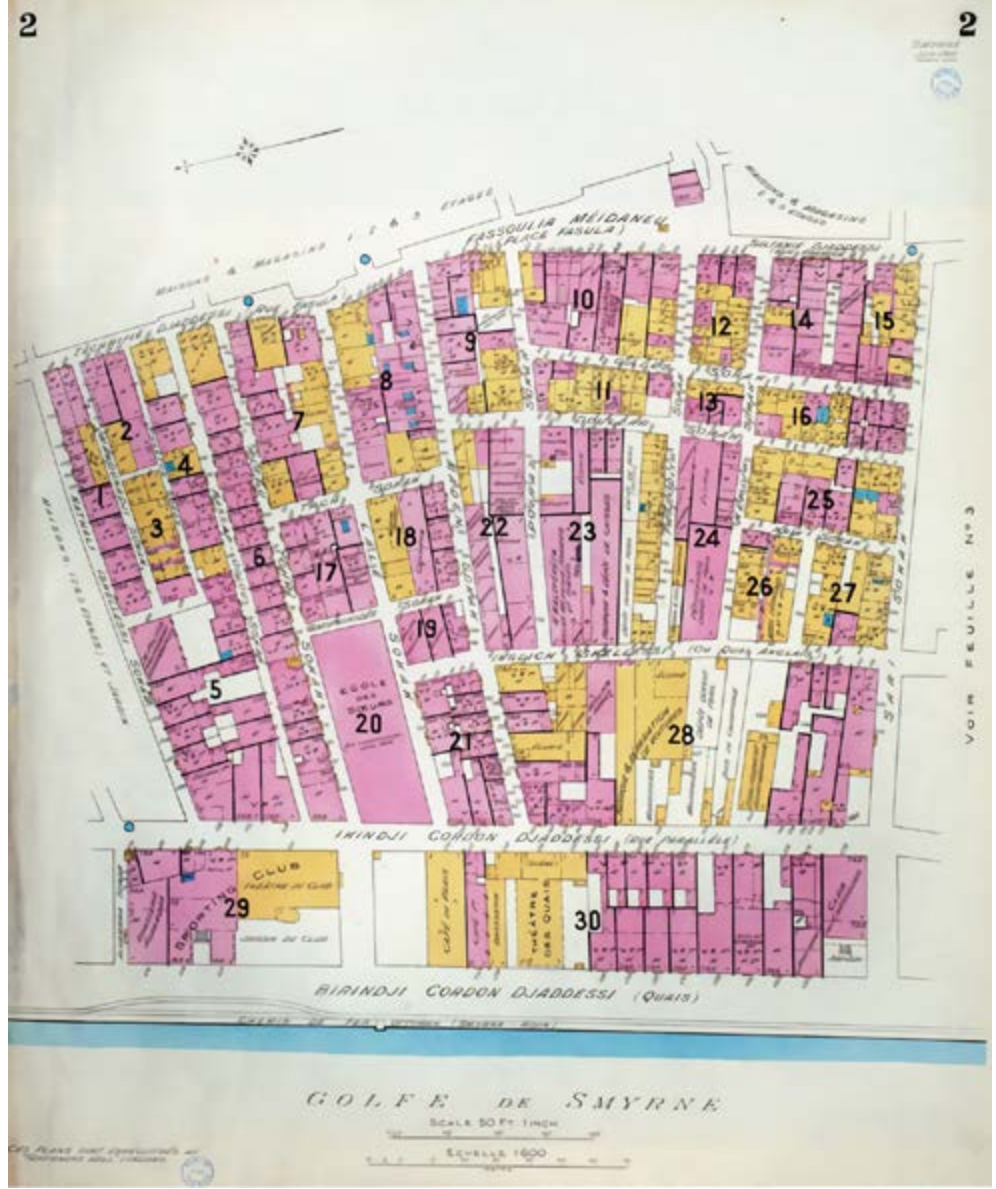
Kentsel kimlik bağlamında yer adlandırmaları; Kentsel toponimi çalışmaları

“Kimlik” kelimesi genel olarak; herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin toplamıdır. Kimliği oluşturan öğelerin ve kimlik karakteristiklerinin, soyut veya öze ait olsa bile mutlaka algılanabilir özelliklere sahip olması gerekmektedir (Balamir, 1993; Kancioğlu, 2005). Correa (1983), kimliğin bir süreç olduğuna değinerek; kimliğin üretilemeyeceğini, kültürel miras, coğrafya, topoğrafya, iklim vb. belli şartların sürekliliği sayesinde gerçekleşeceğini vurgular (Kancioğlu, 2005).

Toponimi çalışmaları Yer’i toplumun kullandığı dille adlandırır ve Yer’e yüklediği anlamları coğrafi mekânla bütünleştirir. Adlandırma ile Yer’ler kimlik kazanır (Aliağaoğlu ve Uzun, 2011). Yer adları, bilgi kaynağı olma, kuşaklar arasında iletişimin ve değerlerin öğrenilmesini sağlayan bir bellek işlevine sahiptir (Azaryahu, 2011).

Literatürde bu alanda yapılmış çalışmalardan, William M. Ramsay’ın “*Historical Geography of Asia Minor* (Anadolunun Tarihi Coğrafyası)” isimli çalışması ve benzer şekilde Zgusta’nın çalışması (1984) tarihsel coğrafyayı incelerken adlandırmaların onun öz biçimini ve hangi halkın dilinden geldiğini açıklar.

Türkiye’de yer adlandırmaları Cumhuriyet’in ilk yıllarına rastlamaktadır ve çoğunlukla etnik kültürün ve mücadele kahramanlarının adını taşımaktadır. 1927 yılında ise ilk genel nüfus sayımını kolaylaştırmak için sokaklara isim verme işi başlatılmıştır (Erim, 2013) (10.04.1927 Tarih ve 1003

ÜSTTE Resim 1. Fasulla Meydanı Vaziyet Planı (Kaynak: Ege Meclisi Gazetesi, 2015)

“TOPONİMİ ÇALIŞMALARI YER’İ TOPLUMUN KULLANDIĞI DİLLE ADLANDIRIR VE YER’E YÜKLEDİĞİ ANLAMLARI COĞRAFİ MEKÂNLA BÜTÜNLEŞTİRİR. ADLANDIRMA İLE YER’LER KİMLİK KAZANIR”

Sayı 1 “Binaların Numaralandırılması ve Sokaklara İsim Verilmesi Hakkındaki Kanun”).

Bu çalışma, 20. yüzyılın ilk yarısında, İzmir’de yer adlarının tarihsel dönüşümlerini konu edinen bir çalışmadır ve bölge coğrafyasının kültür katmanları ve bölge tarihinin/kentin var olma mücadelesinin temelleri üzerine oturmaktadır. Çalışmada, 20. yüzyıl başlarında İzmir’de, Yer’e anlam katan sokak, cadde, mahalle ve bulvarların konumları ve adlandırılmalarındaki yerel izleri ele alınacaktır. Adlandırma, adların öz biçimi yerine, Hayri Ertem’in “Boğazköy Metinlerinde Geçen

Coğrafya Adları Dizini” (Ertem, 1976) başlığında olduğu gibi, bir kentin veya çevrenin doğal, coğrafi ve sosyo-kültürel özellikleriyle ele alınacaktır.

Yer adlandırmalarında temel yaklaşımlar; İzmir’de yer adlandırmaları

Literatürde, cadde ve sokak adlandırmasında iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. Fransız yaklaşımı, cadde/sokakların neyi ve niçin hatırlattıkları veya köken, oluşum, anlam ve sınıflandırılması üzerine temellendirilmiştir (Kooloos, 2010). William M. Ramsay’ın ve Zgusta

DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	MAHALLE/SOKAK/ SEMT ADI	BEŞERİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	MAHALLE/SOKAK/ SEMT ADI
Adını Bulunduğu Konumdan Alanlar	Güzelyurt, Gündoğdu, Darağaç, Türkpaşarı, Güzel Aydın, Yeşil İzmir, Türk İli, Güzelyalı	Adını Tarihi, Sosyal, Kültürel Değer ve Yapılardan Alanlar	İstiklal, Bozkurt, Yıldız, Kurtuluş, Ülkü, Altınordu, Plevne, Hürriyet, Gaziler, Cumhuriyet, Şehitler, Kahramanlar
		Adını Yerel veya Ulusal Değere sahip Şahsiyetlerden Alanlar	Atatürk, İnönü; Talatpaşa; Şair Eşref, Ziya Gökalp, Mürselpaşa; Şehit Fethi Bey, Şehit Nevres, Mithat Paşa, Hacı İbrahim, Ali Ağa, Ahmet Ağa, Toraman, Osmanzade
		Adını Etnik Köken Özelliklerden Alanlar	Punta, Bela Vista Fasulya, Mortakiye, Aya Vukla, Hahambaşı, Sansino, Değirmenci, Yanako Sokağı, Kambero Sokağı, Aya Kostantino, Manol Sokağı, Barba Yani Sokağı, Yorgi Holi Sokağı, Dalyan Sokağı, Havra Sokağı
		Yer/Yön Kökenli Adlar	Birinci Kordon, İkinci Kordon, Tramvay Caddesi, Tepecik yolu
		Adını Duygulardan Alanlar	Saadet
		Dini Kökenli Adlar	Rahmet, Şeyh

ÜSTTE Tablo 1. İzmir’de mahalle adlarının doğal ve beşeri çevre özelliklerine göre sınıflandırılması (Kaynak: Bedriye Asimgil)

ALTTA Resim 2. Fasula Meydanı (Kaynak: Kentyaşam Haber, 27.01.2017), Resim 3. Punta (Günümüzde 1. Kordon) (Kaynak: www.levantineheritage.com)

Ladislav’ın çalışmaları bu tür çalışmalardır (Ramsay, 1896; Scherzer, 1992). Diğer yaklaşım ise; 1990’lı yıllarda Azaryahu tarafından temsil edilen yaklaşımdır. Maoz Azaryahu cadde ve sokak adlandırmasının hatırlatıcı yanını kabul etmekle birlikte, adlandırmanın arka planındaki politik mücadele ve ortak kimlik oluşturmada sosyal süreçlerin rolü üzerinde durmaktadır. Azaryahu’ya göre; sosyal olarak inşa edilen ve kültürel olarak biçimlenen kamu belleği; kültürel kodlar, sosyal değerler, ideolojik bakış açıları ve politik iktidar ilişkilerine bağlı olarak yeniden üretilmektedir (Azaryahu, 2009 alıntı Aliağaoğlu ve Yiğit, 2013).

Aliağaoğlu ve Uzun’un (2011), “Şehrsel Toponimi (Hodonimi): Türkiye İçin Bir Tipoloji Denemesi” adlı eserlerinde, Türkiye’nin il merkezi olan 24 şehirde 4835 cadde, bulvar ve yol değerlendirilmiştir. De Bres (1990), Nas (1993), Savage ve Yeoh (2004) tipolojilerini de dikkate alan yazarlar, Türkiye için aşağıda görülen tipolojiyi geliştirmişlerdir:

1. Cumhuriyetle ilgili caddeler
2. Şehitler caddesi
3. Dostluk-kardeşlik caddeleri
4. Yer/Yön belirten caddeler
5. Sayısal caddeler
6. Önemli şahıslar

Bu çalışma Yer’in anlamını dil katmanları ve katmanların adlandırma üzerine etkisini incelemek yerine, temellerini tarih ve sosyokültürel tabana oturtan bir çalışmadır (Tablo 1). Bu nedenle, İzmir’de cadde ve sokak adları Aliağaoğlu ve Uzun (2011) tipolojisi yardımıyla çözümlenmektedir.

İzmir yer adlandırmasında etnik izler

Gündelik mekânsal pratiklerin gerçekleştiği Yer’ler, farklı işlevsel alanlarıyla, sosyal olarak inşa edilen kültürel kodların ve bu kodları üreten etnik toplulukların temsilcisidir (Resim 1).

Büyük çoğunluğu Müslüman olmayanların oluşturduğu İzmir’de Rumlar, Yahudiler, Ermeniler ve Latin Katolikler yaşıyordu (Koker, 2009). Bölgede yaşayan etnik topluluklar, etnik kökeni ve yaşam kültürleri ile İzmir’de önemli izler bırakmıştır. Müslümanlar ve Levantenler çoklu kültürel dil

“1922 İZMİR YANGINI’NDA YOK OLAN, RUMLARIN YAŞADIĞI FASULA, AGIOS NIKOLAS VE DEMETRIUS, AGIA KATERINA, MORTAKYA VE ERMENİLERİN HAYNOTS (BASMANE) MAHALLELERİ ÜZERİNE YENİ İZMİR KURULMUŞTUR”

ÜSTTE Resim 4. Frenk Sokağı (Kaynak: Ege Meclisi Gazetesi, 2015),

ALTTA Resim 5. Aya Katerina Mahallesi (Kaynak: www.levantineheritage.com)

katmanlarını sokak adlandırmasına yansımıştır (Baltazzi, 2010). Ancak etnik kodlu adlandırmalarda kuşaklar arası süreklilik sağlanamamıştır.

“Fasula” olarak bilinen bölge, Fasula Meydanı, İzmir’in önemli ticari meydanıdır. (Resim 2, 3, 4) (Yaranga, 2000). Frenk Sokağı ve Frenk Mahallesi’nin coğrafi özellikleri ve fasulye bahçelerinin bulunduğu Boyacı Deresi’nin, bölgenin tarımsal zenginliğine katkısı yer adlarında etkili olmuştur.

Ancak yer adlarının değişikliğinde, 1922 İzmir Yangını etkili olmuştur. (Resim 9, 10). Etnik kodlu adlandırmalarda dönüşüm, çoğunlukla 1922 İzmir Yangını’nda yok olan Rum ve Levanten yer adlarında gerçekleşmiştir.

Yangında yok olan, Rumların yaşadığı Fasula, Agios Nikolas ve Demetrius, Agia Katerina, Mortakya ve Ermenilerin Haynots (Basmane) mahalleleri üzerine yeni İzmir kurulmuştur (Nahum, 2000) ve yer adları yenileri ile değiştirilmiştir. Örneğin, Değirmenci Yanako Sokağı - Rahmet Sokağı, Kambero Sokağı - Akşam, Aya Kostantino - Güzel Aydın, Havra Sokağı - Türkpazarı, Barba Yani Sokağı - Güneş, Yorgi Holi Sokağı - Yeşil İzmir ve Dalyan Sokağı - Türk İli olarak değiştirilmiştir (Resim 11).

Sosyal olarak inşa edilen kültürel kodların ve bu kodları üreten etnik toplulukların temsilcisi konumundaki yer adları kent kimliğini yeniden yapılandırmış, İzmir, sosyal değerlerin ve ideolojik bakış açılarının yeniden üretildiği bir kent olmuştur.

İzmir yer adlandırılmasında ulusal izler

Cumhuriyet Döneminde yer adlandırılmasında ulusal izlere rastlanmaktadır. İzmir’in bilinen sokakları, Gül, Bornova, Dere, Havra ve Arabacılar Sokağı, Kurtuluş Savaşı kahramanlarının isimleriyle anılmıştır (Resim 11, 12).

Daha sonra siyasi aktörlerin etkisi ile yer adları değiştirilmiş, Beni İsrail Sokağı - İstiklal, Aya Vukla - Gaziler, Bella Vista - Gündoğdu, Mortakiye - Kahraman, Darağaç - Şehitler adı ile anılmaya başlamıştır (Resim 13) (Ege Meclisi Gazetesi, 05.08.2015).

“ADINI YEREL VEYA ULUSAL DEĞERE SAHİP KİŞİLERDEN ALAN ADLANDIRMALAR SAYICA ÇOK OLMAKLA BİRLİKTE, ZAMAN İÇİNDE DEĞİŞMİŞ, İZMİR KENT HAFIZASINDAKİ OLUŞUMLARI YOK OLMUŞTUR”

ÜSTTE Resim 6. Aya Vukla Mahallesi (Kaynak: www.levantineheritage.com)
Resim 7, 8. Şinadika Mahallesi (Kaynak: Ege Meclisi Gazetesi, 2015)

ALTTA Resim 9. Yangın sonrası Aya Demetrios,
Resim 10. Aya Nikola ve Çikudya mahalleleri (Günümüzde Basmane Bölgesi) (Kaynak: Ege Meclisi Gazetesi, 2015)

İzmir’de yer adlandırılmasında numaralama yöntemi

Genel nüfus sayımını kolaylaştırmak için sokaklar numaralandırılma ile isimlendirilmiş, Belediye Meclisi’nin 4 Şubat 1937 tarihli oturumunda; genişliği 20 metreden fazla cadde ve bulvarların isim alması, genişliği 20 metreden az olan cadde ve sokaklara numara verilmesi kararlaştırılmıştır.

İzmir’de yaklaşık 20.000 adet sokak ve cadde bulunmaktadır. 1940 yılı başlarında belediye; mevcut sokakların isimlerini iptal ederek Güzelyalı’dan başlayarak numaralandırmış, numaraları 1’den başlayan sokaklar Karşıyaka’da 1800’lü numaralar ile son bulmuştur. Kentsel büyümeyi karşılamak amacıyla rastgele 2000’li, 3000’li, 4000’li numaraların verilmesi şeklinde uygulama sürdürülmüştür. Daha sonra, taksimli/bölü’lü sokak numaraları verilmiştir. Örneğin, Konak Maliyeciler Mahallesi’nde 52/173üncü, Sarıyer Mahallesi’nde 5714/50inci sokak gibi (1998 tarihli İzmir Şehir Rehberi). Büyükşehir olmasından sonra, bazı numaraların önüne 4, bazılarının 5 ve 6, 7, 8 sayıları yerleştirilmiş, ancak sağlıklı bir uygulama olmamıştır.

Sonuç ve değerlendirme

İzmir kent bütününde analizi yapılan yer adlandırmaları incelendiğinde, adını yerel veya ulusal değere sahip kişilerden alan adlandırmalar sayıca çok olmakla birlikte, zaman içinde değişmiş, İzmir kent hafızasındaki oluşumları yok olmuştur. Adını etnik köken özelliklerden alan sokak isimleri ise, kısmen dini, kısmen coğrafi/beşeri, kısmen de milliyetçi yer isimleri ile değiştirilmiştir.

İzmir’de yer adlandırmalarındaki dönüşüm, özellikle, İzmir’de etnik azınlıkların yaşadığı Frenk mahallesinde gerçekleşmiştir. 1922 Yangını ile önce Yahudi mahallesine komşu Türk Mahallesi, oradan da Frenk Sokağı ve şehrin merkezi ciddi biçimde etkilenmiştir. Frenk Caddesi üzerinde, Teşrifiye ve Sultaniye adlarını alan bölüm daha sonra “Üç Yol” olarak adlandırılmıştır.

Frenk Sokağı’nın başlangıç bölgesinde yer alan bölüm, Kurtuluş Savaşı sırasında Fazıl Ahmet Paşa Camisi’ne yapılan işgal nedeniyle Fevzi Paşa Bulvarı olarak adlandırılmıştır.

Sonuç olarak İzmir'deki yer adlandırmalarında, etnik kökenin yerleşim alanlarındaki ticaret ve sosyal hayatı, işyerleri ve yapılar arasındaki ilişkide dolayısıyla o bölgenin (sokağın, caddenin vs) adlandırılmasında belirleyici olurken, söz konusu bölgede gerçekleşen mücadele ve mücadelenin kahramanları o yere adını vermiştir.

Bu çalışma, Yer'i önceden tanımlanmış bir coğrafi alan içinde "nesneler" olarak görmek yerine, İzmir'in kent imajının yer adlandırmasını anlama ve kavrama üzerine kurgulanmasına, etnik çeşitlilik ve tarihsellik açısından kendi oluşum süreci ile birlikte, bir bütün olarak değerlendirilmesine katkıda bulunmuştur. ■

Bedriye Asımgil, Doç. Dr., İzmir Demokrasi Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

ÜSTTE Resim 11. İzmir'de yeni sokak adlandırmaları (Konak Bölgesi) (Kaynak: İzmir İli haritası)

ALTTA Resim 12. 1912 Bella Vista Caddesi ve meydanı (Kaynak: <http://e-kemeralti.com/izmir-frenk-sokagi/>),

Resim 13. Rum Levanten Yerleşiminde "yer" adlarındaki değişim (Kaynak: <http://e-kemeralti.com/izmir-frenk-sokagi/>)

KAYNAKLAR

- Aliagaoglu, A., Uzun, A. (2011). "Şehirsal Toponimi (Hodonimi): Türkiye İçin Bir Tipoloji Denemesi." Coğrafi Bilimler Dergisi.
- Aliagaoglu, A., Yiğit, Y. (2013). "Balıkesir'de Şehirsal Toponimi: Cadde Adları." Doğu Coğrafya Dergisi, Cilt 1, Sayı 30: 311-330.
- Azaryahu, M. (2011). "The Critical Turn and Beyond: The Case of Commemorative Street Naming." ACME, An International E-Journal for Critical Geographies, 10(1): 28-33.
- Balamir, A. K. (1993). "Mimarın Kimlik, Meşrutiyyet, Etik Sorunları ve Mimarlığın Disiplineri." Türkiye Mimarlığı Sempozyumu II: Kimlik Meşrutiyyet-Etik, 7-9 Ekim, Ankara, s. 24-30.
- Baltazzi, A. (2010). "Levantenlerin İzmir'in Tarihine ve Kültürüne Katkıları." İzmirli Olmak Sempozyum Bildirileri, 22-24 Ekim, İzmir.
- Correa, C. (1983). "Quest for Identity, Architecture and Identity: Exploring Architecture In Islamic Culture." I-Seminar, Universiti Teknologi Malaysia, Ministry of Culture, Malaysia, 25-27 Temmuz, s.10-13.
- De Bres, K. (1990). "English Village Street Names." Geographical Review, 80(1): 56-67.
- De Certeau, M. (1984). "The Practice of Everyday Life." çev. Rendall S., Berkeley: University of California Press.
- Ege Meclisi Gazetesi. "İzmir'in Yıllar İçinde Değişen Semt, Sokak ve Cadde İsimleri." 05.08.2015.
- Erim, E. (2013). "Sokaktaki Tarih; Sanatın İzi Beşiktaş Sokaklarında." Beşiktaş Belediyesi B+ Dergisi, Kış 13/23: 32.
- Ertem, H. (1980). "Hitit Devletinin İki Eyaleti Pala-Tum(m)ana ile Yakın Çevrelerindeki Yerlerin Lokalizasyonu Üzerine Yeni Denemeler." DTCF yayını, Ankara.
- Ertem, H. (1976). "Boğazköy Metinlerinde Geçen Coğrafya Adları Dizini." Ankara.
- Hankins, K., Martin, D. (2012). "The Neighbourhood as a Place for Urban Politics." In: Davidson, M., Deborah Martin D. (ed.) Urban Politics: Critical Approaches. London: Sage, s. 23-41.
- Jacobs, A. (1995). Great Streets. MIT Press.
- Kancioğlu, M. (2005). "Çevresel imaj, kimlik ve anlam kapsamında turizm binalarına ilişkin kullanıcı değerlendirmeleri." Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 2.
- Koker, O. (2009). "Bir Zamanlar İzmir."
- Kooloos, R. (2010). "The story of street names in the Netherlands, a comparative analysis of themes used in street naming in Noord-Brabant and Holland, 1859-1939." Master thesis, History of Society Erasmus University, Rotterdam.
- Ladislav, Z. (1984). "Kleinasiatische Ortsnamen." Carl Winter Universitätsverlag, Heidelberg.
- Madden, D. J. (2017). "Pushed off the map: Toponymy and the politics of place in New York City." Urban Studies. ISSN 0042-0980.
- Nahum, H. (2000). "İzmir Yahudileri."
- Nas, P. J. M. (1993). "Jakarta, city full of symbols: An essay in symbolic ecology." Urban Symbolism, 13-37, New York: Brill.
- Ramsay, W. M. (1896). "Historical Geography of Asia Minor." Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press.
- Savage, Victor R., Yeoh Brenda S. A. (2004). "Toponymics: A Study of Singapore Street Names." (2nd ed.), Singapore: Eastern University Press.
- Scherzer, K. A. (1992). "The Unbounded Community: Neighborhood life and social structure in New York City, 1830-1875." Durham: Duke University Press.
- Umar, B. (1993). "Türkiye'deki Tarihsel Adlar." İnkılap Yayınevi, ISBN: 975-10-0539-6, İstanbul.
- Ünüğür, M. (1996). "İstanbul'un Değişen Kent Kimliği Üzerine." Arkitekt, Sayı: 12.
- Yaranga, O. (2000). "19. Yüzyılın İlk Yarısında Fransız Gezginlerin Anlatımlarında İzmir." İzmir.
- 10.04.1927 Tarih ve 1003 Sayılı Binaların Numaralandırılması ve Sokaklara İsim Verilmesi Hakkındaki Kanun.
- 1998 tarihli İzmir Şehir Rehberi.

İzmir’de Yeni Bir Keşif: Kangölü Su Kemerleri

ÇALIŞMA İLE, GÜN GEÇTİKÇE TAHRİBAT İZLERİ ARTAN YAPI KALINTILARININ DETAYLI BİR ŞEKİLDE İNCELENMESİ, KÜLTÜR ENVANTERİNE KAYDEDİLMESİ, BİLİMSEL VE TOPLUMSAL FARKINDALIK YARATILARAK KORUNMASI, KANGÖLÜ SU KEMERLERİ ÖZELİNDE AMAÇLANMAKTADIR

Ali Kazım Öz

ÜSTTE Kızılcıllu Su Kemerleri (Fotoğraf: Ali Kazım Öz)
(Resim 1)

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün izniyle, 2016 - 2018 yılları arasında “İzmir Merkezi Güney İlçeleri Mimari Tespit Çalışması” yapılmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi ile Buca ve Gaziemir belediyelerinin desteğiyle yapılan arkeolojik kalıntı ve mimari tespit çalışmalarında, 20 farklı alanda inceleme yapılmış ve 40’a yakın korunması gerekli kültür varlığı tespit edilmiştir (Öz, 2018). İzmir kent merkezinin güneyinde gerçekleşen tespit çalışmaları kapsamında, GPS yardımıyla konumları belirlenen yapıların analitik yöntemlerle rölöveleri ve gerekirse mimari detayları ölçekli olarak çizilmiştir. Ayrıca, çevrede bulunan mimari elemanlar ve arkeolojik buluntular da ölçekli resim ve çizim yöntemleriyle, mevcut konumu değiştirilmeden belgelenmiştir. Arkaik Dönem’den Osmanlı Dönemi’ne kadar geniş bir zamana ait kalıntılar; yerleşimler/kırsal mimari örnekleri, mezarlar/dini yapılar, savunma sistemi ve su yapıları olmak üzere dört farklı grupta toplanmaktadır. Bunlar arasında, günümüze kadar korunagelmüş ve daha önce hiçbir yayını yapılmamış olan Kangölü Su Kemerleri konusunda gerekli incelemeler gerçekleştirilmiş ve makale konusu olarak seçilmiştir. Bu makale sayesinde, gün geçtikçe tahribat izleri artan yapı kalıntılarının detaylı bir şekilde incelenmesi, kültür envanterine kaydedilmesi, bilimsel

ve toplumsal farkındalık yaratılarak korunması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, öncelikle bölgenin arkeolojik ve doğal sit alanı olması konusunda gerekli başvurular yapılmış, konu hakkında yerel idare ve güvenlik kurumları bilgilendirilmiştir.

İzmir ve çevresindeki arkeolojik kalıntılar, tarihi yapılar ve toplumsal geleneklerin yoğunluğu, zengin bir kültürel miras kimliğini yansıtmaktadır. Kültürel mirasın en önemli bileşenlerinden biri olan mimari miras örneği olarak; hem İzmir’in hem de Buca’nın sembolü sayılan Kızılcıllu (Osmanağa) Su Kemerleri gösterilebilir (Resim 1). Yeşildere (Meles Çayı) üzerinde, biri Roma diğeri ise Osmanlı döneminde yapıldığı bilinen iki su kemeri, makale konusu için en yakın örnekleri teşkil etmektedir. Roma Dönemi’nden bu yana tüm uygarlıklar tarafından kullanılan bu yapılar, geçmişle günümüz arasındaki diyalektik bağlantıyı güçlendirmektedir.

Roma İmparatorluk döneminde sınırları genişleyen ve önemli bir liman kenti durumuna gelen İzmir (Smyrna) kentinin nüfusu da artmıştır. Kentte yaşayanların en önemli ihtiyacı olan içme suyunu artık bireysel sarnıçlar ve kuyular karşılayamaz hale gelmiştir. Ayrıca kentle birlikte anılan Meles ve Manda çayları da yeni yerleşim merkezinin uzağında kalmıştır. Bu yüzden çevredeki önemli su kaynaklarını kente kazandırmak için

ciddi yatırımlar yapılması gerekmiştir¹. Halkapınar ve Pınarbaşı yöresindeki kaynaklardan gelen su yolları aşağı kentin ihtiyacını karşılarlarken, Buca ve Gaziemir bölgesinden gelen su yolları ise hem yukarı kente, hem de aşağı kente hizmet etmiştir.

Roma Dönemi'nde ve sonrasında Antik Smyrna (İzmir) kentine içme suyu sağlayan iletim hatlarının çoğu günümüze kadar korunarak gelmiştir. Literatürde yer alan anonim bilgilerin güncellenmesiyle oluşturulan haritada görüldüğü üzere, İzmir kentini besleyen altı adet su hattı bulunmaktaydı (Çizim 1).

1. Karapınar Suyolu: Buca ile Bornova arasındaki 750 m rakımlı pınardan doğup, Buca'nın kuzeyindeki tepeleri aşarak kente ulaşıyordu (Pococke, 1745, 36; Hamilton, 1842, 55; Weber, 1899a, 7, tab. 2; Öziş, 1999, 46).

2. Akpınar Suyolu²: Kısık yakınındaki kaynaktan doğarak, Meles Çayı³ boyunca ilerleyip Zeus Akraios Tapınağı'na ulaşıyordu (Weber, 1899b, 169, tab. 2; Öziş, 1999, 46; Ersoy, 2015, 135).

3. Kapancıoğlu Suyolu: Halkapınar ve Pınarbaşı çevresindeki kaynakların sularını toplayarak, önce Diana Hamamları'na⁴, oradan da kent merkezine gidiyordu (Weber, 1899b, 174, tab. 2; Öziş, 1999, 47).

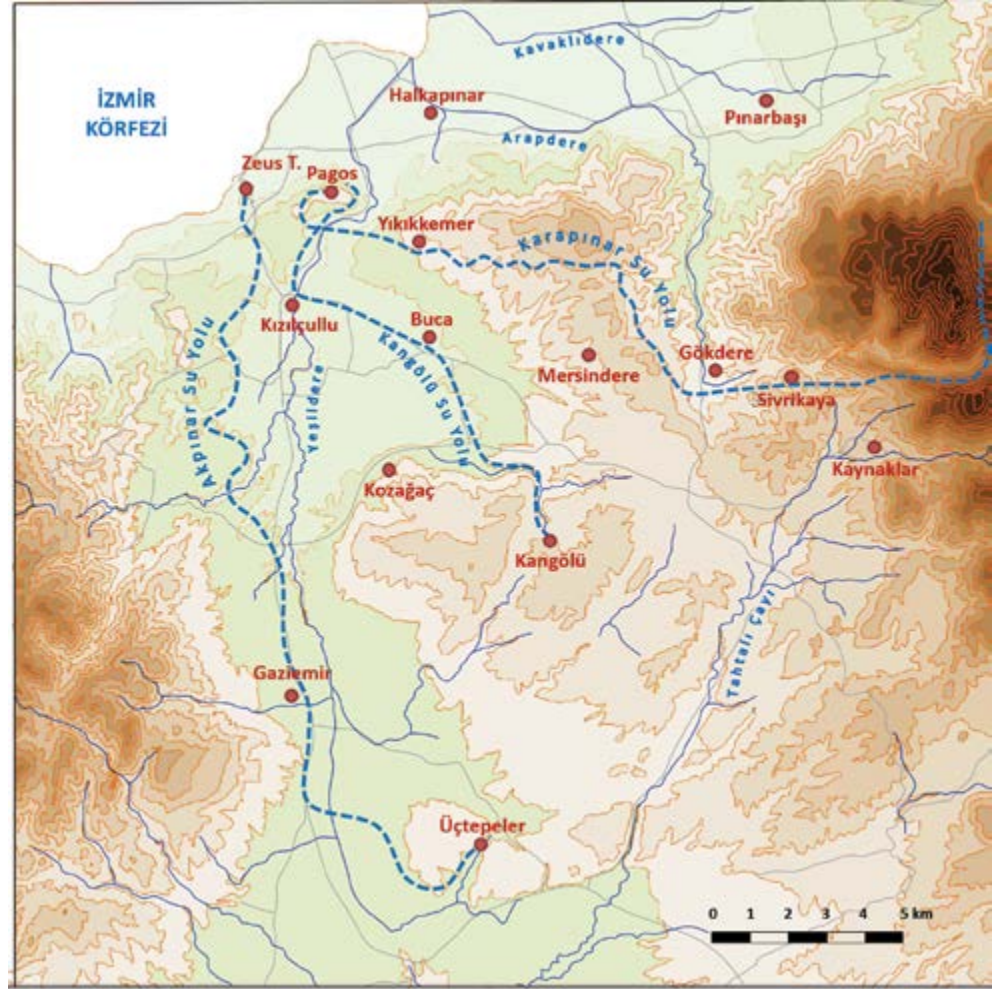
4. Osmanağa Suyolu: Buca, Şirinyer semtindeki büyük bir kaynaktan doğuyor ve hemen yanındaki su kemerleri vasıtasıyla kente ulaşıyordu (Weber, 1899b, 178, Fig.13; Öziş, 1999, 47).

5. Vezirsuyu Su Kemerleri: Karapınar Suyolu'na yakın bir konumda Şirinyer/ Gürçeşme semtindeki kaynakları da toplayarak kente su sağlıyordu (Weber, 1899b, 181, tab. 2; Öziş, 1999, 48).

6. Kangölü Suyolu: Dereköy mevkiinden başlayarak önce Buca semtini besliyor, sonra da Osmanağa Suyolu'yla birleşiyordu.⁵

Kangölü su kemerleri

Buca'nın güneyindeki Kozagaç Mevkii ve doğusundaki Tahtalı Platosu, Nif Dağı'na kadar verimli topraklara ve doğal zenginliğe sahip bir bölgedir. Burada yetiştirilen ve İzmir'e gönderilen bitkisel ürünlerin yanı sıra zengin su kaynakları da, kentin içme ve kullanma suyunu sağlamaktadır. Yol üzerindeki

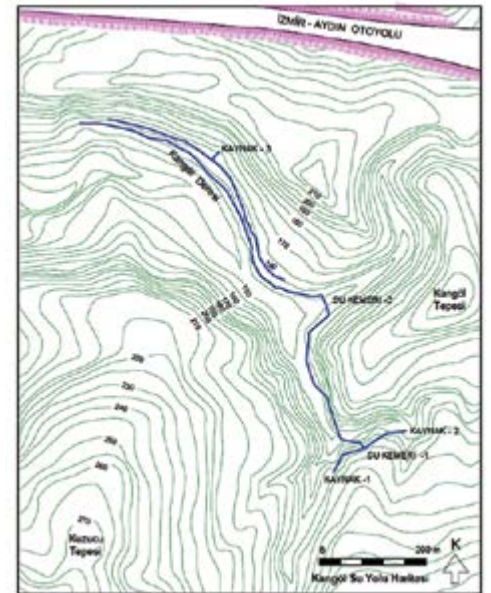
birkaç su değirmeni de, ek kanallar vasıtasıyla getirilen suları endüstriyel amaçla kullanmaktadır⁶. Yapılan araştırmalarda; MÖ 8. yüzyıldaki İonia Kolonizasyon Dönemi'nden itibaren Buca çevresindeki su kaynaklarının kullanıldığı ve etrafında ilk koloni yerleşimlerinin kurulduğu anlaşılmıştır⁷. Bölgenin en iyi korunmuş su hattı olarak Kangölü Suyolu'na⁸ ait kalıntılar ve mimari elemanlar araştırma kapsamına alınmıştır (Çizim 2). Kangölü Suyolu, Buca yerleşim merkezinde diğer kaynaklarla birleşerek, Kızılcıllu (Osmanağa) Su Kemerleri'ne kadar toplamda sekiz km yol kat etmektedir. Buca yöresinden toplanan sular bu yolla Pagos (Kadifekale) eteğindeki depolara taşınıyor ve antik Smyrna'nın içme suyu ihtiyacını karşılıyordu.

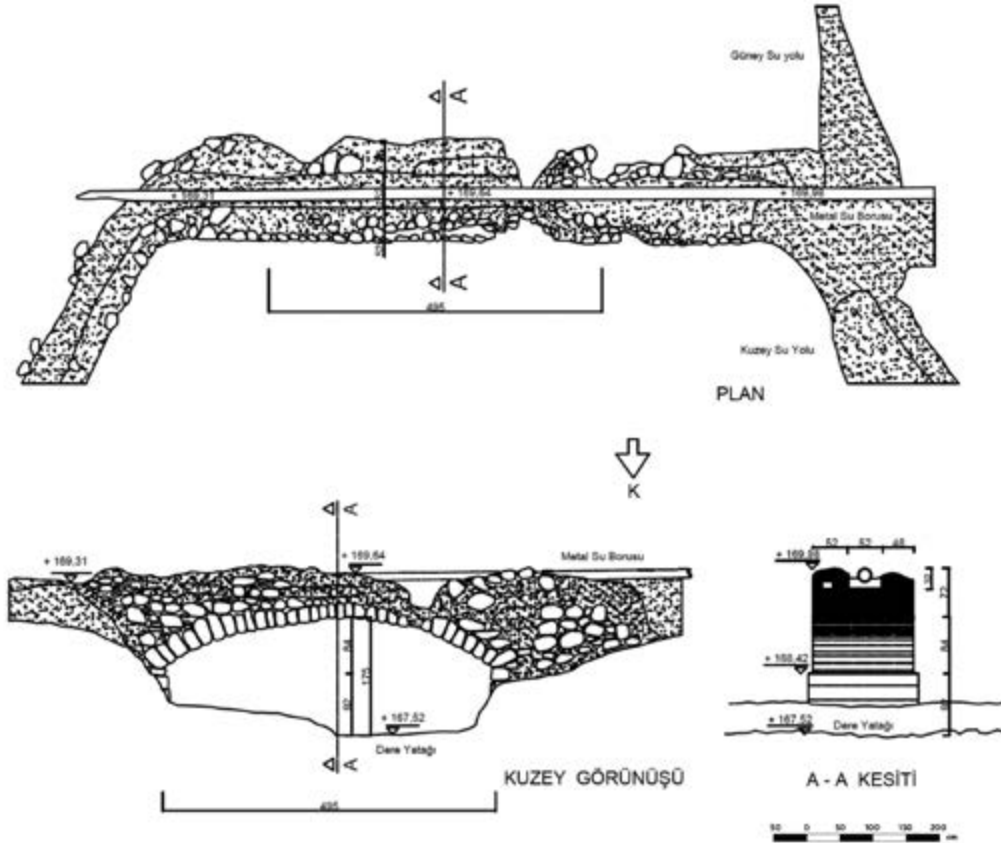
Yapısal özellikler

Kangölü Suyolu, Manavur Deresi'nin kolları üzerindeki, yaklaşık +170 m. rakımlı iki kaynaktan başlayıp, öncelikle sarnıçlar ve derivasyon odaları yardımıyla depolanıyordu. Her biri yaklaşık 16 m³ su barındıran sarnıçların,

ÜSTTE İzmir Su Yolları Haritası
(Çizim: Ali Kazım Öz) (Çizim 1)

ALTTA Kangölü Su Yolu (Çizim: Ali Kazım Öz)
(Çizim 2)

ÜSTTE Kangözü Osmanlı Dönemi Su Kemerini
(Çizim: Ali Kazım Öz) (Çizim 3)

Kangözü Osmanlı Dönemi Su Kemerini
(Fotoğraf: Ali Kazım Öz) (Resim 2)

Kangözü Osmanlı Dönemi Su Kemerini detay
(Fotoğraf: Ali Kazım Öz) (Resim 3)

su depolamaktan çok dinlendirmek ve içindeki maddeleri çöktürmek için kullanıldığı düşünülmektedir. Doğu sarnıcı nispeten sağlam olmakla birlikte 1,36 x 7,80 m. ölçülerıyla ve 1,35 m. yüksekliğiyle geniş bir tünel formundadır. Güney sarnıcı ise üzerine yapılan beton su deposu nedeniyle tahrip olmasına rağmen iç ölçüleri 2,05 x 4,05 m. olarak belirlenmiştir. Moloz taş duvarlara sahip sarnıçların üzeri tuğla tonozla kapatılmıştı ve iç yüzeyde kalın bir yalıtım harcı bulunmaktaydı. Sarnıçlardan itibaren yaklaşık 50 m. kapalı kanal sistemiyle taşınan sular, birinci su kemerinin yanındaki derivasyon odasında toplanmaktadır. Suların basınçlarının alınarak yataklarının değiştirildiği derivasyon odalarına birçok su kemerinde rastlanmaktadır (Haut, Viviers, 2010, 142, fig. 8.17).

Kaynaklardan gelen suların geniş tepe yamaçlarına ulaşabilmesi için biri tek kemerli, diğeri ise dört kemerli olan iki su kemeri kullanılmıştır. Birinci Su Kemerini olarak adlandırılan +169 m. kotundaki Osmanlı Dönemi yapısında, yer yer anakaya oyularak açılan su kanalı, dere yatağını sadece 4,95 m. genişliğinde ve dere yatağından 1,75 m. yükseklikteki bir basık kemerle geçmektedir (Çizim 3, Resim 2-3). Su geçidinin toplam uzunluğu 9,50 m.,

genişliği 1,62 m. ve yüksekliği ise 2,12 m'dir. Günümüzde, içindeki metal boru sayesinde halen kullanılmasına rağmen, kemerin statik yapısının bozulduğu ve beden duvarında malzeme eksilmesi olduğu görülmektedir. Kemerin üst ortasında 0,51 m. genişliğinde ve 0,43 m. derinliğinde bir kanal bulunmaktadır ve kanalın alt ve yan kısımları yalıtım amacıyla 0,02 m. kalınlığında Horasan harcı ile sıvanmıştır. Özgün durumda su kanalının üzerinin kapatılmış olduğu, benzer örneklerden⁹ ve su kaynağına daha yakın konumdaki kalıntılardan anlaşılmaktadır. Güneye doğru ortalama % 0,5 eğimle devam eden su kanalı, yaklaşık 290 m boyunca izlenebilmekte ve ikinci su kemerine kadar takip edilebilmektedir.

Roma Dönemi'ne tarihlenen İkinci Su Kemerini'nde, dere yatağı geniş olmamasına rağmen, toplam açıklığı 31,41 m. ve dere yatağından 4,42 m. yüksekte olduğu tespit edilmiştir (Çizim 4, Resim 4-5). Beden genişliği 1,62 m. olup, bunun ortasında 0,51 m. genişliğinde ve 0,43 m. yüksekliğinde açık bir kanal bulunmaktadır. Yarım daire kemerler kesme taşlardan oluşmasına rağmen tüm yapı, Roma Dönemi moloz taş duvar tekniğinde (*opus incertum*) inşa edilmiştir (Resim 9). Orta kemerin net genişliği 5,27 m, yarıçapı 2,64 m. ve kilit taşının dere yatağından yüksekliği 3,12 m'dir. Ana kemerin her iki yanında, memba yönünde üçgen prizma formundaki selyaranlara ait izler görülmektedir. Diğer kemerler de benzer mimari düzene sahip olmakla birlikte, genişlikleri 3,62; 3,18 ve 2,10 m. olarak değişmektedir. Su kemerinin bazı yerlerinde, yapının uzun yıllar boyunca kullanıldığının kanıtı sayılabilecek, yaklaşık 0,20 m. kalınlıkta karbonat tortu tabakası (sinter) bulunmaktadır¹⁰.

Su hattı ikinci kemeri geçtikten sonra iki kanal halinde vadi boyunca kuzeye, Buca yönüne doğru 560 m. kadar devam etmektedir. Genelde birkaç taş sırası takip edilebilen su yolu bazı yerlerde iki metreye kadar korunmuştur. Kanallar arasında yaklaşık iki metre açıklık ve bir metre yükseklik farkı olacak şekilde, paralel olarak tepe yamacını takip etmektedir. Altındaki su hattının daha önce yapıldığı, kullanım süresi dolduğu veya zamanında büyük tahribata uğradığı için yanına ikinci

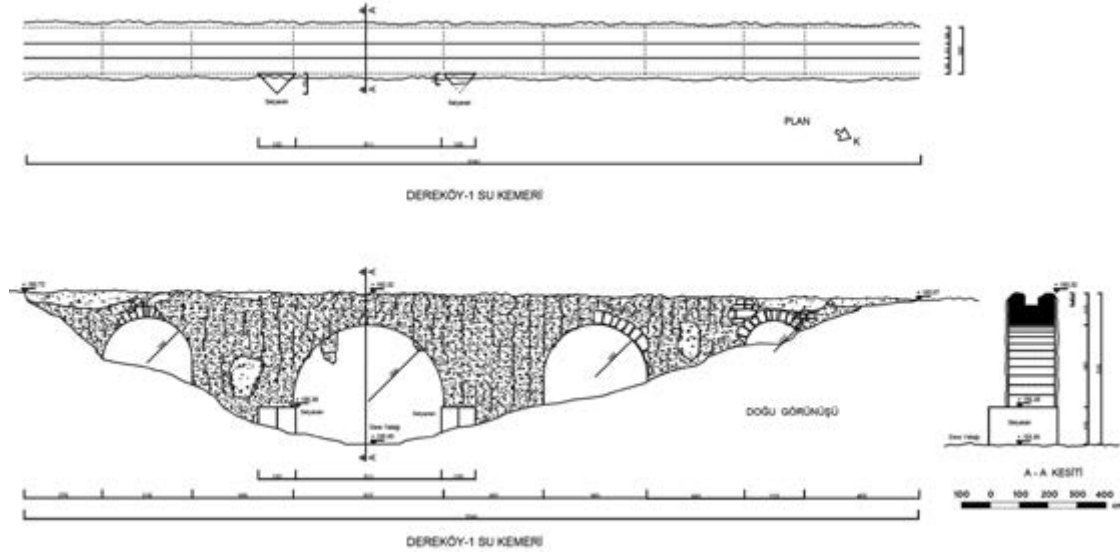
hattın yapıldığı varsayılmaktadır¹¹. Kemerden 300 m. uzakta su hattı üzerinde, tepenin içlerine doğru ilerleyen 1,01 m. genişliğindeki tünel üçüncü su kaynağına bağlanmaktadır¹² (Çizim 5, Resim 6).

Tarihleme

Antik İzmir (Smyrna) kentinde fazladan su ihtiyacının belirmesiyle birlikte, Roma Dönemi'nde yeni su yolları inşa edildiği bilinmektedir. Dolayısıyla, İzmir su yollarının çoğunlukla Roma Dönemi'nde tasarlandığı, fakat sonraki dönemlerde tamirat, bakım ve yeniden yapma gibi işlemlerle günümüze kadar geldiği düşünülmektedir.

Antik dönemde, yerçekimi etkisiyle taşınan yerlerde açık kanallar, basınç gerektiren yerlerde ise boru şeklindeki künkler kullanılmaktadır (Mays, 2010, 117). Kangölü su hattında ise; hem açık kanal (*specus*) hem de pişmiş toprak künk (*fistula*) sistemleri birlikte uygulanmıştır. Çevrede bulunan çok sayıda pişmiş toprak parçalara göre, künkler İzmir Karapınar Suyolu'ndaki (Weber, 1899a, 10, fig. 4) ve Efes Arkadian Caddesi üzerindeki künklerle aynı ölçülerdedir. Bu ölçüler; Frontinus (I, 50) ve Vitruvius'un (Fahlbusch, 1979, 9, tab. 1) verdiği bilgilere dayanarak, Roma normlarına göre 40'lık boru kullanıldığını göstermektedir¹³.

Kangölü su kaynaklarını kente taşıyan birinci su kemerinin mimari özelliklerine dayanarak Osmanlı Dönemi'nde, 18. ve 19. yüzyıllarda yapıldığı düşünülmektedir (Tül, 2014, 66). Ayrıca, su kanalının tamamı ve üçüncü kaynağa ait tüneli oluşturan alması duvar tekniği ile tuğlaların boyutları ve üzerindeki işaretlerden yine aynı dönemde yapıldığı tahmin edilmektedir¹⁴ (Bakırer, 1981, 349). Fakat ikinci su kemerinin yapım tekniği ve çevredeki buluntulardan dolayı Roma Dönemi'nde inşa edildiği ve uzun yıllar kullanılmaya devam ettiği düşünülmektedir. Yapının boyutları, kullanılan malzeme, yapım tekniği ve asimetrik kemer açıklıkları bakımından en yakın örnekler; Efes Aristion Suyolu üzerindeki Pranga (Wiplinger, 2010, 597, abb. 4) ve Çingene (Wiplinger, 2006, 28, abb. 8) su kemerleri ve Bergama'ya su taşımak amacıyla Karkasos Çayı'nı geçen Roma su kemerleridir (Hecht, 1979, 13, res. 4).

“KANGÖLÜ VE DEREKÖY ÇEVRESİ SAHİP OLDUĞU NİTELİKLER BAKIMINDAN HEM DOĞAL HEM DE KÜLTÜREL, ARKEOLOJİK VE MİMARİ MİRAS ODAĞI OLABİLECEK DEĞERLERE SAHIPTIR”

Ayrıca, Kangölü Osmanlı Su Kemerinde görülmeyen fakat Roma Su Kemerinin cephesini tamamen kaplayan tortular, yapının uzun yıllar boyunca kullanıldığının bir başka kanıtıdır.

Mimari miras değeri

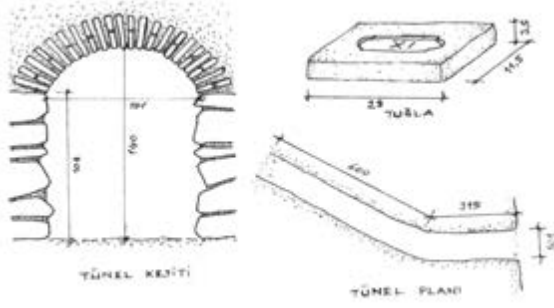
Kangölü ve Dereköy çevresi sahip olduğu nitelikler bakımından hem doğal hem de kültürel, arkeolojik ve mimari miras odağı olabilecek değerlere sahiptir. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gelişen koruma bilinci ve korunma ihtiyacı sonucunda UNESCO, COE ve ICOMOS gibi uluslararası organizasyonlar tarafından çeşitli ilkeler ortaya konmuştur. Türkiye Cumhuriyeti tarafından da onaylanan ve kanunlaşan bu ilkelere bir yenisi, 2013 yılında sunulan “ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi”dir. Buna göre; bir yapının korunması gerekli kültür varlığı niteliği kazanabilmesi için özgün ve ünik olmasının yanı sıra tarihsel, sanatsal, teknik ve toplumsal kullanım değerlerine de sahip olması beklenmektedir. Bu bağlamda söz konusu yapı, su yolları arasındaki özgün farklılıkları, daha önce literatürde yer almaması, inşa edildiği dönem özelliklerini yansıtmaması ve halen kullanılabilir olması bakımından mimari miras örneği olarak değerlendirilmelidir.

ÜSTTE Kangölü Roma Dönemi Su Kemer (Çizim: Ali Kazım Öz) (Çizim 4)

Kangölü Roma Dönemi Su Kemer (Fotoğraf: Ali Kazım Öz) (Resim 4)

Kangölü Roma Dönemi Su Kemer detay (Fotoğraf: Ali Kazım Öz) (Resim 5)

ÜSTTE Kangölü su tüneli
(Çizim: Ali Kazım Öz) (Çizim 5)

Kangölü Üçüncü Su Kaynağı Tüneli
(Fotoğraf: Ali Kazım Öz) (Resim 6)

İzmir'e su getiren suyolları arasında, kaynağına kadar izlenebilen tek su hattı Kangölü Suyolu'dur. Akpınar, Karapınar ve Kapancıoğlu gibi diğer suyollarının kanalları ve kaynakları yapılaşma sınırları içinde yer aldığı için günümüzde tespit edilememektedir. Ama Kangölü Suyolu'nu besleyen üç kaynak ve bunlara ait su depoları, tünelleri ve kanalları yaklaşık bir kilometre boyunca takip edilebilmektedir. Kangölü'ndeki yapılar, çevresindeki vadi oluşumu ve anıt nitelikli bitki dokusu sayesinde gelişen doğal miras değerleri ile bir bütündür. Ayrıca bu bölge, yüzyıllardan beri İzmir ve Buca için sayfiye yeri olma özelliğine sahip bir alandır ve toplumsal ihtiyaçları karşılayan verimli bir tarımsal üretim bölgesidir. Diğer yandan, kemerlerin tasarımı ve teknolojisi ile kullanılan temel ve bağlayıcı malzemelerin içeriği açısından

tespit edilmiş ve yerinde belgelenmiştir. Tespitler sonucu ortaya çıkarılan mimari miras ürünleri, sadece yapısal kimlikleriyle değil, döneminin bilgi, teknik ve tecrübelerini taşımaları ve günümüze aktarmaları bakımından da önemli bir olgudur. Mimari kalıntıların çevresinde bulunan ve tarihlemeye yarayan seramik ve diğer küçük buluntular da uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Buca çevresinde incelenen seramik buluntuların, Geç Geometrik Dönem'den (MÖ 8. yüzyıl) başlayarak Geç Osmanlı Dönemi'ne (MS 19. yüzyıl) kadar geniş bir zaman dilimine ait olduğu tespit edilmiştir. Özellikle su yapılarının ve kalıntılarının yoğunluğu, Buca kırsalının İzmir kenti için çok eski çağlardan beri birincil su kaynağı olarak kullanıldığını göstermektedir. Proje kapsamında, bu önemli su hattı üzerindeki Kangölü Su

“KANGÖLÜ'NDEKİ YAPILAR, ÇEVRESİNDEKİ VADİ OLUŞUMU VE ANIT NİTELİKLİ BİTKİ DOKUSU SAYESİNDE GELİŞEN DOĞAL MİRAS DEĞERLERİ İLE BİR BÜTÜNDÜR”

Roma dönemi standartlarına uygundur. Bu yüzden; en yakın örnek olarak Efes ve Bergama'da görülen Roma dönemi suyolları ile tasarım, malzeme ve işçilik bakımından büyük benzerlik göstermektedir. Teknolojik değerler, sadece yapım ve malzeme bağlamında değil, döneminin bilgi ve tecrübesini yansıtmaları bakımından da önemlidir. Kangölü Suyolu, su kaynağını bulma, depolama, yalıtma ve taşıma bilgisi bakımından önemli veriler içermektedir. Su kemerlerinin kullanım sürecinin halen devam etmesi, yapının kullanılarak korunması ve çağdaş yaşamda yer alarak geleceğe taşınması açısından en önemli özelliğidir. Sonuçta bütün bu veriler dikkate alındığında, Kangölü Su Kemerleri'nin bütüncül bir yaklaşımla mimari miras olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç

İzmir Merkezi Güney İlçeleri Mimari Tespit Çalışmaları'nın sonucunda; yerleşim izlerinin yanı sıra kaleler, mezarlar, suyolları, su kemerleri, köprüler, değirmenler ve dini yapılar

Kemerleri'nde belgeleme çalışmaları yapılarak, ilk kez literatüre eklenmiştir. Ayrıca, çevrede tespit edilen çok sayıdaki savunma yapısının (Doğar ve Gezgın, 1998), sadece kırsal yerleşimleri değil, antik Smyrna kentinin ulaşım yollarını ve su kaynaklarını da kontrol ettiği anlaşılmıştır. Araştırma kapsamında seçilen İzmir teritoryumunda, Buca ve Gaziemir ilçelerinin bir antik kent için en önemli gereksinimler olan; güvenlik, ulaşım ve içme suyu konusunda birincil bölge olduğu belgelenmiştir.

Buca bölgesinde araştırma yapılmasının diğer bir önemi de; hızla gelişen yapılaşma ve özelleştirme faaliyetleri nedeniyle tahribat ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelen mimari mirasın korunmasıdır. Kangölü gibi kırsal bölgelerde yer alan yapıları derinden etkileyen iklimsel faktörler ve malzeme bozulmalarının yanı sıra hemen hemen her yerde görülen yasadışı kazılar ve bilinçli tahribat geri dönülemez yıkımlara neden olmaktadır. Bu yüzden, söz konusu öneme sahip alanların acil

bir şekilde koruma altına alınması, bakım ve onarım uygulamalarının yapılması gerekmektedir. Bu amaçla; şimdiye kadar tescilli yapılmamış alanlar, mimari ve arkeolojik açıdan detaylı belgelemeleri yapılarak, anıt statüsündeki yapılar ve sit alanları olarak önerilmiş ve bazıları İzmir 1 Nolu KVKBK tarafından korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Buna ek olarak, Dereköy/Kangölü vadisinin doğal ve kültürel miras alanı olarak değerlendirilebilmesi için İzmir, Buca, Yıldız Mahallesi, 1038 ada 17, 18 ve 26 parsellerin acilen kamulaştırılması gerekmektedir. Bundan sonraki aşama, mimari mirasın teşhis ve koruma yaklaşımının belirlenmesi, uygulamaya yönelik müdahale tanımlarının yapılması, kent idarecileri ve yerel halkın bu yapıları benimseyerek korumasını sağlayacak çözümler üretilmesi olacaktır. Acil koruma tedbiri olarak; yapıların sağlamlaştırılması ve mevcut durumunun korunmasını sağlayacak bütünlük koruma teknikleri uygulanabilir. Böylece, resmi kayıt altına alınmış bir alanın toplum nezdinde yeniden meşrulaştırılması, dönem özelliklerinin bilinir hale getirilmesi, kültürel turizm için kullanılması ve böylece dolaylı bir şekilde korunması sağlanabilir. ■

Ali Kazım Öz, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı

DİPNOTLAR

- 1 İmparator Vespasianus (MS 69-79) döneminde Smyrna-Ephesos yolunun düzenlenmesi ve Titus (MS 79-81) döneminde Akpınar suyunun inşaa edilmesiyle kentin ulaşım ve su sorunu büyük ölçüde giderilmiştir. Daha sonraki Traian (MS 98-117) ve Hadrian (MS 117-138) dönemlerinde Smyrna kenti altın çağını yaşamıştır (Ersoy, 2015, 23-24).
- 2 Akpınar Suyolu'nun MS 79/80 yıllarında inşaa edildiği ve MS 110/111 yıllarında ise onarım geçirdiği yazıtlar sayesinde belgelenmiştir (CIG II, 3146, 3147; Cadoux, 1938, 248).
- 3 Antik kaynaklarda geçen Meles Çayı'nın, Yeşildere olduğu konusunda çoğunlukla fikir birliği olmasına rağmen, Halkapınar Deresi olabileceği de ifade edilmektedir. (Malay, 2010, 132; Ersoy, 2015, 135; Alatepeli, 2016, 53).
- 4 Yakın zamana kadar İzmirli'lerin mesire yeri olan Diana Hamamları, günümüzde özelliğini tamamen kaybetmiş bir şekilde Halkapınar semtine konumlanmaktadır (Malay, 2010, 132).
- 5 Bu suyulundan Weber (1899b, 175), Meles Çayı üzerindeki Bizans Suyolu olarak, Öziş (1999, 48) Buca Suyolları olarak ve Kararas (1962, 102) ise; Kangöl Suyolu olarak bahseder.

- 6 Koravili Değirmeni adından ilk kez Weber (1899b, 175, 181, fig. 13) bahsetmektedir. Laborde (1838) tarafından bir gravürde gösterilen yapılar, genelde Paradeisos Değirmenleri olarak adlandırılmıştır (Pınar, 2001, 389).
- 7 Buca-Gazimiri arasındaki Kozağaç mevkiinde tespit edilen seramik parçaları, İzmir bölgesine özgü Geç Geometrik Dönem örneklerindendir (Akurgal, 1997, 22, 30, lev. 24b, 25a; Cook, 2003, 18, fig. 5.6).
- 8 Haritalarda Dereköy mevki olarak adlandırılan bölgedeki kaynağı Weber (1899a, tab. 2) Kangiol olarak işaretlemiştir. Halk arasında bölgeye Manavur Deresi ismi verilmekle birlikte, seyahatnamelerde Hanavru Irmağı olarak geçmektedir (Fontrier, 1892, 386).
- 9 Roma ve Erken Bizans Dönemi kapalı kanal örnekleri Weber (1899b, 177, fig. 12) ve Fahlbusch (1979, 4, abb. 8) tarafından verilmiştir.
- 10 Roma su kemerlerindeki kanalların içindeki karbonat tortu tabakasının 180 yılda 20 cm kalınlıkta olacağı belirtilmektedir (Sürmelihi, 2014, 1333, fig. 1). Ayrıca bu tortular, kanalın kullanıldığı süreyi belirlemenin yanı sıra içme suyu kalitesinin, su debisinin, sıcaklığının, içerdiği minerallerin, iklimsel değişikliklerin ve olası sismik hareketlerin de anlaşılmasını sağlamaktadır (Passchier, vd., 2013, 296).
- 11 Benzer durum Efes antik kentine su taşıyan Değirmendere ve Bahçecikboğaz su kemerleri yakınında da görülmektedir (Passchier, vd. 2013, 294, fig. 2).
- 12 Roma döneminden itibaren, tünel biçimli kanallar üç ayak genişliğinde (yaklaşık 1,00 m.) yapılmaktadır (Garbrecht, Fahlbusch; 1978, 13, abb. 5). Kangölü ile birebir aynı ölçülerdeki su tünellerine Efes Aristion Suyolu'nda (Wiplinger, 2006, 28, abb. 7) ve Alabanda'da (Öziş, 1979, 2, abb. 5) rastlanmıştır.
- 13 Benzer künklerin uzunluğu 0,35 m olarak verilmektedir (Pickett 2016, 302, tab. 2).
- 14 Benzer ölçülerdeki tuğlalar Buca Hasanağa Bahçesi'ndeki (Alliotti Köşkü) köprüde de kullanılmıştır.

KAYNAKLAR

- Akurgal E. (1997), Eski İzmir I: Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı, Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Alatepeli S. (2016), "Smyrna Su Yapıları", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bakırer Ö. (1981), Selçuklu Öncesi ve Selçuklu Dönemi Anadolu Mimarisinde Tuğla Kullanımı, Cilt: I, Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi.
- Cadoux C. J. (1938), Ancient Smyrna: A History of the City from the Earliest Times to 324 A.D., Oxford: Basil Blackwell.
- CIG II (1843), Corpus Inscriptionum Graecarum, (ed. A. Böckh), Pars XIV. Inscriptiones Lydiae. Berlin: Officina Academica.
- Cook R. M., Dupont P. (2003), East Greek Pottery, London: Routledge.
- Çördük A. (1998), "İzmir'e Su İleten Tarihi Karapınar Su Yolu", (Yayınlanmamış Bitirme Projesi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, İzmir.
- Doğer E., Gezgini İ. (1998), "Arkaik ve Klasik Dönemde Smyrna'nın Dış Savunması Üzerine Gözlemler", II. Uluslararası İzmir Sempozyumu, 5-30, İzmir.
- Ersoy A. (2015), Büyük İskender Sonrasında Antik Smyrna (İzmir), İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Fahlbusch H. (1979), "Elemente Römischer Fernwasserleitung", Minstwasser, 64, 1-32.
- Fontrier A. M. (1892), "Le Monastère de Lembos Près de Smyrne et ses Possessions au XIIIe Siècle", BCH, 16, 379-410.
- Frontinus, The Stratagems and the Aqueducts of Rome, (trans. C. E. Bennett), London: William Heinemann, 1925.
- Garbrecht G. (1978), "Wasserwirtschaftliche Anlagen des Antiken Pergamon: Die Drückleitung", Minstwasser, 60, 1-32.
- Garbrecht G., Fahlbusch H. (1978),

- "Wasserwirtschaftliche Anlagen des Antiken Pergamon: Umbau und Neubau der Kaikos-Leitung", Minstwasser, 60, 1-58.
- Hamilton W. J. (1842), Researches in Asia Minor, Pontus and Armenia, Vol. 1, London: John Murray.
- Haut B., Viviers D. (2010), "Analysis of the Water System of the Ancient Roman City of Apamea", Ancient Water Technologies, (Edited by L. W. Mays), 139-170, New York: Springer.
- Hecht K. (1979), "Baugeschichtliche Betrachtungen zu Einigen Aquädukten der Kaikos-Leitung von Pergamon", Minstwasser, 64, 1-21.
- Kararas N. (1962), O Boutzas, Athens: Enosis Smyrnaion Publications.
- Malay H. (2010), "Smyrna, Meles ve Halkapınar", Dr. Eren Akçiçek'e Armağan, (ed. G. Gökçay), 131-135, İzmir.
- Mays L. W. (2010), "Brief History of Roman Water Technology", Ancient Water Technologies, (ed. L. W. Mays), 115-138, New York: Springer.
- Öz A. K. (2018), "İzmir Merkezi Güney İlçeleri 2016 Yılı Mimari Tespit Çalışması", 39. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu, 22-26 Mayıs 2017, Bursa.
- Öziş Ü., Atalay A., Haşal M., Atalay V. (1979), "Antike Fernwasserleitungen von Alabanda und Gerga", Symposium Über Historische Wasserversorgungsanlagen, Minstwasser, 64, 1-8.
- Öziş Ü., Özdemir Y., Kosova A., Çördük A. (1999), "İzmir'in Tarihi Su Getirme Sistemleri", İzmir Su Kongresi, 4-5 Haziran 1999, 45-56, İzmir: Mühendislik ve Diğer Meslek Odaları İzmir Şubeleri.
- Passchier C. W., Cees W., Wiplinger G., Güngör T., Kessener P., Sürmelihi G. (2013), "Normal Fault Displacement Dislocating a Roman Aqueduct of Ephesos, Western Turkey", Terra Nova, 25/4, 292-297.
- Pınar İ. (2001), Hacilar, Seyyahlar, Misyonerler ve İzmir, İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Pickett J. (2016), "Temples, Churches, Cisterns and Pipes: Water in Late Antique Ephesus", De Aquaeductu Atque Aqua Urbium Lyciae Pamphyliae Pisidiae: The Legacy of Sextus Julius Frontinus, International Congress on the History of Water Management and Hydraulic Engineering in the Mediterranean Region, (Edited by G. Wiplinger), Babesch Annual Papers On Mediterranean Archaeology Supplement 27, 297-312, Leuven: Babesch/Peeters.
- Pococke R. (1745), A Description of the East and Some Other Countries, London: W. Bowyer.
- Sürmelihi G., Passchier C. W. (2014), "A High-Resolution Archive for Palaeo-Environmental Studies: Calcareous Sinter in Ancient Aqueducts", IWA Regional Symposium on Water, Wastewater and Environment: Traditions and Culture, 1331-1341, Patras.
- Tül Ş. (2014), "Buca'da Su Arkeolojisi", Düden Bugüne Buca Çalıştay: Dokuz Eylül Buca'yı Konuşuyor, (ed. R. Çakıcıoğlu Oban, H. Çukur), 54-68, İzmir.
- Weber G. (1899a), "Die Wasserleitungen von Smyrna 1", Jahrbuch des Kaiserlich Deutschen Archäologischen Institut, Band XIV, 4-25, Berlin.
- Weber G. (1899b), "Die Wasserleitungen von Smyrna 2", Jahrbuch des Kaiserlich Deutschen Archäologischen Institut, Band XIV, 167-188, Berlin.
- Weber G. (1904), "Wasserleitungen in Kleinasiatichen Städten I", Jahrbuch des Kaiserlich Deutschen Archäologischen Institut, Band XIX, 86-101, Berlin.
- Wiplinger G. (2006), "Wasser für Ephesos: Stand der Erforschung der Wasserversorgung", Cura Aquarium in Ephesos I, (Edited by G. Wiplinger), 23-40, Leuven: SoSchrÖAI.
- Wiplinger G. (2010), "Die Wasserversorgung von Ephesos im Byzantinischer Zeit", Byzanz: Das Römerreich im Mittelalter, (ed. F. Daim, J. Drauschke), Teil: 2, 593-613, Mainz: Römisch-Germanischen Zentralmuseums.

Neoliberal Kentleşme Eksenli Büyük Ölçekli Kentsel Projelerin Yatırımcılar Tarafından Sunumu: İzmir Yeni Kent Merkezi

ÇALIŞMA, İZMİR YENİ KENT MERKEZİ'NDEKİ BÜYÜK ÖLÇEKLİ KENTSEL PROJELERİN YATIRIMCI FİRMALAR TARAFINDAN SUNULUŞ BİÇİMLERİNİ, NEOLİBERAL KENTLEŞME EKSENİNDE DEŞİFRE ETMEYİ VE BU KAPSAMDAKİ TEMEL BULGULARI ORTAYA KOYMAYI AMAÇLAMAKTADIR

Özgün Tutar, Eylem Bal

Neoliberal kentleşmenin çıktılarından biri olan büyük ölçekli kentsel projeler, kent toprağını emlak spekülasyonuna açık hale getirmekle birlikte, projelerin yatırımcı firmalar tarafından sunulmuş biçimi kentsel mekânın yeniden yapılandırılmasında temel bir rol üstlenmektedir. İzmir Yeni Kent Merkezi'nde yer seçmiş büyük ölçekli kentsel projeler, yatırımcılar tarafından hedeflenen üst gelir grubu kullanıcılara, neoliberal kentleşmenin temel argümanlarını içerecek şekilde sunulmaktadır. Çalışma, İzmir Yeni Kent Merkezi'ndeki büyük ölçekli kentsel projelerin yatırımcı firmalar tarafından sunulmuş biçimlerini, neoliberal kentleşme ekseninde deşifre etmeyi ve bu kapsamdaki temel bulguları ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Giriş

Günümüz dünyasının odağına yerleşen en temel kavramlardan olan neoliberalizm; piyasa liberalizmi, dışa açıklık, devletin küçültülmesi ve bireycilik ilkelerini temel almakta ve bu doğrultuda bir kalkınma modelini savunmaktadır (Ataay, 2007). Neoliberalizm ile birlikte gündeme

gelen kent toprağının metalaştırılması süreci, neoliberal ideolojinin yükselişi ile birlikte dünyanın birçok kentinde uygulanır hale gelmiştir (Lin ve Zhang, 2015). Büyüme odaklı kentsel strateji, girişimci yönetim, özelleştirme ve yoğunlaşan toplumsal kutuplaşma gibi alanlar üzerinde yükselen neoliberal kentleşme (Mayer, 2017); yapıları çevre üzerinde kentsel kamusal alanların tahribatı, toplum odaklı planlama girişimlerinin terk edilmesi, seçkin tüketimin yeni özelleştirme alanlarının oluşturulması, yatırım çekme amacıyla büyük ölçekli kentsel projelerin üretimi, kapalı kentsel yerleşim bölgelerinin ve toplumsal yapıların yeniden üretildiği arındırılmış alanların üretimi, soylulaştırma sınırının genişletilerek sosyo-mekânsal kutuplaşmanın yoğunlaşması ve büyük arazi kullanım kararlarının temeli olarak "en yüksek ve en iyi kullanım" ilkesinin belirlenmesi gibi dönüşümlere sebep olmaktadır (Brenner ve Theodore, 2002). Neoliberal süreçler ile birlikte gelen finansallaşma, kentleri küresel ekonomi içerisinde ön plana çıkarmış; finans ve uzmanlaşmış hizmet sektörleri kentsel sosyal ve ekonomik düzeni yeniden yapılandırırken, geniş kaynakların

kontrolüne yoğunlaşan küresel kentlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Kozanoğlu, Gür ve Özden, 2008; Sassen, 1991). Artan ekonomik büyüme baskısı nedeniyle kentler, rekabet edebilirliklerini korumak adına kentsel gelişme, kentsel yenilenme, kamu özel ortaklıkları gibi çeşitli pratiklere sahne olmaktadır (He ve Wu, 2009). Bu kapsamda kentler, finans ve yönetim işlevlerini karşılayabilecek "milyonlarca metrekaresel ofis alanları ve kule gibi yükselen gökdelenleriyle olağanüstü servet ve ayrıcalık adaları"na dönüşürken (Harvey, çev. 2015, s. 70), neoliberal kentleşmenin ihtiyaç duyduğu tüketim alanlarını yaratma, yaratıcı sınıfı kente çekme ve kentsel rant artışını sağlama aracı olarak büyük ölçekli kentsel projeler (büyük ölçekli sermaye yatırımları ile hayata geçirilen yerel, ulusal ve küresel ölçekte kentin rekabet edebilirliğini yeniden konumlandıran üst ölçekli projeler) önemli bir kentsel strateji haline gelmiştir (Rankin ve Delaney, 2010; Swyngedouw, Moulaert ve Rodriguez, 2002). Kentlerde ofis alanları, lüks konutlar ve alışveriş merkezleri gibi kullanımlar yükselmekte ve kentler yatırımcılar, ziyaretçiler, kozmopolitan

elitler için yerel dokudan yalıtılmış bu steril alanlarla dönüşüm süreçlerine dahil olmaktadır (Ache ve Andersen, 2008; Kozanoğlu, Gür ve Özden, 2008). Kentler özel sermayenin yönünü çevirdiği oldukça kârlı yatırım alanları haline gelmekte ve bu kapsamda büyük ölçekli kentsel projelerin sürecin en temel aktörü olan yatırımcılar tarafından sunum biçimi kentsel mekânın yeniden yapılandırılmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Neoliberal kentleşmenin ilk olarak Kuzey Amerika kentlerinde uygulama alanı bulduğu pratikleri; La Défense (Paris), Docklands (Londra), Potsdamer Platz (Berlin), Abandoibarra (Bilbao) gibi büyük ölçekli kentsel projelerin yer aldığı Avrupa kentlerinde izlemek de mümkündür (Butler, 2007; Colomb, 2012; Halbert, 2004; Nappi-Choulet ve Maury, 2009; Smith, 1997; Swyngedouw, Moulaert ve Rodriguez, 2002).

Kentteki merkezi iş ve alışveriş bölgeleri ile lüks yerleşim yerlerinin canlanması, kamu alanlarını ve yoksul mahalleleri yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakarak zenginlerin daha fazla zenginleştiği, yoksulların daha fazla yoksullaştığı bir ikili kent yaratılmasına neden olmaktadır (Mollenkopf ve Castells, 1991). Bu süreç içinde neoliberal kentleşme; seçkin/kurumsal tüketimin yeni özelleştirme alanlarının oluşturulması, büyük ölçekli projelerin üretimi, kapalı sitelerin, kapalı kentsel yerleşim bölgelerinin ve toplumsal yapının yeniden üretildiği diğer "arındırılmış" alanların üretimi, soylulaştırma sınırının genişletilmesi ve sosyo-mekânsal kutuplaşmanın yoğunlaşması gibi konut piyasaları ve kentleşme üzerinde büyük dönüşümlerin yaşanmasına neden olmuştur (Brenner ve Theodore, 2002). Böylece, tüketim odaklı yaşam biçimlerinin egemen olduğu seçkin kentler yaratılmaktadır (Ellis, 2012). Gerçekleştirilen soylulaştırılma kurumsallaşırken, neoliberal kent, sosyal bölünmenin aşılmasının güç olduğu bir zemin oluşturmaktadır (Hackworth, 2007; MacDonald, 2011). Sonuç olarak; özelleştirme ve liberalleşme süreçlerinin bir sonucu olarak birçok kentin ekonomik, sosyal ve mekânsal dokusu parçalı hale gelmektedir (Graham ve Marvin, 2001).

İzmir'in neoliberal kentleşme deneyimi

Türkiye'de 1980 sonrasında yaşanan politik ve ekonomik değişimler ülkenin kentleşme pratiklerini derinden etkilemiştir. 1980-2000 yılları arasındaki neoliberal kentsel politikalar, 2000 sonrasında doğal ve yapı çevre üzerinde somut çıktılarının üretildiği bir zemin yaratmış, 2000'li yıllardaki "neoliberal kentleşme evresi"ne ait izlerin en net okunduğu kent ise İstanbul olmuştur (Bal, 2011). Sermayenin kârlı yatırım alanları arayışında İstanbul'daki neoliberal kentleşme formlarının, yakın süreçte ülkenin diğer metropol kentlerine de yayıldığı görülmektedir. Bu kapsamda İzmir, uzun yıllardır süregelen ve kentin çekirdeğinde önemli bir mekânsal dönüşümü öngören Yeni Kent Merkezi (YKM) kurgusu ile birlikte sermayenin yönünü çevirdiği en gözde kentlerden birisi haline gelmiştir. YKM kurgusunun temeli 2001 yılında "İzmir'in gelişen uluslararası

Nazım İmar Planı ile birlikte Turan, Salhane ve Alsancak Liman Arkası Bölgelerini kapsayan yaklaşık 480 hektarlık alanın Yeni Kent Merkezi olarak ilan edilmesi kentte büyük bir mekânsal dönüşüm sürecini fiilen başlatmıştır. 1/5000 Ölçekli İzmir Yeni Kent Merkezi Nazım İmar Planı'nın hedefleri arasında yer alan; atıl durumdaki sanayi ve depolama alanı alanlarının Merkezi İş Alanı (MİA) olarak yeniden düzenlenmesi, yapı yüksekliği konusunda esnek davranılması ve yeni bir kimlik yaratılması YKM'ye ilişkin vizyonu göstermektedir (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2003). 2005 yılında aktörlerin bölgeye ilişkin söylem analizlerine dayalı yapılan çalışmaya bakıldığında; YKM'ye atanan vizyonun, neoliberal kentleşme süreçlerinde önemli bir aktör olan özel sektör tarafından benimsendiği görülmektedir (Bal, Altınörs ve Doğmuş, 2005). İzmir'de doğu, batı, kuzey ve güney aksları üzerinde yer seçen farklı tipolojilerdeki lüks kapalı konut siteleri,

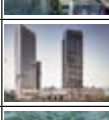
“İZMİR, UZUN YILLARDIR SÜREGELEN VE KENTİN ÇEKİRDEĞİNDE ÖNEMLİ BİR MEKÂNSAL DÖNÜŞÜMÜ ÖNGÖREN YENİ KENT MERKEZİ (YKM) KURGUSU İLE BİRLİKTE SERMAYENİN YÖNÜNÜ ÇEVİRDİĞİ EN GÖZDE KENTLERDEN BİRİSİ HALİNE GELMİŞTİR”

statüsü içinde liman bölgesinde yeni bir kent merkezi oluşturmak" amacıyla düzenlenen İzmir Liman Bölgesi İçin Kentsel Tasarım Uluslararası Fikir Yarışması'nın "21'inci yüzyıl İzmir'i için bir bakıma bir üçüncü İzmir için, tarihi kentin mevcut değerlerini olumsuzlamaksızın, bir karakter yaratma" vizyonuna dayanmaktadır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2001). İzmir Liman Bölgesi İçin Kentsel Tasarım Uluslararası Fikir Yarışması'nda derece alan projelerden elde edilen veriler mevcut verilerle birlikte ele alınarak, 2003 yılında bölgeye yönelik olarak hazırlanan 1/5000 Nazım İmar Planı'nın oluşturulması için gerekli zemini yaratmıştır (Erdik ve Kaplan, 2009). 2003 yılında onanmış 1/5000 ölçekli İzmir Yeni Kent Merkezi

her geçen gün bir yenisi eklenen büyük alışveriş merkezleri ve İnciraltı Turizm Merkezi kararı vb. gelişmeler neoliberal kentleşme açısından öne çıkmakta ancak İzmir Yeni Kent Merkezi, neoliberal kentleşme pratikleri kapsamındaki en güçlü alan olarak odağa yerleşmektedir.

YKM'de neoliberal kentleşmenin mekânları olarak büyük ölçekli kentsel projeler

YKM'de plan kararları aracılığıyla neoliberal kentleşme için gerekli mekânsal değişimin koşulları oluşturulmuş ve buna bağlı geliştirilen neoliberal kentleşme pratikleri aracılığıyla kent mekânı yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda büyük

Proje No	Proje Adı	Yatırımcı	Başlangıç Yılı	Yatırım Maliyeti (Milyon TL)	İçerdiği Fonksiyon	Proje Görseli
1	My Plaza	First Class Gayrimenkul	2000	50	Ofis	
2	Sunucu Plaza	Megapol Group	2006	85	Ofis	
3	Megapol Tower	Megapol Group	2009	45	Ofis	
4	Folkart Towers	Folkart Yapı	2011	45	Ofis, Konut, AVM	
5	Hilton Garden Inn	Yapıtsan İnşaat	2013	85	Otel	
6	Mistral İzmir	Mistral Yapı	2013	950	Ofis, Konut, AVM	
7	Ege Perla	İŞ GYO	2014	475	Ofis, Konut, AVM	
8	Novus Ventus	Adnan Kılıçoğlu-Katal İnşaat	2014	250	Ofis, AVM	
9	Ater Tower	Reanka İnşaat & Gayrimenkul	2015	300	Ofis, AVM	
10	Mahall Bomonti İzmir	Türkerler Holding	2016	790	Ofis, Konut, AVM	
11	Megapol Çarşı Kule	Megapol Group	2017	110	Ofis, Konut, AVM	
12	Tariş Tower	TARİŞ Zeytin ve Zeytinyağı Birliği	İnşaatı Başlamadı	900	Ofis, Konut, AVM	
13	MyWay Bayraklı Kule	Gözde Grubu	İnşaatı Başlamadı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	
14	İzmir Turan Karma Kullanım	Rönesans Gayrimenkul	İnşaatı Başlamadı	600	Ofis, Konut, AVM	
15	İzmir Konak Karma Kullanım Projesi	Tekfen ve Rönesans Gayrimenkul	İnşaatı Başlamadı	690	Ofis, Konut, AVM	
16	İzmir Marina Park	Sur Yapı	İnşaatı Başlamadı	610	Ofis, Konut, AVM, Otel, Marina	
17	Highlife Tower	Folkart Yapı	İnşaatı Başlamadı	875	Ofis, Konut, AVM	

ölçekli kentsel projelerin, neoliberal kentleşmenin somut çıktıları olarak öne çıktığı görülmektedir. Neoliberal kentleşme, mekânı dönüştürürken, hedeflenen yaşam tarzının sunulması ve bunun etkin bir şekilde pazarlanması için gereken temel yapılanmayı da oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında, YKM'de yer seçmiş büyük ölçekli kentsel projeler arasındaki 17 özel sektör yatırımı, projelerin yatırımcılar tarafından sunumu kapsamında incelenmiştir. Söz konusu 17 proje, içinde bulunduğumuz döneme dek YKM'de yer alan/yer alması beklenen özel sektör yatırımlarını kapsamaktadır. Bu kapsamda projelerin çevrimiçi kaynaklarda yer alan tanıtımlarından ve medya analizlerinden yararlanılmıştır. Çalışmaya ilişkin veriler 2016-2018 yılları arasında yazılı ve görsel medyada yer almış olan projelere ilişkin reklam ve lansman çalışmaları ile çevrimiçi kaynaklardan ulaşılabilen yatırımcı röportajlarından derlenmiştir. Çalışma kapsamında, YKM'de yer seçmiş büyük ölçekli projeler arasında yer alan 17 özel sektör yatırımının proje içeriklerinin yanı sıra yatırımcıların kenti seçme nedenleri, projelerin hedef pazarları ve pazarlama sloganları kapsamındaki veriler odağa alınmıştır.

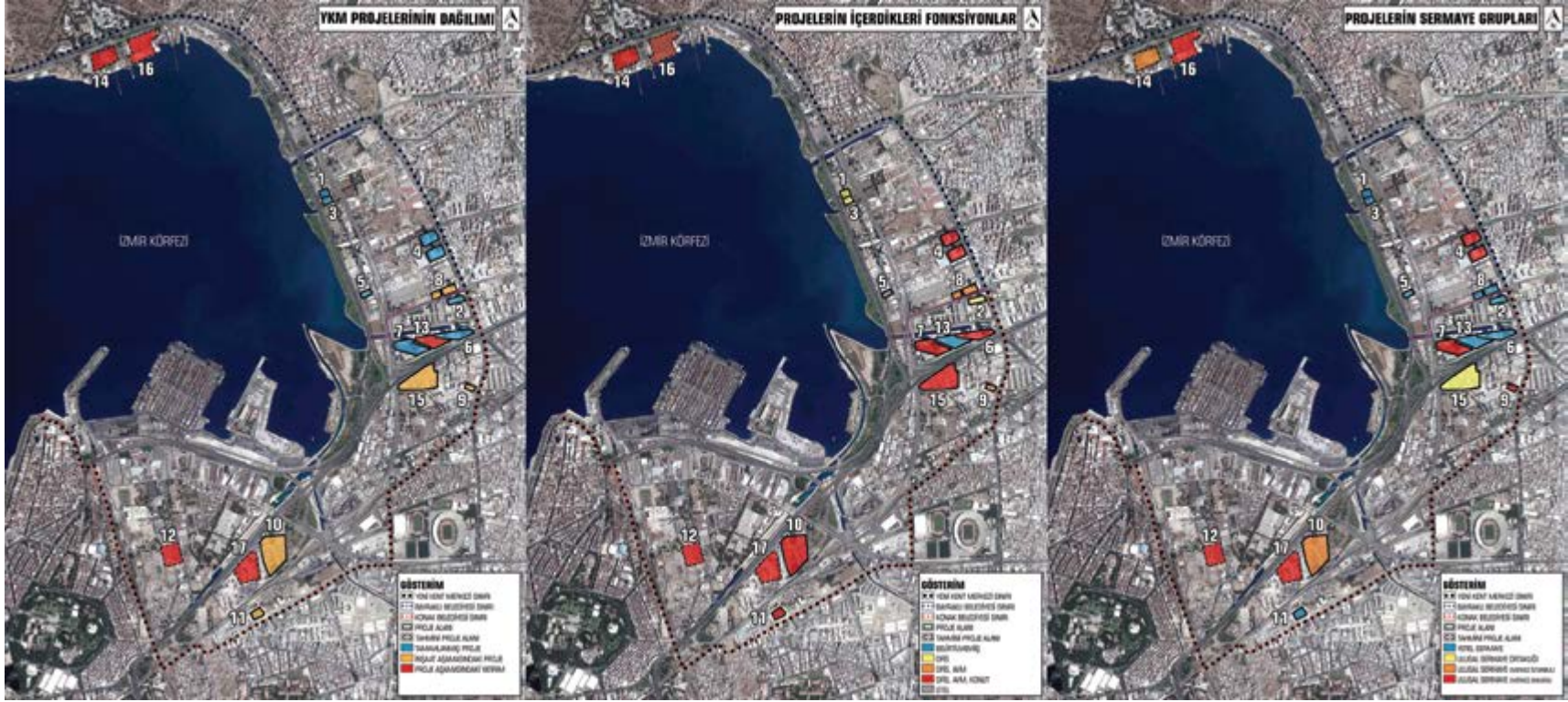
YKM'deki büyük ölçekli kentsel projelerin sunum biçimi

YKM'deki büyük ölçekli kentsel projeler aracılığıyla kent mekânı önemli bir dönüşüm yaşamaktadır. Neoliberal ideoloji, kentsel mekân üzerinde gerçekleştirmek istediği yatırımları harekete geçirebilmek için serbest piyasa mekanizmasının dinamiklerini bu dönüşüme olanak sağlayacak şekilde yapılandırmaktadır. Bu kapsamda, dönüşümün en güçlü aktörü olan özel sektörün özellikle bölgeyi ele alış biçiminin ve büyük ölçekli kentsel projeler temelindeki vizyonunun deşifre edilmesi büyük önem taşımakta, YKM'deki projelerin medyada yer alma biçimleri de önemli ip uçları sunmaktadır (bkz. Şekil 2).

YKM'de yer alan söz konusu projelerin yatırımcılarının kentteki lüks konut ve ofis açığı, kentin sahip olduğu avantajlı yatırım imkanları, İstanbul'a alternatif olarak görülmesi, kültür ve turizm potansiyeli ve karma kullanım

projelerinin eksikliği nedenleriyle İzmir'de yatırım yapmaya yöneldikleri görülmektedir (bkz. Tablo 2). Bu kapsamda yatırımcıların YKM'yi seçme sebepleri, neoliberalizmin serbest piyasa mekanizması içinde en avantajlı ve en kârlı yatırımlara yönelme noktasındaki temel hedefleri ile net olarak örtüşmektedir. Öte yandan, İstanbul'un bu kapsamdaki projeler temelinde bir doygunluk noktasına yaklaşmasının, İzmir'i yatırımcılar açısından cazip hale getirdiği gözlenmektedir. İstanbul'da diğer projelerin yanında çok da öne çıkmayacak olan projelerin İzmir'de yankı uyandıran projelere dönüşmesi, yatırımcı firmaların prestij kazanmasında etkili olmakta, bu da yatırımcı açısından İzmir'i bir kez daha cazip kılmaktadır. Öte yandan İzmir'in uzun yıllardır neoliberal kentleşme eğilimlerinin gerisinde durması (Bal ve Akyol Altun, 2016), kenti daha yaşanabilir bir çizgide tutmuştur. Bu durum, yatırımcı firmanın hedef kitlesine bu projeleri daha avantajlı hale getirerek sunabilmesini sağlamaktadır.

Farklı ölçeklerdeki yerel ve ulusal sermaye gruplarının projeleri sunum biçimleri incelendiğinde ortak noktayı, projelerin ağırlıklı hedef kitlesi olan üst gelir gruplarına yönelik ofis ve konutların yaratılması oluşturmaktadır. Neoliberalizm bireyin çıkarlarına, kişisel sorumluluklara, özel mülkiyete ve tüketime odaklanmaktadır (Harvey, çev, 2015). Dolayısıyla neoliberal kentleşme bu çerçevede bir yaşam tarzı hedeflemekte ve serbest piyasa mekanizmasını bunu maksimize edecek koşullar çerçevesinde harekete geçirmektedir. Buradan hareketle YKM projelerinde benzer bir şekilde; sunulan yaşam biçiminin ayrıcalıklı, modern, yeni, dışa açık ve kullanıcı grupları için en iyisi olduğu vurgusunun yapıldığı görülmektedir. Öte yandan, MacDonald (2011) neoliberal kentleşme sürecinde, yatırımcıların kent mekânına yönelmesi ile birlikte kentlerin sahip olduğu yerel avantajların sermaye lehine kullanıldığını ifade etmektedir. Bu kapsamda, YKM'deki projelerin sloganlarına ve proje sunumlarına bakıldığında, söylemlerin kente ve kentlilere yönelik olarak geliştirildiği, böylece yerelin ve yerel unsurların projelerin sunumunda araçsal bir rol üstlendiği görülmektedir (bkz. Tablo 3). Kent merkezlerinin

yeniden yapılandırılmasında, yüksek katlı yapıların bir statü sembolü haline geldiği görülmektedir (Öner ve Pasin, 2015). Hedef pazarı A+ konut ve ofis ihtiyacına sahip kullanıcılar olarak belirlenen projelerin prestijli, modern ve ayrıcalıklı yeni bir yaşam tarzının mekânı olarak sunulması, bölgenin sosyal yapısındaki değişimin yatırımcı açısından öne çıkarılan ve arzu edilen bir durum olduğunu göstermektedir.

Sonuç

Büyük ölçekli kentsel projeler, neoliberal kentleşmenin en güçlü mekânsal tezahürleri olarak öne çıkmakta ve kentin sosyo-mekânsal yapısı üzerinde radikal değişimlere neden olmaktadır. Neoliberal kentleşmenin serbest piyasa eksenli büyüme modeli çerçevesinde, bu sürecin en güçlü aktörü olan özel sermayenin kâr odaklı yatırım talepleri ile bu projelerin ağırlıklı hedef kitlesi olan üst gelir gruplarının mekânsal eğilimleri örtüşerek yeni bir neoliberal kentsel örüntü oluşturmaktadır. Tam bu noktada söz konusu kentleşme pratiği çerçevesinde söz konusu projelerin yatırımcılar tarafından sunum biçimi son derece önem kazanmaktadır. Çalışmanın odak noktası olan İzmir Yeni Kent Merkezi, bu kurgunun hayat

“PROJELERİN YATIRIMCILARININ, (...) KENTİN İSTANBUL’A ALTERNATİF OLARAK GÖRÜLMESİ, KÜLTÜR VE TURİZM POTANSİYELİ VE KARMA KULLANIM PROJELERİNİN EKSİKLİĞİ NEDENLERİYLE İZMİR’DE YATIRIM YAPMAYA YÖNELDİKLERİ GÖRÜLMEKTEDİR”

SOLDA YKM’de öne çıkan özel sektör yatırımları; Kaynak: İnternet Kaynakları [1]-[2] (Tablo 1)

SAĞDA ÜSTTE YKM’de öne çıkan projelerin dağılımı, içerdikleri fonksiyonlar ve sermaye grupları (Şekil 1)

SAĞDA ALTTA YKM’de öne çıkan projelerin medyadaki sunuş biçimi (Kaynak: İnternet Kaynakları [3]) (Şekil 2)

YATIRIMCI	YATIRIMCININ YKM'Yİ SEÇME SEBEBİ
Rönesans Gayrimenkul	Yatırım imkânı
Sur Yapı	Yatırım imkânı
First Class Gayrimenkul	Kentteki emlak sektörü potansiyeli
Megapol Group	- Lüks konut açığı - Yatırım maliyetlerinin ucuzluğu - İzmir'in Türkiye'nin en iyi yatırım yapılacak kenti olması
Folkart Yapı	- A+ konseptinde lüks konut açığı - Kentteki inşaat sektörü potansiyeli - Kentin İstanbul'un tek alternatifi olması
Yapıtsan İnşaat	Kentin önemli bir turizm ve kültür merkezi olması
Adnan Kılıçoğlu-Katal İnşaat	A+ ofis ihtiyacı
İŞ GYO	Kentteki karma projelerin eksikliği
Gözde Grubu	Yatırımcı için ilgi çekici bir yer olması
Mistral Yapı	- Uygun yatırım şartları - Kentin İstanbul'a alternatif oluşturması
Reanka İnşaat & Gayrimenkul*	- İstanbul'un doyum noktasına gelmesi - İstanbul'a alternatif oluşturması
Tekfe n-Rönesans Gayrimenkul	Yeni çekim merkezi olması
Türkler Holding	- Kentin Türkiye'nin önemli şehirlerinden biri olması, potansiyelleri
Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliği	Kentin turizm potansiyeli

ÜSTTE Yatırımcının YKM'yi seçme sebebi; Kaynak: İnternet Kaynakları [3]

*Atek Yapı tarafından başlatılan proje 2017 yılında Reanka İnşaat & Gayrimenkul tarafından devralınmış ancak yatırımın ilk ayağını Atek Yapı hayata geçirdiği için söz konusu yatırımcının YKM'yi seçme sebebi dikkate alınmıştır. (Tablo 2)

ALTTA YKM projelerinin yatırımcılar tarafından sunum biçimi; Kaynak: İnternet Kaynakları [1]-[2]

*İzmir Turan Karma Kullanım Projesi, İzmir Marina Park, İzmir Konak Karma Kullanım Projesi ve Tariş Tower yatırımları proje geliştirme aşamasında oldukları için proje sunum biçimlerinin deşifresi için gerekli veriler bulunmamaktadır.

PROJE*	PROJE SLOGANI	HEDEF PAZAR
My Plaza	İzmir'deki ofisiniz	Kurumsal şirketler
Sunucu Plaza	Kentin vasıfsız ofislerine alternatif olacak	A+ ofis ihtiyacı duyan firmalar
Megapol Tower	İzmir'in en yüksek iş merkezi	Yerel, ulusal ve uluslararası ölçekte çalışan firmalar
Folkart Towers	İzmir'in kalbi yükseklerde atıyor	A+ ofis, konut ihtiyacı olan firma ve kişiler
Hilton Garden Inn	İzmir'in ticaret merkezinde ideal Hilton Oteli	Özellikle iş dünyasından kullanıcılar
Mistral İzmir	İzmir'e yepyeni bir yaşam tarzı	Modern ofis ve konut ihtiyacı duyan kişi ve şirketler
Ege Perla	İzmir'in incisi	Modern hayatın tadını çıkarmak isteyen kullanıcılar
Novus Ventus	Ofisiniz İzmir'e işiniz dünyaya açılacak	A+ ofis ihtiyacı duyan şirketler
Ater Tower	İş dünyasındaki konumunuzu yeniden tanımlayın!	A+ ofis ihtiyacı bulunan firmalar
Mahall Bomonti İzmir	Olmak İstedığınız Yer	İzmir, İstanbul, Aydın, Muğla ve Denizli'den yatırımcılar
Megapol Çarşı Kule	7. Kulemiz Megapol Çarşı Kule	Yoğun iş temposu nedeniyle şehirde yaşayan kitle
MyWay Bayraklı Kule	Alsancak'ta oturma ayrıcalığını yaşamak isteyenler için	A+ ve prestij projelerinde yer alacak firma ve kişiler
Highlife Tower	Avrupa'nın en yüksek binası İzmir'de yükselecek	A+ ofis ve konut ihtiyacı olan kişi ve firmalar

bulduğu en temel bölgelerden biri olarak öne çıkmaktadır. YKM'de seçkin çalışma ve yaşam mekânları olarak sunulan projeler, kentte ayrıcalıklı olmanın sembolü olarak gösterilmekte ve bu bölge gerek mekânsal kurgu ve silüet gerekse de bölgenin yeni kullanıcıları açısından kentin diğer alanlarından belirgin bir biçimde ayrılmaktadır. Bölgede özel sektörün kârını maksimize edeceği düzeydeki üst ölçekli yatırımlarla yeni bir mekânsal örgütlenme kurulmakta, getirilen yapılaşma koşulları ile karşımıza kentin binlerce yıllık gelişim sürecindeki silüetinden oldukça farklılaşan, neoliberal kentleşmenin dikeydeki meydan okuyuşu şeklinde belirginleşen yeni bir kent silüeti çıkmakta ve bölgenin yeni sakinleri olarak bu mekânsal yeniden yapılanmanın yüksek maliyetlerini karşılayabilecek yeni bir kullanıcı grubu belirginlik kazanmaktadır. Bu ayrışma, kamu yararı ilkesi üzerinde kaçınılmaz olarak aşındırıcı bir etkiye işaret etmektedir. İzmir'de 2000'li yıllara özgü hayat bulan bu neoliberal kentsel örüntü, İzmir gibi uzun yıllardır neoliberal kentleşmeye mesafeli yaklaşan, bu eğilimlerin uzağında kalan bir kent için çarpıcı bir değişime işaret etmektedir. Bu değişimin kamu yararı ilkesi üzerinde yarattığı ve yaratacağı aşındırıcı etkilere dair, yerel yönetimler, meslek odaları, sivil toplum örgütleri ve kentteki tüm sınıfların duyarlı davranmaları, yapıcı ve çözüm odaklı bir yaklaşım içinde olmaları büyük önem taşımaktadır. ■

Özgün Tutar, Şehir ve Bölge Plancısı

Eylem Bal, Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

• Bu makale, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Yüksek Lisans Programı kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Eylem Bal danışmanlığında, Özgün Tutar tarafından yapılmakta olan "Neoliberal Kentleşme Ekseninde Mekânın Yeniden Üretimi: İzmir Yeni Kent Merkezi Örneği" başlıklı Yüksek Lisans Tezi kapsamında üretilmiştir.

KAYNAKLAR

- Ache, P. ve Andersen, H. T. (2008), "Cities Between Competitiveness and Cohesion: Discourses, Realities and Implementation - Introduction", Cities Between Competitiveness and Cohesion Discourses, Realities and Implementation, The GeoJournal Library 93, Springer Science+Business Media, 3-18.
- Ataay, F. (2007), "Neoliberalizm ve Devletin Yeniden Yapılandırılması Türkiye'de Kamu Reformu Üzerine İncelemeler", De Ki Yayınları, Ankara.
- Bal, E. (2011), "Türkiye'de 2000 Sonrası Neoliberal Politikalar Çerçevesinde İmar Mevzuatındaki Değişimler ve Yeni Kentleşme Pratikleri: İstanbul Örneği", Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Bal, E. ve Akyol Altun, D. (2016), "İzmir'de Neoliberal Kentleşme Eğilimleri Kapsamında Lüks Konut Üretiminde Yeni Yaklaşımlar: Folkart Konut Projeleri", Planlama Dergisi 26 (1), TMMOB Şehir Plancıları Yayını, 65-80.
- Bal, E., Altınörs, A. ve Doğmuş, O. E. (2005), "Kente Yön Veren Aktörler Temelinde İzmir Yeni Kent Merkezi Nazım Planı", Ege Mimarlık 53 (1), TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayını, 32-38.
- Brenner, N. ve Theodore, N. (2002), "Cities and the Geographies of "Actually Existing Neoliberalism", Antipode: A Radical Journal of Geography 34 (3), Blackwell Publishers, 349-379.
- Butler, T. (2007), "Re-urbanizing London Docklands: Gentrification, Suburbanization or New Urbanism?", International Journal of Urban and Regional Research 31 (4), Joint Editors and Blackwell Publishing Ltd., 759-781.
- Colomb, C. (2012), "Pushing the Urban Frontier: Temporary Uses of Space, City Marketing, and the Creative City Discourse in 2000s Berlin", Journal of Urban Affairs 34 (2), Urban Affairs Association, 131-152.
- Ellis, R. (2012), "A World Class City of Your Own!": Civic Governmentality in Chennai, India", Antipode: A Radical Journal of Geography 44 (4), Antipode Foundation Ltd., 1143-1160.
- Erdik, A. ve Kaplan, A. (2009), "İzmir Liman Bölgesinde Proje Yarışmasından Nazım İmar Planına Dönüşüm Sorunu", Ege Coğrafya Dergisi 18 (1-2), Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Yayını, 49-58.
- Graham, S. ve Marvin S. (2001), "Splintering Urbanism: Networked Infrastructures, Technological Mobilities and the Urban Condition", Routledge, Londra.
- Hackworth, J. R. (2007), "The Neoliberal City", Cornell University Press, New York.
- Halbert, L. (2004), "The Decentralization of Intrametropolitan Business Services in the Paris Region: Patterns, Interpretation, Consequences", Economic Geography 80 (4), Clark University, 381-404.
- Harvey, D. (2015), "Neoliberalizmin Kısa Tarihi", Çev. Aylin Onacak, Sel Yayıncılık, İstanbul (orijinal çalışma basım tarihi: 2005).
- He, S. ve Wu, F. (2009), "China's Emerging Neoliberal Urbanism: Perspectives from Urban Redevelopment", Antipode: A Radical Journal of Geography, 41 (2), Antipode Foundation Ltd., 282-304.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi (2001), İzmir Liman Bölgesi İçin Kentsel Tasarım Uluslararası Fikir Yarışma Şartnamesi.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi (2003), 1/5000 İzmir Yeni Kent Merkezi Nazım İmar Planı.
- Kozanoğlu, H., Gür, N ve Özden, B. A. (2015), "Neoliberalizmin gerçek 100'ü" (3. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Lin, G. C. S. ve Zhang, A. Y. (2015), "Emerging Spaces of Neoliberal Urbanism in China: Land Commodification, Municipal Finance and Local Economic Growth in Prefecture-Level Cities", Urban Studies 52 (15), SAGE Publications Inc., 2774-2798.
- MacDonald, I. T. (2011), "Bargaining for Rights in Luxury City: The Strategic Dilemmas of Organized Labor's Urban Turn", Labor Studies Journal 36 (2), SAGE Publications Inc., 197-220.
- Mayer, M. (2017), "Whose City? From Ray Pahl's Critique of the Keynesian City to the Contestations Around Neoliberal Urbanism", The Sociological Review 65 (2), SAGE Publications Inc., 168-183.
- Mollenkopf, J. H. ve Castells, M. (1991), "Dual City: Restructuring New York", Russell Sage Foundation, New York.
- Nappi-Choulet, I. ve Maury, T. P. (2009), "A Spatiotemporal Autoregressive Price Index for the Paris Office Property Market", Real Estate Economics 37 (2), American Real Estate and Urban Economics Association, 305-340.
- Öner, A.C. and Pasin, B. (2015), "Emerging Towers in Bayraklı: Sustainability as a Branding Strategy or a Tool for Local Development?", Buildings 5(3), 834-859.
- Rankin, K. N. ve Delaney, J. (2010), "Community Bias as Practices of Assemblage: Contingent Politics in the Neoliberal City", Environment and Planning A: Economy and Space 43 (6), 1363-1380.
- Sassen, S. (1991), "The Global City: New York, London, Tokyo", Princeton University Press, New Jersey.
- Smith, N. (1997), "Retro Modern or Revolutionary: Scale Shifts and Political Reaction in Twenty-First Century Urbanism", City & Society 9 (1), American Anthropological Association, 35-51.
- Swyngedouw, E., Moulaert, F. ve Rodriguez, A. (2002), "Neoliberal Urbanization in Europe: Large-Scale Urban Development Projects and the New Urban Policy", Antipode: A Radical Journal of Geography 34 (3), Blackwell Publishers, 542-577.
- İnternet Kaynakları [1] (Erişim Tarihi: 27 Mart 2017) <http://www.atertower.com/#>
<http://www.egeperla.com.tr>
<http://folkarttowers.com/>
<http://mcarsikule.com/#!>
<http://www.megapolgroup.com/>
<http://www.mistralizmir.com.tr/>
<http://www.mypalaza.com.tr/>
<http://www.myway.com.tr/projelerimiz.html>
<http://www.novusventus.com/>
<http://mahallbomontiizmir.com/>
<http://rgy.com.tr/tr/projects/izmir-turan-project>
<http://www.ronesanskonut.com.tr/projeler/devam-eden-projeler/izmir-turan-karma-kullanim-projesi>
<https://www.suryapi.com.tr/avm-projeleri/sur-yapi-izmir-marina-park>
<http://www.yapitsan.com.tr/ProjeDetay.aspx?Id=161>
<http://www.yenibirinsaat.com/index.php/taris-tower>
- İnternet Kaynakları [2] (Erişim Tarihi: 22 Kasım 2016) <http://www.ardaliinsaat.com/cloud/331.jpg>
<http://folkartvega.com/galeri.php#gallery-10>
<http://www.egemak.biz/dosya/82daf72f6c.jpg>
<http://www.egeperla.com.tr/img2/AVM/9.jpg>
<https://www.emlakbulten.com/wp-content/uploads/Izmir-Marina-Park.jpg>
<http://i.emlaktasondakika.com/Files/EditorImages/images/yenibir.jpg>
<http://dekoral.org/v5/wp-content/uploads/2014/01/Folkart-9.jpg>
http://mahallbomontiizmir.com/images/innerPages/archConcept/olm_akistediginyer_big.jpg
https://www.mcarsikule.com/Megapol/GaleriDetay/1/dis_mekan.html
http://www.megapolgroup.com/assets/upload/02-1_2127-120.jpg
http://www.mistralizmir.com.tr/img/MISTRAL_KATALOG_27022017.pdf
<http://www.myway.com.tr/myway-rodcar-kule.html>
<http://projefirsatlari.com/wp-content/uploads/2016/06/Atek-Adress.jpg>
<http://www.tekfengayrimenkul.com/izmir-projesi.aspx>
http://www.yapitsan.com.tr/img/78c05e79-cff6-4ab9-893a-426aad1fe_685.jpg
https://3dkonut.com/Resimler/Projeler/folkart-highlife-tower/folkart-highlife-tower_86322.png
http://3dkonut.com/Resimler/Projeler/novus-ventus/VaziyetPlan/no_vus-ventus_3660.png
https://3dkonut.com/resimler/projeler/ronesans-turan/3dresimler/ronesans-turan_9227.png
- İnternet Kaynakları [3] (Erişim Tarihi 25 Mayıs 2017) <https://divamagazin.com/folkart-towers-ayriralikli-yasamin-merkezi/>
http://www.egeninsesi.com/haber/13141-folkart-yonetim_kurulu_baskani_mesut_sancak_izmirin-parlayan_yildizi
<http://www.egeperla.com.tr/img2/kupur/110-b.jpg>
<http://www.egeperla.com.tr/img2/kupur/08112013DivaEk-b.jpg>
<https://emlakkulisi.com/izmir-yeni-kent-merkezi-projeleri/337527>
<https://www.emlaknews.com.tr/haberler/ronesans-gyden-izmir-625-milyon-liralik-dev-proje-268205/>
<https://www.emlaktasondakika.com/haber/sektorden-haberler/izmirin-luks-konut-projeleri-ivme-kazandi/111876>
<https://www.emlaktasondakika.com/haber/sektorden-haberler/izmir-marina-parkin-detaylari-belli-oldu/98755>
<https://www.emlaksayfasi.com.tr/emlak-gundem/megapol-insaat-tan-mizyon-e-3-yeni-h10162.html>
<http://www.ensonhaber.com/izmirin-yeni-kent-merkezi-yatirimcilarin-gozdesi-2015-11-27.html>
<http://www.firstclassgayrimenkul.com/haber/detay/firstclass-gayrimenkul-en-iyilerin-ilk-tercihi/>
<http://www.gazeteyenigun.com.tr/duglesle-izmir-dair/137580>
<http://www.guncelprojebilgileri.com/novus-ventus/izmir/proje/2796>
<http://www.gozlemgazetesi.com/haberyazdir/161079/p-classbaslik-titleizmir-icin-el-ele-verip-birlikte-calismak-gerekizmir-icin-el-ele-verip-birlikte-calismak-gerekp.html>
<https://www.haberler.com/hilton-garden-inn-in-temeli-atildi-6054713-haberi/>
<http://www.hurriyet.com.tr/izmir-dev-bir-proje-daha-geliyor-40295194>
<http://www.mahallbomontiizmir.com/media/1045/007.jpg>
<http://www.mahallbomontiizmir.com/bas%C4%B1n/haberler/>
<http://mistralgyo.com/wp-content/uploads/2016/04/Haber-Tu%CC%88rk-Egeli-2-6-AG%CC%86USTOS-2014.jpg>
<http://www.mistralizmir.com.tr/img/basin/Haberturk-Egeli-3.jpg>
<http://www.mistralizmir.com.tr/img/basin/10.05.2014IzmirHurriyet2.jpg>
<http://www.mistralizmir.com.tr/img/basin/09.05.2014Turkiye.jpg>
<http://www.projeizmir.org/viewtopic.php?f=4&t=4&start=100>
<http://www.sayagrup.com.tr/uploadedImages/pressImages/28.jpg>
<http://www.sayagrup.com.tr/uploadedImages/pressImages/21.jpg>
<http://www.sayagrup.com.tr/uploadedImages/pressImages/20.jpg>
<https://www.yeniasir.com.tr/ekonomi/2014/03/16/folkart-guinness-yolunda>

Yumuşak Zemin Tasarımında Algoritma Kullanımı: Bornova Cumhuriyet Meydanı Örneği

ÇALIŞMANIN AMACI MİKROSKOBİK ÖLÇEKTEKİ YAYA HAREKETLERİNDEN YARARLANILARAK TASARIMCILARA YÖNELİK ANALİZ DİYAGRAMLARI ELDE ETME YÖNTEMİ GELİŞTİREN VE ÜRETİLEN DİYAGRAM DOĞRULTUSUNDA TASARIM TÜRETEN BİR ALGORİTMAYI PARAMETRİK TASARIM ARAYÜZÜNDE GELİŞTİRMEKTİR

Erdem Yıldırım, Hikmet Gökmen

Bu çalışmada, parametrik araçlar kullanılarak, kamusal alanlarda yaya hareketinin niceliksel analizi doğrultusunda mekana değin alternatif yumuşak zemin tasarımı yapan bir algoritma geliştirilmiştir. Mikro ölçekte incelenen yaya hareketleri analizinde kaynak girdi olarak video görüntüleri kullanılmıştır. Çalışmanın 'Ön Test' alt başlıklı ilk bölümünde, parametrik tasarım yazılımı olan Grasshopper® ile kodlanan algoritmada, video görüntülerindeki yaya hareketleri mekansal bir analiz tekniği olan kuadrat tekniği ile analiz yöntemi geliştirilmektedir. İkinci bölüm olan 'Alan Çalışması'nda ise geliştirilen algoritma ile Bornova Cumhuriyet Meydanı'nda kullanılarak mekanın yaya sirkülasyonu doğrultusunda bir yumuşak zemin tasarımı yapılmıştır. Üçüncü bölüm olan 'Uygulama'da ise algoritmanın yaya yoğunluğu haritalamasını baz alarak ürettiği tasarım kamusal meydanlardaki betonlaşma ve ısı adası etkisini azaltmaya alternatif üretmeye dikkat çekmek amacıyla Bornova Cumhuriyet Meydanı'na geçici zemin boyaması olarak uygulanmıştır.

Giriş

Kamusal mekana dair tasarımların karmaşık ve iç içe geçmiş değişkenleri vardır. Bu değişkenlerin merkezinde ise

insan bulunur. Bu nedenle, kullanıcıyı merkeze alan, onun davranışlarını ve mekan üretim pratiklerini esas alan tasarım yöntemlerinin-ki kısaca 'kullanıcı odaklı tasarım' yaklaşımları olarak adlandırılabilir-kamusal alanları biçimlendirmede kullanışlı bir yöntem olduğu bilinmektedir (Gehl, 2013). Kamusal mekanlarda hareket, dinamizm ve etkileşim çok yüksektir. Tüm mekan ölçeklerinde olduğu gibi kentsel alanlarda da üstten kavrayıcı ve öznel tasarım yaklaşımlarına kullanıcının tepkisi alternatif çözümler üretmek olmuştur (Resim 1). Bu noktadan hareketle çalışmanın temel kurgusu, yayaların ürettiği izleri tersine mühendislik (*reverse engineering*) kavramına koşut bir düşünce ile kullanıcı davranışlarına adapte olan mekanlar elde etmeye dayanmaktadır. Mekan tasarlayan profesyonellerin (mimar, kentsel tasarımcılar, kent plancıları gibi) tasarım sürecinde kullanıcılarla ilişki kurması, kullanıcıların ileride üretmek durumunda kalacakları alternatiflerin önemli bir kısmını tasarlama sürecine çekerek daha etkili bir sonuç alınmasını sağlayabilmektedir. Bu durumda tasarım süreci etaplandırılarak kullanıcı refleksinin doğrultusunda adaptasyonlara ve optimizasyonlara gidilmelidir. Kamusal mekan üzerine tasarım yöntemi geliştirmek için öncelikle kullanıcıların

davranış ve hareket pratiklerine dayalı tepkilerinin detaylı bir şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. Yukarıdaki saptama ve önermelerin ışığında, çalışmanın amacı mikroskobik ölçekteki yaya hareketlerinden yararlanılarak tasarımcılara yönelik analiz diyagramları elde etme yöntemi geliştiren ve üretilen diyagram doğrultusunda tasarım türeten bir algoritmayı parametrik tasarım arayüzünde geliştirmektir.

Çalışma kapsamında tasarım konusu olarak kamusal alanlarda yumuşak zemin tasarımı ele alınmaktadır. Meydanlardaki tamamı sert zeminden oluşan yüzeylerin yarattığı 'ısı adası etkisi' ve bu olumsuz etkinin giderilmesinde yaya odaklı parametrik analiz ve tasarım yöntemlerinin kullanımı denenmektedir.

Günümüzde küresel ısınmanın şiddetli etkilerine dünyanın çok farklı bölgelerinde şahit olunmaktadır. Kentleşmenin yoğun olduğu alanlarda ısı adası etkisinin kentlerdeki yaşanabilirliği olumsuz yönde etkilediği gözlemlenebilmektedir. Isı adasının en temel nedenleri betonlaşma ve fosil yakıtı kullanımıdır (Mohajerani v.d., 2017). Özellikle gece saatlerinde, gün boyu güneş ışınlarını sönmüleyen ısı kütleleri (beton, asfalt v.b.) güneş battıktan sonra uzun bir süre boyunca depoladıkları ısıyı yavaş bir şekilde

çevrelerine yaymaktadır. Sonuç olarak kentsel alanlardaki fazla betonlaşma şehirlerdeki yaşam kalitesini düşürmektedir. Bu çalışmanın hedefi sert zeminlerin çok yoğun olduğu kamusal alan olan meydanlardaki ısı adası etkisini minimuma indirmektir.

Çalışmanın özgünlüğü, yaya hareketlerini analiz eden yazılımlar yerine, parametrik tasarım yazılımının kullanımıyla analizin tasarımcıların daha hakim olduğu bir arayüzde gerçekleşmesidir. Yaya hareketlerini analiz eden yazılımların kendi arayüzleri vardır. Bu yüzden her yeni öğrenilen yazılım bir eğitim süreci gerektirmektedir. Çalışmada geliştirilen algoritma, günümüzde parametrik tasarım ile ilgilenenler tarafından sıklıkla kullanılan bir kodlama dilinde yazıldığı için, tasarımcıların kullanımına kolaylık sağlamaktadır.

Geliştirilen algoritma, video kayıtlarından elde edilen yaya yoğunluğu haritalamalarıyla sirkülasyonun az olduğu alanları tespit etmekte ve bu alanlar için yumuşak zemin tasarımları önermektedir. Böylelikle algoritma kullanılarak meydanlardaki aktif olarak kullanılmayan ve ısı adası etkisi oluşturan alanların önüne geçilmesini amaçlayan otomatize bir yöntem geliştirilmiştir.

Isı adası oluşturan sert zeminlerin belirlenmesi ve iyileştirme önerilerinin geliştirilmesini amaçlayan bu çalışma kapsamında benimsenecek 'üretken tasarım' (*generative design*) olarak adlandırılan yöntem günümüzde tasarım alanında yeni sayılabilecek bir alan gibi görülse de aslında kökleri 1960'lara kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Bilgisayar sistemlerinin gelişmesinin erken safhaları olan 60'lı yıllarda, tasarımcılar ve tasarım kuramcıları 'üretken tasarım' ve 'performansa dayalı tasarım' (*performance-based design*) yöntemlerinin potansiyellerinin farkına varmaya başlamışlardır. 'Üretken tasarım' terimi ilk 1960'larda Christopher Alexander tarafından ortaya atılmıştır (Alexander, 1964). Alexander "Sentezleme Üzerine Notlar" başlıklı kitabında bilgisayar teknolojilerinden faydalanarak, ürün tasarımında en verimli optimum formun bulunmasının sağlanabileceğini belirtmiştir. 90'ların sonuna doğru bilgisayarları tasarımı şekillendirmede kullanan önemli ve öncül bir aktör olan Greg Lynn, animasyon tekniklerinden yararlanarak 'blob mimarlığı' kuramını geliştirmiştir (Lynn, 1998). Daha sonrasında Branco Kolarevic, canlıların gelişimindeki hücre oluşumunda kullanılan bir terim olan morfogenez

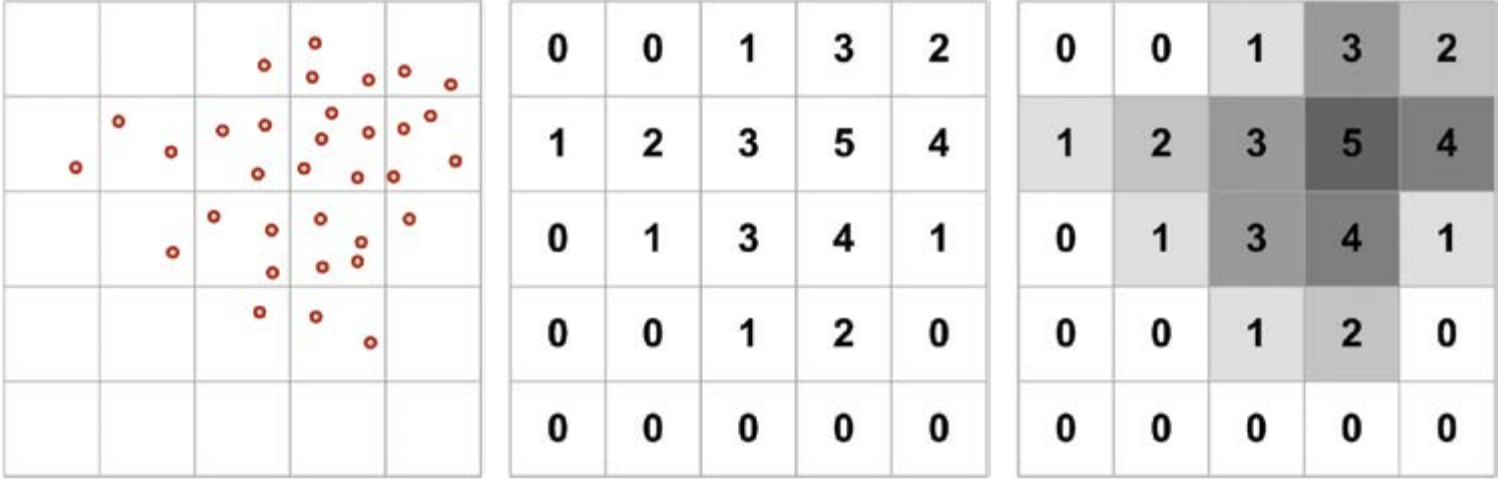
(*morphogenesis*) kavramını ortaya koymuştur. Kolarevic'e göre morfogenez terimindeki işlevsel form bulma olgusu, simülasyonlarla mimari tasarım alanına devşirilmelidir (Kolarevic, 2003). Bilgisayar destekli tasarımlarda kodların bir araç olarak kullanılmasını öneren Kostas Terzidis, mimari tasarım ölçeğinde algoritmalar ile form üretim pratiğinin değişimine değinmiştir (Terzidis, 2006). Zaha Hadid mimarlık ofisinden Patrik Schumacher algoritmalarındaki parametrelerin değiştirilmesi ile oluşan form çeşitliliğini 'parametrisizm' olarak tanımlamıştır (Schumacher, 2009). Algoritmaların görsel kodlama yöntemi ile yazılarak, grafik bir ağ dilinde kurgulanmasıyla daha basit bir kullanıma sahip olan Grasshopper® yazılımı, mimarlık ortamında en çok tercih edilen parametrik tasarım programıdır (Schumacher, 2011).

'Tasarım'ın ikili anlamı vardır. Aynı anda hem objenin tasarım eylemi (aktivite olarak tasarım), hem de tasarım eylemi sonucu olan tasarlanan obje (eser olarak tasarım) anlamına gelir. Bu ayırım üretken tasarım, ve daha sonraları performansa dayalı tasarım sistemlerinin merkezini oluşturur. Üretken sistem tasarım nesnesini betimlemek yerine, bu eserin yapım aşamasının prosedürü

“ÇALIŞMANIN HEDEFİ SERT ZEMİNLERİN ÇOK YOĞUN OLDUĞU KAMUSAL ALAN OLAN MEYDANLARDAKİ ISI ADASI ETKİSİNİ MİNİMUMA İNDİRMEKTİR”

ALTTA Resim 1. Konak Meydanı'nda kullanıcıların ürettiği patikalar

kodlanır (Dino, 2012). Diğer bir deyişle tasarımcı tasarım aşamasında sonuç ürünün ne olacağını tahmin edebilir, ancak tam olarak tahayyül edemez. Bununla birlikte parametrik yöntemler ile geliştirilen tasarımla, kullanılan verilerin değişmesi ile farklı alternatifler simültane olarak üretilebilir. Diğer bir deyişle, bilgisayar ortamında tasarlanan bir objede güncellemeler yapmak için süreç geri alınmaz (*undo*), sadece yazılan kod değiştirilir.

Performansa dayalı tasarımda algoritmaya girilen veriler tasarımcıların öznel kararları yerine çevreden gelen nesnel verilerdir. Örneğin performansa

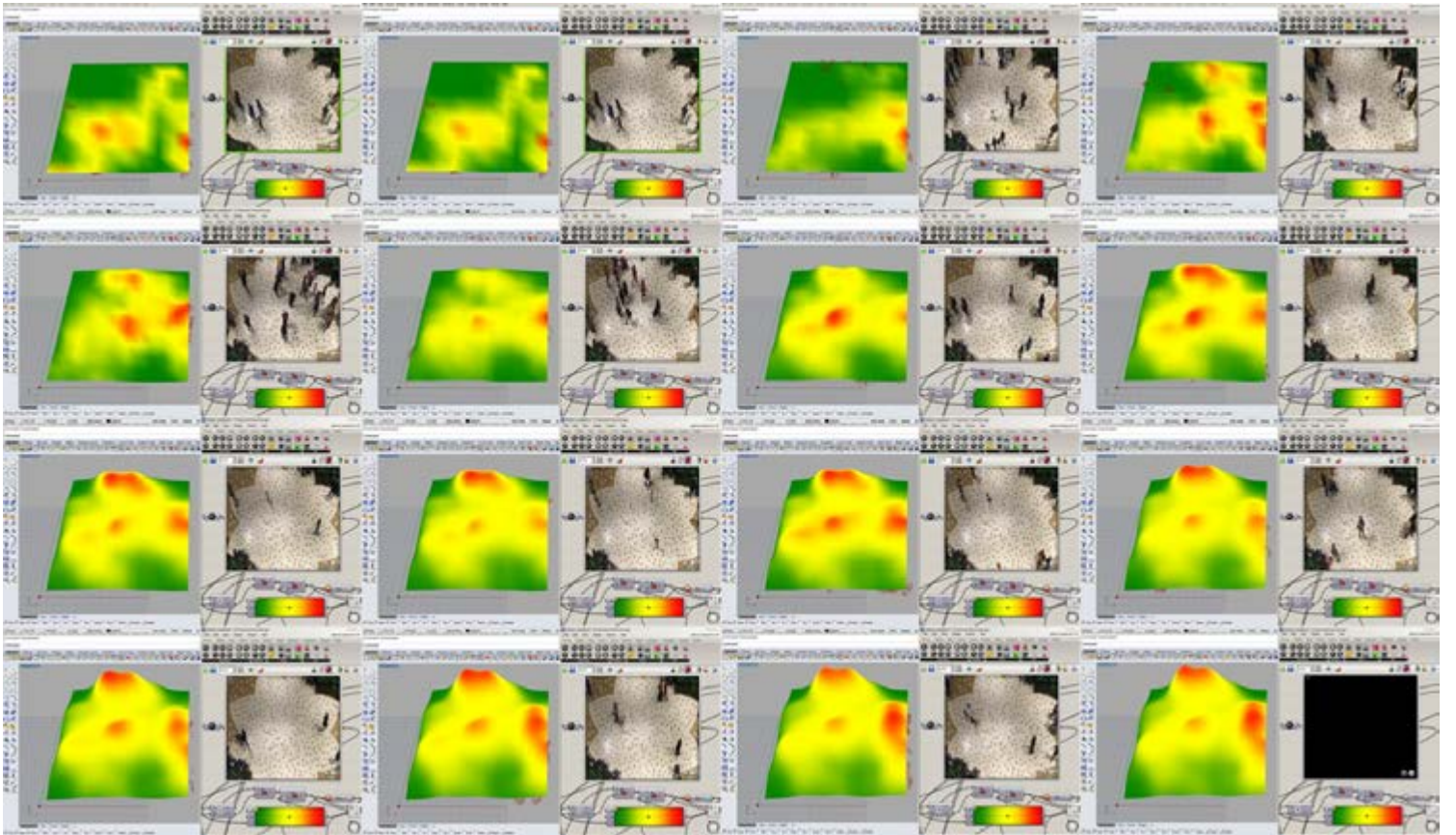
dayalı tasarımda algoritmada kodlanan değişkenler statik girdilerdir; tasarımı oluşturan formun parametreleri statik açıdan en performanslı sonucu verecek şekilde tanımlanmaktadır. Başka bir örnek verilecek olunursa, güneşe bağlı tasarımda geometriye şekil verecek açılar istenilen optimum derecede hesaplanmaktadır.

Performansa dayalı dijital teknolojilerin kullandığı tasarım sürecinde diyagramlar form oluşturmada kaynak grafikler olarak kullanılmaktadır. Diyagram mimarisi, tündengelem temelli planlama kararları olmayan, çevresel faktörlerin

ya da program temelli ilişkilerin düzenlenmesine dayalı bir mimari anlayışa dayanır (Akipek, 2004). Bu çalışmada ise 'performans'; yayaların seyrek olarak geçtiği yerler belirlenerek, gerekli alanlara konumlandırılan yumuşak zeminin etkinliği olarak ele alınmaktadır.

Ön test: Kalibrasyon

Bilgisayar teknolojisini bir araç olarak kullanmak üzere çeşitli yazılımların geliştirilmesiyle, kentsel veriler gibi büyük nicelikte ve karmaşık nitelikte verilerin işlenmesi ve analiz edilebilmesi mümkün olabilmektedir (Wang v.d.,

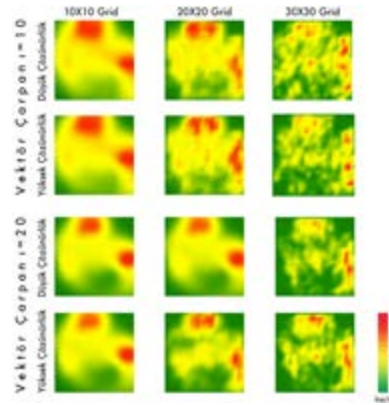
2015). Bu yazılımların en çok bilinen örneği olarak ArcGIS© verilebilir. Yazılım, geometrik yayılım, bölgesel yoğunluk gibi statik verilerin analizine olanak tanımaktadır.

Grasshopper© yazılımı parametrik tasarım aracı olarak en çok kullanılan, birçok üçüncü parti yazılımlara (*third-party software*) ve tepkisel çevrelere (*responsive environments*) uyumlu bir yazılımdır (Stouffs v.d., 2013). Bu yazılım, parametrik modellemenin yanı sıra, çok çeşitli 'eklenti'lerle (*plug-in*) strüktürel hesaplama (Piker, 2013), ekolojik tasarım (Peters, 2013), mekan dizimi (May, 2015; Nourian v.d., 2017), etkileşimli mekanlar (Fischer v.d., 2012) gibi birçok alanda kullanılabilir. Bu çalışmada mekansal analiz yöntemi olan kuadrat analizi (*quadrat analysis*), görsel kodlamaya dayalı parametrik tasarım yazılımı olan Grasshopper© ile oluşturulmuştur.

Diğer bir deyişle kuadrat analizi yöntemi Grasshopper© ortamında adapte edilerek kodlanmıştır. Kuadrat analizi, gride bölünmüş bir bölgedeki, grid hücrelerinin her birinin içerisindeki eleman sayısına göre tespit edilmiş yoğunluk analizi olarak özetlenebilir (Thomas, 1977). Kuadrat analizi özellikle alansal analiz yapmak üzere yoğunlaşma bölgesi saptamada kullanılan bir yöntemdir (Resim 2). Kuadrat analizi yöntemi ilk olarak 1935'te biyoloji alanında bölgesel analiz yöntemi geliştirmek için kullanılmıştır (Ashby ve Stevens, 1935). Kuadrat analizi için zaman içinde farklı yazılımlar geliştirilmiştir (Cheng v.d., 2015). Bu yazılımlar farklı disiplinlere hizmet etmektedirler: Kentsel analiz (Rohde ve Corcoran, 2012), mekan dizimi (Garip v.d., 2015), bilgisayar oyunu (Almeida v.d., 2016) gibi birçok sayısal platformlarda kullanılmaktadır. Bu çalışmada ise kuadrat analizi kentsel ölçekte yaya hareketinin yoğunluk analizinde kullanılmak üzere parametrik tasarım yazılımı içinde oluşturulmuştur.

Çalışma kapsamında, algoritmayı oluşturmak ve değişkenleri sınamak üzere, kontrollü bir ortamda pilot çalışma olarak bir alışveriş merkezinin atrium zeminindeki yaya hareketleri analiz edilmiştir.

Kaydedilen videonun perspektifi bir video editör yazılımıyla plansal hale getirilerek algoritmada kullanılmak

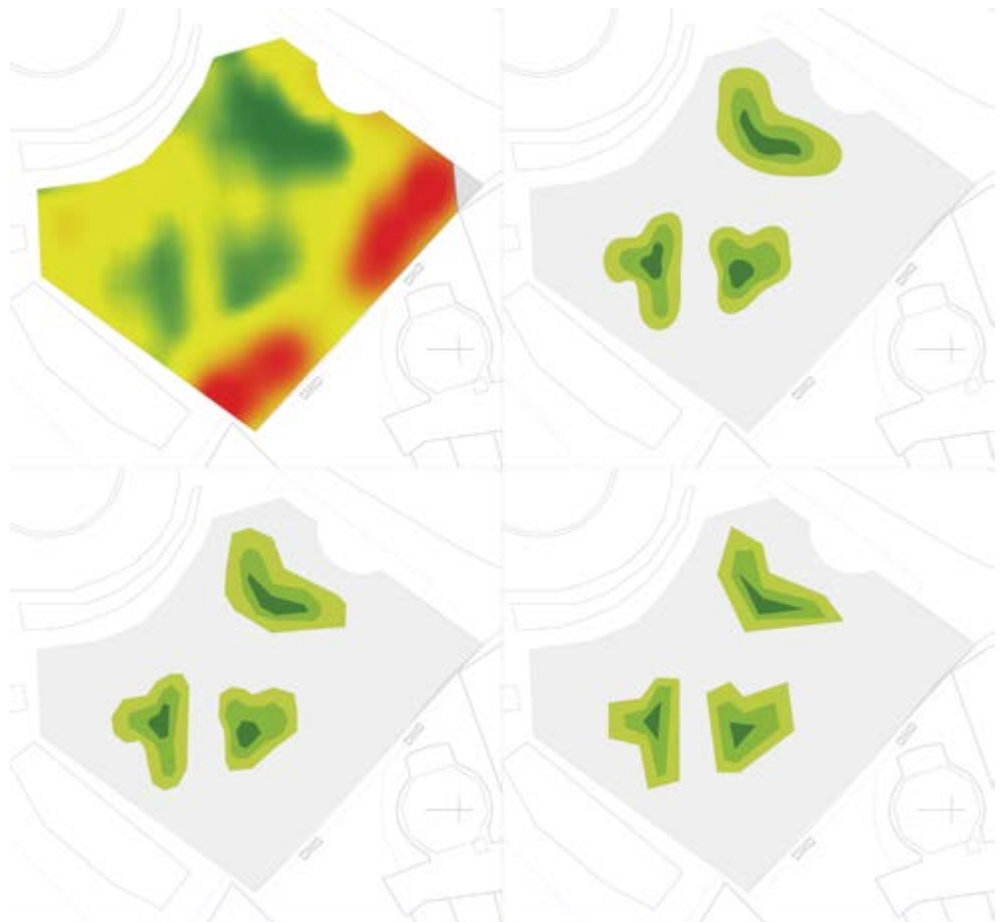
SOLDA ÜSTTE Resim 2. Hipotetik kuadrat analizi haritalaması

SOLDA ALTTA Resim 3. Pilot çalışmadaki analiz sürecinden ekran görüntüleri

SAĞDA ÜSTTE Resim 4. Farklı değişkenlerle elde edilmiş analiz matrisi, Resim 5. Bornova Cumhuriyet Meydanı'nın analizin yapıldığı videonun bakış açısından görünümü

SAĞDA ALTTA Resim 6: Bornova Cumhuriyet Meydanı yaya yoğunluğu haritalaması (sol üst), algoritmanın tespit ettiği en az yoğun olan alanlar (sağ üst), sadeleştirilmiş yumuşak zemin soyutlaması (sol alt), uygulanan tasarım (sağ alt).

“KUADRAT ANALİZİ KENTSEL ÖLÇEKTE YAYA HAREKETİNİN YOĞUNLUK ANALİZİNDE KULLANILMAK ÜZERE PARAMETRİK TASARIM YAZILIMI İÇİNDE OLUŞTURULMUŞTUR”

“GELİŞTİRİLEN ALGORİTMA YAYALARIN SEYREK GEÇTİĞİ BÖLGEYİ ALGILAMAKTA VE AYRICA BU ALANA ÖZEL BİR YUMUŞAK ZEMİN TASARIMI ÖNERİSİ ÜRETMEKTEDİR”

ÜSTTE Resim 7: Mimarlık öğrencileri ve meydan kullanıcılarıyla gerçekleşen boyama

ALTTA Resim 8: Meydanın boyamasının genel görünümü

üzere hazır hale getirilmiştir. Bununla birlikte, Grasshopper© yazılımının içinde Firefly© eklentisinden de yararlanılmıştır. Algoritmada, ilk olarak tanımlanan video dosyası “optical flow” bileşenine bağlanmıştır. Bu bileşen, videodaki piksel yer değiştirmelerini algılayarak, hareketi vektörlere dönüştürmektedir. Daha sonra bu vektörlerin oluşturduğu veriler kullanılarak gerçek zamanlı kuadrat analizi oluşturulmuştur. Her bir hücrenin mekan-zaman içindeki değerleri

toplanmış, bu verilerin toplamaları alanda hipotetik olarak oluşturulan hiperyüzey üzerindeki grid noktalarının Z değişkenlerini vermesi sağlanmıştır. Son olarak oluşturulan hiperyüzey yüksekliğine göre renklendirilerek yoğunluk haritası elde edilmiştir (Resim 3).

Algoritmada başlama komutu verilmeden önce analiz yüzeyi düzlemseldir. Başlama komutundan sonra hareket olan yerlerde, zaman içinde yüzeyin yükselmesiyle

algoritmanın tutarlılığı gözlemlenmiştir. Her grafikte kamera açısına göre mekanın üst ve sağ bölgelerinde yoğunlaşmanın görüldüğü saptanmaktadır. Bu noktalar yaya yoğunluğunun en fazla olduğu alanlardır. Bununla birlikte, yaya yoğunluğunun en az olduğu, dolayısıyla analiz hiperyüzeyinin en düşük bölgelerde peyzaj elemanlarının bulunduğu gözlemlenmektedir.

Pilot proje sürecinde 3 farklı değişken kullanılmıştır. Bunlardan ilki grid boyutudur. Kuadrat analizi yönteminde, grid sayısının değişiminin sonucu etkilediği bilinmektedir (Thomas, 1983; Hengl, 2007). 10x10, 20x20 ve 30x30 grid matrisi olmak üzere üç farklı boyut belirlenmiştir. Algoritmada, video görüntüsündeki piksellerin yer değiştirmesi vektörlere dönüşmektedir. Bu dönüşüm sırasında vektörlerin büyüklüğünün ölçek faktörü ikinci değişkendir. Üçüncü değişken ise videonun çözünürlüğüdür. Değişkenler matrisi incelendiğinde vektör çarpanının ve çözünürlüğün analiz sonucuna önemli bir etkisinin olmadığı, ancak grid hücresi sayısının analizi detaylandığı incelenebilir (Resim 4). Kalibrasyon sonucunda düşük çözünürlükte, vektör çarpanı 10 ve 30x30 grid boyutu sürecin devamı için uygun görülmüştür.

Alan çalışması: Yaya temelli yumuşak zemin tasarımı

Çalışmanın birinci aşamasında algoritmanın kalibrasyonu yapıldıktan sonra ikinci aşamada yaya sirkülasyonunun en fazla gözlemlenebildiği, karmaşık akış aksları barındıran kentsel mekanlar olan meydanlar üzerindeki analizlere geçilmiştir.

Alan çalışmalarında seçilecek meydanın kriterleri;

- Yaya sirkülasyonu yoğunluğu olan
- Yaya akış dinamikleri değişken olan (lineer yapıda sokak değil, birçok farklı geometrik odaktan beslenen),
- Sert zemin yoğunluğu fazla olan,
- Potansiyel kentsel yumuşak zemin alanları eklenebilir olan.

Bu kriterler doğrultusunda çalışma alanı olarak Bornova Cumhuriyet Meydanı seçilmiştir (Resim 5).

Alana hakim, yüksek bir noktada bulunan bir kameradan, yılın

farklı zamanlarında elde edilen video kayıtları kaynak veri olarak kullanılmıştır. Bornova Cumhuriyet Meydanı üzerindeki yaya hareketleri yılın farklı mevsimlerinde, sabah, öğle ve akşam olmak üzere farklı zaman dilimlerinden video kayıtları elde edilmiştir. Toplam 60 dakikalık video kayıtlarının algoritmada kaynak olarak kullanılmasıyla meydanın nihai yaya analiz haritalaması oluşturulmuştur. Bu haritalama incelendiğinde meydandaki en baskın akışın meydana komşu kilise duvarına paralel bir aks oluşturduğu gözlemlenmektedir. Beliren ikincil akışlar ise meydanın diyagonal olarak ortasından geçen akslardır. Meydandaki rekreatif aktivitelerin odak noktası olan bankların çevresinde ise homojen bir yoğunluk belirmektedir.

Çalışmada geliştirilen algoritma yayaların seyrek geçtiği bölgeyi algılamakta ve ayrıca bu alana özel bir yumuşak zemin tasarımı önerisi üretmektedir. Algoritmanın çalışma mantığı, analizin oluşturduğu yoğunluk topoğrafyasının hacmini daha basit üçgenlemelerle tarif etmeye dayanmaktadır. Üçgen yüzeylerle oluşturulan bu hacim belirli yüksekliklerde yatay olarak kesilerek tasarım oluşmaktadır. Kesim yüksekliği algoritmayı kullanan tasarımcıların yumuşak zemin için öngördüğü metrekaire üzerinden belirlenmektedir. Farklı sadeleştirme tercihlerine göre elde edilen tasarımlar Resim 6'da incelenebilir.

Uygulama: İyi Tasarım 2017 geçici görsel yerleştirmesi

Çalışmanın bir sonraki aşamasında algoritmanın ürettiği tasarım Bornova Cumhuriyet Meydanı zemininde uygulanmıştır. Bu noktada geçici müdahale sadece zemin boyaması ile sınırlandırılmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği 'İyi Tasarım 2017' günleri kapsamında yapılan 'Kentsel Sert Zeminlerin Yeşillenmesi' başlıklı etkinlikte meydan, çevreye ve kullanıcılara karşı oluşabilecek olumsuz etkileri en aza indirmek amacı ile renklendirmede sadece gıda boyası ve su kullanılmıştır. Mimarlık öğrencilerinin ve meydan kullanıcılarının iştirak ettiği etkinlik yarım gün sürmüştür (Resim 7, 8).

Sonuç

Disiplinlerarası etkileşimde parametrik tasarım yazılımlarının son yıllarda bir araç olarak kullanımının çok etkili ve verimli sonuçlar doğurduğu görülmektedir (Grobman ve Ron, 2011; Dino, 2012). Parametrik tasarımla birlikte, parametrik analiz yöntemleri de birbirlerine koşut olarak gelişmektedir. Çalışma sonunda elde edilen haritalamalarla mekandaki kullanım yoğunlukları analiz edilebilmektedir. Algoritmaların ürettiği analizler doğrultusunda kamusal mekanlardaki kullanılmayan sert zeminler tespit edilip, yumuşak zemine dönüştürülebilmesi adına bir yöntem geliştirilmiştir. Böylelikle meydanlar gibi kentsel sert zeminlerin yoğun olduğu alanlarda kentsel ısı adası etkisini azaltmak amaçlanmıştır. Algoritmanın manuel gözlem yöntemleriyle ve tasarımcıların öznel bakış açılarıyla yapılan düzenlemelerden daha fazla başarı sağlayacağı ve veri toplama aşamasında otomatizasyon ile kayda değer bir iş gücü tasarrufu elde edilmektedir. Bu yöntemin yaya yoğunluğunun öncül kriter olduğu her türlü alanında çalışan tasarımcılar tarafından kullanılması hedeflenmektedir. Çalışma dahilinde üretilen algoritmanın sadece yumuşak zemin belirlemede değil, bank, bilgilendirme elemanı veya üst-örtü gibi kentsel mobilyaların etkin bir şekilde konumlandırılmasında da kullanılabileceği öngörülmektedir. Geliştirilen algoritma; kamusal mekan tasarımı, gayrimenkul değerlendirme veya toplumsal güvenlik, alışveriş merkezlerindeki tefriş gibi yaya yoğunluğuna yönelik birçok alanda tasarımcılar tarafından kullanılma potansiyeline sahiptir. ■

Erdem Yıldırım, Ar. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Hikmet Gökmen, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

KAYNAKLAR

- Akipek, Fulya Özsel. 2004. "Bilgisayar Teknolojilerinin Mimarlıkta Tasarım Geliştirme Aracı Olarak Kullanımı." Doktora Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Alexander, Christopher. 1964. Notes on the Synthesis of Form. Vol. 5. Harvard University Press.
- Almeida, Samuel, Óscar Mealha, ve Ana Veloso. 2016. "Video Game Scenery Analysis with Eye Tracking."

Entertainment Computing 14 (May): 1-13.

- Ashby, ERIC, ve W. L. Stevens. 1935. "The Quantitative Analysis of Vegetation." Annals of Botany 49 (196): 779-802.
- Cheng, X., Z. Gui, K. Hu, S. Gao, P. Shen, ve H. Wu. 2015. "A Cloud-Based Platform Supporting Geospatial Collaboration For GIS Education." ISPRS - International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences XL-6/W1 (May): 1-4.
- Dino, İpek Gürsel. 2012. "Creative Design Exploration By Parametric Generative Systems In Architecture." METU Journal of the Faculty of Architecture 29 (1): 207-224.
- Fischer, T., K. De Biswas, J. J. Ham, R. Naka, ve W. X. Huang. 2012. "Toward a Performance-Oriented ArchiTecTure."
- Garip, Evrin, Mehmet Emin Şalgamcıoğlu, ve Fitnat Cimşit Koş. 2015. "The Influence of Architectural Configuration on the Pedestrian Network in Büyük Beşiktaş Market." A/Z.
- Gehl, Jan. 2013. Cities for People. Island Press.
- Grobman, Yasha J., ve Ruth Ron. 2011. "Digital Form Finding: Generative Use of Simulation Processes by Architects in the Early Stages of the Design Process." 107-115. Slovenia: University of Ljubljana.
- Hengl, Tomislav. 2007. A Practical Guide to Geostatistical Mapping of Environmental Variables. Luxembourg: European Commission Joint Research Centre Publications Office.
- Kolarevic, Branko. 2003. "Digital Morphogenesis." Architecture in the Digital Age: Design and Manufacturing, 12-28.
- Lynn, Greg. 1998. Folds, Bodies and Blobs. Belgique: La Lettre volée.
- May, Rob. 2015. "Engineering Urban Complexity: Bespoke Integrated Design." Architectural Design 85 (6): 104-109.
- Mohajerani, Abbas, Jason Bakaric, ve Tristan Jeffrey-Bailey. 2017. "The Urban Heat Island Effect, Its Causes, and Mitigation, with Reference to the Thermal Properties of Asphalt Concrete." Journal of Environmental Management 197 (July): 522-538.
- Nourian, Pirouz, Samaneh Rezvani, I. S. Sariyildiz, ve F. D. van der Hoeven. 2017. "Spectral Modelling for Spatial Network Analysis." In Proceedings of the Symposium on Simulation for Architecture and Urban Design (SimAUD 2016). simAUD.
- Peters, Brady. 2013. "Computation Works: The Building of Algorithmic Thought." Architectural Design 83 (2): 8-15.
- Piker, Daniel. 2013. "Kangaroo: Form Finding with Computational Physics." Architectural Design 83 (2): 136-137.
- Rohde, David, ve Jonathan Corcoran. 2012. "Graphical Tools for Conditional Probabilistic Exploration of Multivariate Spatial Datasets." Computers, Environment and Urban Systems 36 (5): 359-370.
- Schumacher, Patrik. 2009. "Parametricism: A New Global Style for Architecture and Urban Design." Architectural Design 79 (4): 14-23.
- Schumacher, Patrik. 2011. The Autopoiesis of Architecture. Vol. 1: A New Framework for Architecture. Chichester: Wiley.
- Stouffs, R., P. Janssen, S. Roudavski, ve B. Tunçer. 2013. "Generative Design Intervention." In Conference on Computer-Aided Architectural Design Research in Asia (CAADRIA 2013), 345-354.
- Terzidis, Kostas. 2006. Algorithmic Architecture. 1st ed. Amsterdam; Boston: Architectural Press.
- Thomas, R. W. 1977. An Introduction to Quadrat Analysis. Concepts and Techniques in Modern Geography, no. 12. Norwich: Geo Abstracts Ltd.
- Thomas, R. W. 1983. "Scale Effects and the Information Content of Frequency Arrays Obtained by Quadrat Methods." Environment and Planning A 15 (8): 1015-1026.
- Wang, Dong, Gregory Brown, ve Yan Liu. 2015. "The Physical and Non-Physical Factors That Influence Perceived Access to Urban Parks." Landscape and Urban Planning 133 (January): 53-66.

Toskana Rüyası

12 FOTOĞRAFÇININ 60 FOTOĞRAFINDAN OLUŞAN “TOSKANA RÜYASI” EKİM AYINDA BU KEZ URLA’DA, YİNE TARİHİ BİR BİNADA, URLA FOTOĞRAF SANAT EVİ’NDE AÇILDI. TOSKANA RÜYASI, GERÇEĞE DÖNÜŞMÜŞTÜ

Nilgün Yanık Emiroğlu

S uyun iki yakasından iki dost, birlikte bir hayal kurdu. Ortaya tadı damakta kalan dostluklar ve eşsiz fotoğraflar çıktı!

“Özgürlük seni çağırınca, fotoğraf yolcusu ol” anlayışıyla, seyahat ve fotoğrafı birleştiren Fotoğraf Yolcusu lideri Mehmet Yasa ile Midilli Adası Fotoğraf Derneği Başkanı Stratis Tsourellis, Romanya’ya yaptıkları seyahatte, fotoğrafçı dostları Virgilio Bardossi ile karşılaşır. İtalya’nın Toskana bölgesini çok iyi bilen Bardossi, onları memleketine davet eder. Böylece Toskana gezisinin ilk fikri ortaya çıkar. Üç arkadaş aylarca bu gezi için çalışmalar yapar. Gün doğumu ve gün batımlarının en fotografik noktaları titizlikle belirlenir. Amaçları, Türk ve Yunan fotoğrafçı arkadaşlarını bir araya getirerek yeni dostluklar kurmalarını sağlamak, Toskana’yı birlikte keşfetmek ve sonunda bir sergiyle bu geziyi ölümsüzleştirmektir. 2018’in Haziran ayında, ışıgın peşine düşerler...

Toskana; doğal güzellikleri, tarihi zenginlikleri, bağ evleri, çiftlikleri, gündeğümü ve günbatımlarında yağlı boya tabloya benzeyen manzaralarıyla fotoğrafçıları büyüler. Gezginler, Val d’Orcia, Siena, Pienza, San Gimignano,

Pisa, Floransa ve Cinque Terre gibi UNESCO Dünya Mirası Listesi’ne girmiş yerleri ziyaret ederek hafızalarını mimari ve manzara fotoğraflarıyla doldurur. Fotoğrafın ortak dil olarak konuşulduğu ekibe, Floransa’da bulunan Cuppolone Fotoğraf Kulübü üyesi fotoğrafçılar da eşlik eder. Virgilio Bardossi, Mario Cioni ve Alessandro Cencetti gezginlere ev sahipliği yapmanın yanı sıra, onları fotoğraf çekmeleri için özel noktalara götürür. Gezi, Virgilio Bardossi’nin Toskana kırsalındaki evinde verdiği yemekle son bulur. Yemeğe, Uluslararası Fotoğraf Sanatı Federasyonu (FIAP) Başkanı Riccardo Busi’nin de katılımı Türk ve Yunan fotoğrafçılar için sürpriz olur.

Fotoğrafçılar gördükleri bu güzel rüyayı sanatseverlerle paylaşmaya karar verdiler. İlk sergiyi Eylül ayında Midilli Fotoğraf Derneği’nin tarihi binasında gerçekleştirdiler. 12 fotoğrafçının 60 fotoğrafından oluşan “Toskana Rüyası”, Ekim ayında bu kez Urla’da, yine tarihi bir binada, Urla Fotoğraf Sanat Evi’nde açıldı. Toskana Rüyası, gerçeğe dönüşmüştü.

Fotoğraf Yolcusu ve Midilli FEM üyeleri, birlikte yeni geziler yapmak için çalışıyor.

Sergide yer alan fotoğrafçılar:

Anna Delinikola, Ayşegül Çetinkalp, Filiz Üstel, Maria Bourou, Mehmet Yasa, Nektaria Karakla, Panagiotis Zachariadis, Ramazan Emiroğlu, Rıdvan Hoşgör, Stella Makri, Stratis Tsoulellis, Vasilis Raistellis. □

Nilgün Yanık Emiroğlu, Yapımcı

1. Filiz Üstel
2. Ayşegül Çetinkalp
3. Rıdvan Hoşgör
4. Stratis Tsoulellis
5. Anna Delinikola
6. Mehmet Yasa
7. Ramazan Emiroğlu
8. Stella Makri
9. Panagiotis Zachariadis
10. Nektaria Karakla
11. Maria Bourou
12. Vasilis Raistellis

5

8

11

6

7

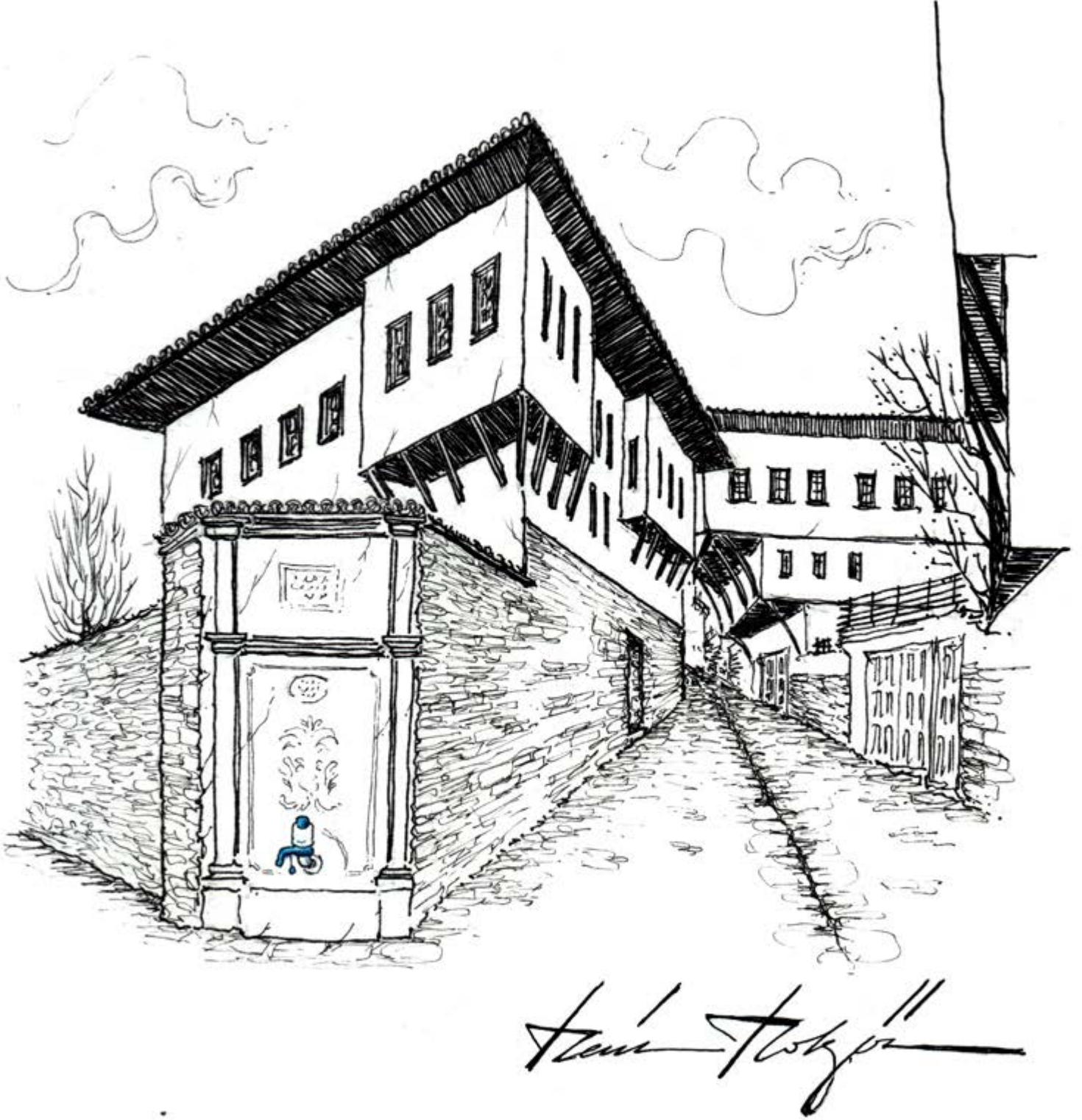
9

10

12

Ege Mimarlık “İz Bırakanlar” Bölümünde

1

2

3

4

5

6

7

8

9

103 sayıda:

- Ziya Nebioğlu

Gelecek sayılarda;

- Harbi Hotan
- Bedri Kökten
- Güngör Kaftancı
- Salih Zeki Pekin yer bulacaktır.

Okurlarımızın mimarlar ile ilgili arşiv ve anılarını bizimle paylaşmalarını bekliyoruz: egemim@izmimod.org.tr

RESİMLER

- 1 Ziya Nebioğlu, İzmir’de Amerikan Modernizminden İzler: ZİYA NEBİOĞLU MİMARLIĞI (1948-1975), Yasemin Sayar, Mimarlık Dergisi, 2011/359 s: 73
- 2 Harbi Hotan, “Harbi Hotan ile Söyleşi”, Doç. Dr. Hikmet Gökmen, 2000-2/34, s:7, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Arşivi
- 3 Harbi Hotan, İzmir Tüccar Kulüp ve Otel, “Harbi Hotan ile Söyleşi”, Doç. Dr. Hikmet Gökmen, 2000-2/34, s: 7, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Arşivi
- 4 Bedri Kökten, “Bedri Kökten”, Hikmet Gökmen, 1998-1/25, s:14
- 5 Bedri Kökten, İpek Apartmanı görünüşü, “Bedri Kökten”, Hikmet Gökmen, 1998-1/25, s:18
- 6 Güngör Kaftancı, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Arşivi
- 7 Güngör Kaftancı, Acarlar Evi; “Güngör Kaftancı”, Hikmet Gökmen; Ege Mimarlık 1998-4/28, s: 6
- 8 Salih Zeki Pekin, Meeting Of Deans Of Schools Of Architecture In Mediterranean Basin 8-9-10 November 2001, Antalya (Turkey), s: 10, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Gürhan Tümer Kitaplığı Arşivi
- 9 Salih Zeki Pekin, Ege Üniversitesi Kampüs Kütüphane Binası, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Arşivi

Ege Mimarlık Yayın Çizgisi

Akademik ve mesleki uygulama alanına dayalı eleştirel yayın ilgisini kendi bölgesine önceleyen EgeMimarlık, mimarlığa has tartışmaları ona koşut kültürel üretim biçimleriyle—film, resim, müzik, fotoğraf, performans, plastik sanatlar, edebiyat—birlikte demleyen, kuram ile pratiği birbirine ören yazı-çizilere yer verir. Belli bir tema etrafında örgütlenen her bir EgeMimarlık sayısı, mesleki ve bilimsel katkının özgün, yaratıcı ve hatta kışkırtıcı olma sorumluluğunu derinden hisseden işlere adanmıştır.

Ege Mimarlık Yayın Koşulları

- Gönderilecek yazılar en fazla 2400 kelimeden oluşmalıdır.
- Görseller, 300 dpi çözünürlükte ve kısa kenarı en az 20 cm. olmalıdır. Çizimler, küçültüldüklerinde okunabilir olmalıdır.
- Yazı ve fotoğraflar için kaynak gösterilmesi zorunludur.
- Makalelerin 80 kelimeyi geçmeyen İngilizce özetleri ile birlikte gönderilmesi gerekmektedir.
- Yazıların her türlü sorumluluğu yazarına aittir.
- Ege Mimarlık makale seçimleri hakemler tarafından yapılmaktadır. Sadece hakemli seçim sürecinden geçen yazılar “makale” kategorisinde yer alacaktır.